

Samlehefte for uttalelser fra fylkesårsmøtene i Senterpartiet 2020

- Totalt er det 131 resolusjoner, som har blitt fordelt på 11 temaer med utgangspunkt i stortingskomiteer.
- Møre og Romsdal Senterparti vedtok ingen resolusjoner i år.
- Tast Ctrl + klikk på temaoverskriften og du kommer direkte til uttalelsene.

Satt sammen av Lars Vegard Fossler, politisk praktikant Senterpartiets hovedorganisasjon

Innhold

1. Arbeid og sosial	4
Me treng frivilligsentralar også etter 2020 (Agder Senterparti)	4
Ta vare på yringsfridommen for offentleg tilsette. (Rogaland Senterparti)	5
2. Energi og miljø	5
Klimatiltak som nytter (Vestfold Senterparti)	5
Løysingane på klimautfordringa finn vi lokalt (Oppland Senterparti).....	7
Bruk oljeinntekter på grønne investeringar! (Rogaland Senterparti)	8
Klimakur 2030 undergrev norsk matproduksjon. (Rogaland Senterparti)	8
Norsk matproduksjon viktig for FNs bærekraftsmål (Troms Senterparti)	9
Panteordning for plast (Nordland Senterparti).....	10
Det beste biogassanlegget finner vi i kumagen! (Nordland Senterparti)	11
Sats på solindustrien i Norge (Nordland Senterparti)	11
Oljefondet for fremtidige generasjoners klima (Oslo Senterparti)	12
Omlegging av norsk oljepolitikk for en bærekraftig økonomi og et stabilt klima (Oslo Senterparti).....	13
Klimakur: lokalmat er ein del av klimaløysinga! (Hordaland Senterparti)	15
Ja til grønne byer og bygder! (Telemark Senterparti)	16
Ja til norsk mat, nei til kugalskap i offentlig regi (Telemark Senterparti).....	16
Skogvern (Telemark Senterparti)	17
Karbonfangst i by og bygd (Telemark Senterparti)	18
3. Familie og kultur	18
Rogaland Senterparti vil ha en systemendring av barnevernet. (Rogaland Senterparti)	18
Bedre vilkår for kulturutøvere (Nordland Senterparti)	19
4. Helse og omsorg	19
Nasjonal dugnad for forebygging av selvmord (Østfold Senterparti)	20
Sykepleiermangelen må løses nå! (Østfold Senterparti).....	21
Rettferdig finansiering av ressurskrevende brukere (Østfold Senterparti).....	22
Innlandet sin tur for sykehusinvesteringer (Oppland Senterparti)	23
Øk støtten til kommunale helse- og omsorgstjenester (Nordland Senterparti)	24

Aldersvennlig stedsutvikling i hele Akershus/Viken (Akershus Senterparti).....	24
Krav om statlig luftambulansetjeneste (Finnmark Senterparti).....	25
Notodden Sykehus	25
Brukerbetaling (Telemark Senterparti)	26
Bedre skulehelsetjeneste i den vidaregåande skulen (Telemark Senterparti).....	26
Etablering av base for ambulanshelikopter i Vinje/Bykle (Telemark Senterparti).....	27
5. Justis	28
Ja til desentralisert domstolstruktur (Buskerud Senterparti)	28
En ”nærpolitireform” med enda mindre ressurser! (Troms Senterparti)	29
Troms SP går imot sentralisering av landets domstoler (Troms Senterparti)	30
Troms Senterparti vil fjerne avstandskravet på 2,5km i motorferdselsloven (Troms Senterparti) ..	31
Rovviltnemdenes vedtak må følges opp! (Akershus Senterparti).....	32
Rettspraksis skal følges i rovviltforvaltninga! (Finnmark Senterparti)	33
Statlig turistskatt vil redusere vår konkurranseevne (Finnmark Senterparti).....	34
Pass nær folk (Telemark Senterparti).....	34
6. Kommunal og forvaltning	35
Viken skal oppløses! (Østfold Senterparti).....	35
FOLKERØYSTING OM INNLANDET FYLKESKOMMUNE I 2021 (Oppland Senterparti)	36
Buskerud skal være eget stortingsvalgdistrikt (Buskerud Senterparti).....	36
Buskerud skal være eget fylke! (Buskerud Senterparti).....	37
Fylkeskommunen som regional samfunnsutvikler (Nordland Senterparti)	38
Kystfylket (Norland Senterparti)	39
Hedmark Senterparti krever folkeavstemning om Hedmark og Oppland (Hedmark Senterparti) ...	40
Viken skal oppløses! (Akershus Senterparti).....	41
Bydelsreform nå! (Oslo Senterparti)	42
Kommuneøkonomi – gode tjenester nær folk (Trøndelag Senterparti)	43
Reform for desentralisering, små skilnader og større mogelegheiter! (Hordaland Senterparti)	44
Storfylket Troms og Finnmark fylkeskommune skal reverseres. (Finnmark Senterparti).....	45
Ja til Sogn og Fjordane! (Sogn og Fjordane Senterparti).....	46
7. Næring	47
Forslag til resolusjon vedr næringsutvikling (Vestfold Senterparti).....	47
Vestfold Senterparti krever et nytt jordvernmål! (Vestfold Senterparti)	47
Kvotemeldingen til besvær for fiskerinæringen. (Rogaland Senterparti)	48
Bærekraftig og forutsigbar forvaltning av landbruksarealene. (Rogaland Senterparti)	48
Rogaland Sp krev eit nytt jordvernmål. (Rogaland Senterparti)	49
Flytt iskanten sørover (Troms Senterparti)	49

Troms Senterparti og fiskeripolitikk (Troms Senterparti)	49
Ja til fortsatt utvikling av norsk landbruk (Nordland Senterparti)	51
Priskontroll på skogeiendommer. (Hedmark Senterparti)	51
Villsvin i norsk natur (Hedmark Senterparti)	52
Tiltak mot grensehandelen! (Hedmark Senterparti)	53
Seriøs drosjenæring for fremtiden (Oslo Senterparti)	53
Dagens forvaltningssystem med forvaltning av krabbe skal opprettholdes inntil videre. (Finnmark Senterparti)	55
Fiskeressursene på finnmarkskysten skal utvikle våre fiskeriavhengige samfunn (Finnmark Senterparti)	55
Iskanten må trekkes sørover (Finnmark Senterparti)	56
Enerett for Taxi i Troms og Finnmark (Finnmark Senterparti)	57
Enorme snømengder – reindrifta frykter tidenes beitekriser i Finnmark (Finnmark Senterparti)	57
Krever ilandføring på Veidnes! (Finnmark Senterparti)	57
Utbygging av ytre molo i Vardø må prioriteres i NTP for perioden 2022-2023 (Finnmark Senterparti)	57
Kvotemeldinga – framleis norsk eigarskap til norske fiskeriressursar. (Sogn og Fjordane)	58
8. Transport og kommunikasjon	58
Bind fylket sammen med kollektivtransport! (Vestfold Senterparti og Telemark Senterparti)	58
InterCity gjennom Vestfold med dobbeltspor må fullføres innen 2032 (Vestfold Senterparti)	59
Indre Østfold som pilot for bygdemiljøpakker i Viken (Østfold Senterparti)	60
Ikke la Østfold henge etter i den digitale utviklingen! (Østfold Senterparti)	61
Løft for kollektivtransporten (Østfold Senterparti)	62
Bygging og sikring av infrastruktur – staten må ta rekninga (Oppland Senterparti)	62
Sats på Bergensbanen! (Buskerud Senterparti)	63
Bygg ytre ringvei (Agder Senterparti)	63
Framtidsretta vegfinansiering. (Rogaland Senterparti)	64
Bygg by og land med tog. (Rogaland Senterparti)	64
Karmsund bru. (Rogaland Senterparti)	64
Få Nord-Norge på skinner! (Troms Senterparti)	65
Skrot flyseteavgiften på kortbanenettet (Troms Senterparti)	66
Tunellene må sikres nødnett og nødutstyr (Troms Senterparti)	67
Sjømatveiene til Skjervøy og Senja må forbedres (Troms Senterparti)	67
En samferdelspolitikk nært folk (Nordland Senterparti)	67
Øk veistandarden i hele Nordland (Nordland Senterparti)	68
Få skogen fram! (Hedmark Senterparti)	69
Samferdsel – binder Trøndelag sammen (Trøndelag Senterparti)	70

Billettprisane på ferjene må reduserast: Ferjer er veg! (Hordaland Senterparti).....	71
Vestlandet må få sin del av infrastruktur-investeringane (Hordaland Senterparti)	72
Stad Skipstunell. (Sogn og Fjordane Senterparti).....	74
Imingfjellvegen (Telemark Senterparti)	74
Distriktsflyplassen – «Kyllingmarker» i et fremtidsperspektiv (Telemark Senterparti)	74
Bygg by og land med tog (Telemark Senterparti).....	75
9. Utdanning og forskning	75
Lokalt næringsliv + skolen = sant (Vestfold Senterparti).....	75
Framtidas Politiutdanning skal videreutvikles i Stavern (Vestfold Senterparti).....	76
Videregående skole inn i framtida (Oppland Senterparti)	77
Medisinutdanning til Stavanger og Universitetet i Stavanger. (Rogaland Senterparti)	78
Utdanning er nøkkelen til livskraftige regioner (Troms Senterparti)	79
Øk borteboerstipendet (Nordland Senterparti)	80
Fortsatt høyere utdanning i hele Nordland (Nordland Senterparti)	80
Tegnspråk for framtida (Hedmark Senterparti)	81
Hamarregionen og Innlandet er og skal være et foregangsmiljø for VR/AR- og spillutviklingsarbeidet i Norge. (Hedmark Senterparti)	82
OsloMet, campus Kjeller. Vi trenger et universitet på Romerike. (Akershus Senterparti)	83
Toppidrett i kombinasjon med yrkesfag (Akershus Senterparti)	83
Utdanning – Kompetanse for framtida (Trøndelag Senterparti).....	84
Samiskundervisningen må styrkes (Finnmark Senterparti).....	85
Utvikling av desentralisert utdanning: Viktigheten av USN-campus (Telemark Senterparti)	85
10. Forsvar og utenriks	86
Styrk Heimevernet. (Rogaland Senterparti)	86
Troms Senterparti vil fremskynde prosessene i Langtidsplanen (Troms Senterparti)	87
Økt Norsk diplomatisk og militær innsats for å sikre positiv utvikling (Nordland Senterparti)	89
11. Diverse	90
Tilrettelagte lokale avhøyr av mindreårige og andre. (Oppland Senterparti).....	90
Større andel av verdiene må bli igjen der de skapes (Agder Senterparti)	90
Skattesystemet må legga til rette for meir vasskraft. (Rogaland Senterparti).....	91
Skattesystemet må legga til rette for mer vannkraft (Nordland Senterparti)	92
Styrk mobbeombudet i Nordland (Nordland Senterparti)	93
Østmarka Nasjonalpark: (Akershus Senterparti).....	94
U-864 ubåten ved Fedje må hevast (Hordaland Senterparti)	94
Hent nasjonalskatten heim! (Sogn og Fjordane).....	95
Lisensjegerregisteret må nedlegges (Telemark Senterparti)	95

1. Arbeid og sosial

Me treng frivilligsentralar også etter 2020 (Agder Senterparti)

Frå 2021 mistar frivilligsentralane sitt statlege driftstilskot. Tilskotet går inn i rammene og skal fordelast likt per innbyggjar. Norges frivilligsentraler har bereikna at dette tilskotet vil utgjere om lag 35 kr per innbyggjar. Det vil seie at alle kommunar med færre enn ca. 11 500 innbyggjarar kjem tapande ut med den nye ordninga. Kommunar med få innbyggjarar vil nærast miste sine overføringar.

Til dømes vil ein kommune med 1700 innbyggjarar få ei reduksjon frå 260 000,- kr til 60 000,- kr. Det seier seg sjølv at det ikkje er mogleg å vidareføre lokal frivilligsentral innanfor desse midlane. Regjeringa meiner at kommunane skal løyse dette ved å ta midlar frå andre kommunale tenester, eller etablere interkommunale sentralar for fleire kommunar.

I ei tid med allereie svært pressa kommuneøkonomi, er det ikkje andre midlar å ta frå andre tenester som skule, barnehage og eldreomsorg. Det er derfor stor fare for at mange sentralar får redusert aktivitet eller blir nedlagd. Ei løysing med interkommunale sentralar vil gjere at avstanden mellom sentral og innbyggjar aukar. Dette fører til at den lokale kjennskapen til frivilligsentralane som er så avgjerande for å få til godt samspel med frivillige fell bort.

Frivilligsentralane har vore ein suksess i svært mange kommunar. Vidareutvikling av samarbeid med frivillig sektor blir peika på som eit av dei viktigaste tiltaka for å handtere utfordringar samfunnet har føre seg framover. Det er derfor ikkje til å forstå kvifor regjeringa samstundes vil gå for dramatisk reduksjonen av statlege overføringar frå og med 2021.

Agder Senterparti krev at midlar til frivilligsentralane må sikrast frå 2021. Me kan ikkje risikere at sentralane må konkurrere med midlar til andre kommunale teneste som barnehage, skule eller helse og omsorg. Me kan ikkje risikere at frivilligsentralar misser si lokale tilknytning ved at kommunar tvingast til å etablere interkommunale samarbeid.

Me treng frivilligsentralane også etter 2020!

Ta vare på yringsfridommen for offentleg tilsette. (Rogaland Senterparti)

Offentleg tilsette opplever at fridommen til å ytra seg er trua. Det er i fellesskapet si interesse å hindra ei slik utvikling.

Det at offentleg tilsette kan ytra seg og delta i det offentlege ordsiftet, er ei viktig verdi i det norske samfunnet. Det sikrar innsyn i offentleg verksemd som er finansiert av fellesskapet, skatteinntektene. Gode vilkår for å ytra seg sikrar godt fagleg arbeid og god kvalitet på offentlege tenester.

Ein av fire offentleg tilsette opplever grenser for yringsfridommen (Opinion 2018). 54 prosent veit ikkje om det er greitt å delta i offentleg debatt med fagkunnskapen dei har fått gjennom jobben. Det kan føra til at mange ikkje brukar yringsfridommen sin. I ei tid med aukande polarisering er det viktig at debatten er open og opplyst.

Tilsette må vita at det er trygt og ønskjeleg at dei ytrar seg. Leiarar må sjå på usemje som eit gode, og at kritikk er grunnlag for forbetringar. Gode vilkår for ytringar frå offentleg tilsette sikrar godt arbeidsmiljø, betre arbeid for helse, miljø og tryggleik, og betre brukartenester.

Fagpersonar er ein ressurs som må brukast til å sikra og forbetra tenester som fellesskapet skal levera innbyggjarane. Innbyggjarane har rett til å få informasjon frå dei som faktisk kan noko om fagfeltet, og som veit kor skoen trykkar. Dette er viktig for tillitsamfunnet Norge og for demokratiet både lokalt og nasjonalt.

2. Energi og miljø

Klimatiltak som nytter (Vestfold Senterparti)

FNs klimapanel (IPCC) har i sine siste rapporter forsterket argumentasjonen for at vi må gjøre kraftige tiltak for å begrense den globale oppvarmingen. Vestfold Senterparti mener dette må tas alvorlig og at vi i fellesskap må finne gode praktiske og gjennomførbare tiltak som reduserer utslippene av klimagasser.

Det må legges til rette for at forbrukere og privatpersoner kan ta riktige miljøvalg i hverdagen. Industri og annet næringsliv må få rammebetingelser som pusher dem i riktig retning. Og det offentlige må prioritere virkemidler som bygger et bærekraftig og klimavennlig samfunn. Norge må bli mindre avhengig av en olje- og gassnæring som kommer til å bli mindre viktig etter hvert som annen teknologi utvikles.

Internasjonalt satses det nå på økt karbonbinding i dyrka mark, og også i Norge øker interessen for dette. Økt karbonbinding i dyrka mark kan oppnås ved å holde jorda mest mulig dekt med planter slik at fotosyntesen er i gang lengst mulig. I praksis ved å så fangvekster i kornåker eller grønnsaksarealer, ikke høstpløye, og minst mulig jordarbeiding, gjerne direktesåing. Det vil øke karboninnholdet i jorda, gjøre den mer fruktbar, og redusere avrenning.

Vestfold Senterparti vil:

- Følge opp landbrukets klimaavtale med økonomiske virkemidler.
- Satse på biogass og videreføre med Enova-støtte til bygging av anlegg og infrastruktur, og at avgiftsreduksjoner for biogass-kjøretøy likestilles med elektriske og hydrogenkjøretøy.
- Redusere leterefusjonsordningen og øke virkemidlene over på grønne investeringer.
- Flytte iskanten sørover for å hindre utbygging av petroleumsvirksomheten i sårbare områder som er viktige for naturmangfoldet.
- Ikke åpne Lofoten, Vesterålen og Senja for petroleumaktivitet.
- Utvikle en helhetlig plan for satsing og utvikling av norsk industri, etablering av nye grønne arbeidsplasser og økt bærekraft i norsk økonomi.
- Styrke klimafondet Nysnø med kapital, slik at selskapet kan øke investeringene i klimateknologi og reduserte utslipp.
- Gjøre det mer lønnsomt for kraftselskapene å oppgradere vannkraftverk og strømnett.
- At kommuner der det blir etablert vindmølleparker får beholde en større del av fortjenesten fra anleggene.
- Støtte satsningen på økt karbonbinding i dyrka mark, og bidra til at flere bønder begynner med det.
- Ta med skogen sin rolle og betydning i klimaregnskapet. Fokus på bærekraftig bruk framfor vern.
- Stimuler til økt bruk av massivtre i hus offentlig og privat sektor.
- Øke satsing på innovasjon i jordbruket med henblikk på tiltak som reduserer klimautslipp.
- Ha mer systematisk oppfølging av §6 i lov om offentlige anskaffelser: «Statlige, kommunale og fylkeskommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal under planleggingen av den enkelte anskaffelse ta hensyn til livssyklus-kostnader, universell utforming og miljømessige konsekvenser av anskaffelsen.»
- At ENOVA skal fortsatt skal gi forbrukere støtte til klimatiltak som solceller, geovarme m.m.

Løysingane på klimautfordringa finn vi lokalt (Oppland Senterparti)

Å stoppe klimaendringane er den største internasjonale utfordringa i vår tid. Norge og verda treng ei rask omstilling frå ein fossilbasert økonomi til ein økonomi basert på fornybare ressursar. Vi treng eit grønt skifte, der vi går frå bruk av svart, fossilt karbon, over til bruk av grønt karbon. Oppland Senterparti ynskjer ei stor satsing på lokal verdiskaping og bioøkonomi. Det vil bidra til å løyse dei globale utfordringane og vil kunne skape svært mange nye arbeidsplassar i Innlandet.

Alt som kan lagast av olje kan også lagast av skog. Skogfylket Innlandet må ta ei leiande rolle i denne omstillinga. Det må opprettast eit nasjonalt grønt fond, til utvikling av teknologi som kan foredle det grønne karbonet.

Tradisjonelle trebygg med tre-isolasjon, laft eller massivtre er særskilt klimaeffektivt, fordi karbon her blir bunde opp i lang tid. Offentlege byggeprosjekt bør i større grad nytte seg av tre. Det er viktig at skogplantinga vert halde oppe. Slik sikrar vi størst mogleg opptak av karbon, og nye råvarer i framtida.

Verdiskaping skjer i alle ledd. Difor er det også viktig å handsame meir avfall lokalt. Biobrensel-anlegg i Innlandet bør settast i stand til å handtere trevirke frå miljøstasjonane. Ved å halde resirkulert trevirke i regionen vil ein få mindre transport, og vi får lokal utnytting av ressursane våre. Det bør gjevast økonomisk stønad til anlegg, for innkjøp av reinseutstyr og handsaming av både reint og forureina trevirke.

Ein annan viktig faktor i det grønne skiftet vil vera lokal produksjon av varer og auka sjølvforsyning. Vi må ta meir av landet i bruk ved å satse på lokale bedrifter som nyttar lokale ressursar. Vi må støtte opp om ei større nytting av utmarksbeiter. Det er også mogleg å utvikle kraftfôr basert på lokalprodusert protein og karbohydrat, framfor importert soya.

Ei omstilling til eit meir miljøvenleg samfunn krev verkemiddel som gjer at næringslivet tek berekraftige val. Det bør innførast ei karbonavgift for vare-import. Det vil effektivt redusere unødvendig import, og det vil vri forbruk over til kortreiste produkt.

Oppland Senterparti vil:

- Opprette eit bioøkonomifond til bruk i forskning, utvikling, innovasjon og ved nyetableringar
- Innføre ei karbonavgift for vare-import
- Bruke insentiv for at næringslivet skal motiverast til berekraftig åtferd
- Stimulere til investering og utvikling i foredling av lokale råvarer
- At ein ved alle offentlege nybygg må hente inn tilbod om å bygge i tre
- Jobbe for at lover og forskrifter ikkje er til hinder for å bygge i tre
- Stimulere til utvikling av ny teknologi for produksjon av fornybart drivstoff, og batteri-produksjon for tungtransport, tog, fly og båtar
- Jobbe for ein høgare sjølvforsyningsgrad på fôr og mat, mellom anna ved auka bruk av beite og utmark
- Stimulere til kraftfôr-produksjon basert på lokale protein- og karbohydrat-kjelder

- Støtte opp om utvikling av lokale biobrensel-anlegg for å nytte treverk frå lokale miljøstasjonar
- Jobbe for ein klimanøytral infrastruktur i heile landet

Bruk oljeinntekter på grønne investeringar! (Rogaland Senterparti)

I Noreg er me så heldige at me har bygga opp ein fornuftig måte å forvalte godane til fellesskapet som me har fått takka vere oljeindustrien. Framvekst av nye effektive former for fornybar energi har gjort at oljebehovet til verda minkar. Korleis skal staten få nok inntekter når oljeinntektene minkar? Korleis skal me i framtida ha nok kapital til å lage gode tenester for innbyggjarane våre?

Behovet for olje eksisterer likevel framleis og så lenge det er eit behov i marknaden for olje vil nokon forsøke å mette dette. Oljetida er altså ikkje over, men me må bruke oljeinntektene til fornybare investeringar slik at me er betre rusta for framtida. Det er betre at me nyttar inntektene på våre framtidige generasjonar på ny og fornybar teknologi som gjer oss leiande i verdssamanheng.

Rogaland Senterparti meiner:

- At ein større del av oljeinntektene må nyttast til å investere i fornybare tiltak og næringar i Noreg.
- At ein større del av Statens pensjonsfond utland (Oljefondet) må nyttast til å investere i fornybare løysingar internasjonalt.

Klimakur 2030 undergrev norsk matproduksjon. (Rogaland Senterparti)

Senterpartiet sin miljømodell skal løfta bruken av norske ressursar.

Rogaland er et langstrakt fylke med store og små kommunar og med ein forvaltning som legg til rette for allsidig matproduksjon. Forvalte og leggja om næringa er eit verkemiddel som vert brukt aktivt for å møte framtidias gardsdrift, men samtidig auka verdien av Noreg som ein sjølvstendig nasjon på matproduksjon.

Gjennom politisk handlekraft må Senterpartiet auka fokuset på å velje norskprodusert kjøtt, fisk, frukt og grønnsaker. Noreg har den reinaste og mest klimavenlege matproduksjonen i verda og med å oppjustera tollgrensene på import av matvarer som me er sjølvforsynte på, kan det være et verkemiddel som set den norske bonden, fiskaren og norsk produsert mat i førarsetet.

Med eit aktivt val av norske råvarer vil klimaavtrykket vera med å forsterka argumentet for å satse på norske bønder og fiskarar og auka moglegheitene for å utnytte ressursane som Noreg har å by på. Rekkja av tiltak for å byggja ein framtidsretta norsk profil på omsetning av matvarer til norske kunden, vil styrkja næringa og auka busettinga der næringen er. Resultatet vil vera ein aktiv forvaltning av Noreg og styrkja distriktsprofilen til dagens matproduksjon.

Senterpartiet sender eit tydeleg motsignal til regjeringa og Bollestad at Klimakur2030 undergrev norsk matproduksjon og legg opp til kutt i næringa. Senterpartiet skal satsa på ei

aktiv forvaltning og leggja til rette for ein tydeleg norsk og framtidretta produksjon med eit lavt klimaavtrykk.

Matprodusenten er Senterpartiets kvardagshelt!

Norsk matproduksjon viktig for FNs bærekraftsmål (Troms Senterparti)

I vinter ble «Klimakur2030» lansert. Troms Senterparti mener Klimakur 2030 er offensiv når det gjelder de store utfordringen vi står midt oppe i, nemlig klimaendringer som vi erfarer hver dag. Det er viktig for både oss selv og framtidige generasjoner at verden klarer å redusere klimagassutslippene og også binde mer CO₂. Landbruket er en av de viktigste næringene for å binde CO₂.

Troms Senterparti er likevel bekymret for avgiften på kjøtt som klimakur lanserer, og som enkelte andre partier er positive til. Klimakur kjøtt-kutt vil i praksis være kroken på døra for mange lokalsamfunn, verdiskapingen og alle arbeidsplassene som landbruket skaper mtp sekundærnæringer.

Troms Senterparti mener avgift på kjøtt er en avsporing i klimakampen, og er en avsporing i kampen om FNs bærekraftsmål. FN mener at vi trenger en stor økning i matproduksjonen i verden (14 % pr tiår framover), samtidig som deres egen beregning at matproduksjonen blir mindre (reduseres 1 % for hvert ti år etter 2030). Derfor oppfordrer FN alle land om å ta i bruk sine naturressurser og produsere mat tilpasset sine naturgitte forhold. I Norge betyr dette å bruke beitearealene til kjøttproduksjon.

Troms Senterparti er helt enig i at det må gjøre store kutt også i Norge for å få ned klimagassutslippene. Men samtidig er det viktig å skille mellom biologiske og fossile utslipp. Troms Senterparti syns det er beklagelig at det er den norske bonden som blir pekt på som klimaversting hver gang klimadebatten kommer opp.

Norske bønder har inngått avtale med regjeringen om å kutte masse klimautslipp fra jordbruket. Men regjeringen kommer ikke med virkemidler for å gjøre klimajobben jordbruket og staten har blitt enige om, og på toppen av det hele går de til angrep på norske kyr. Forslagene i klimakur vil rasere den viktigste produksjonen innenfor norsk matproduksjon.

Troms Senterparti mener norsk matproduksjon er viktig for hele Norge, og mener regjeringen svikter bøndene. Norske bønder får lite annerkjennelse for den jobben de gjør, også for å få ned klimagassutslippene i næringen. Kjøtt-kuttet som er foreslått vil føre til 5000 færre bønder, bare på grunn av dette tiltaket alene. Det vil gå aller mest utover de som er flinke til å bruke utmarka og norske ressurser og vil føre til at en million dekar, 10 % av norsk jordbruksareal, ikke lengre vil bli brukt til matproduksjon.

Troms Senterparti mener det er helt feil å gå til frontalangrep på norske bønder og kua. Norge trenger et landbruk over hele landet. Det finnes ingen vinnere, bare tapere, om vi raserer den viktigste delen av norsk matproduksjon. Klimaet taper (mer importert fra land som slipper ut mer), norske distrikter taper, Norge taper. Vi blir et fattigere land uten et livskraftig landbruk.

Troms Senterparti mener det må være landbruksproduksjon i hele landet, en må stimuleres til produksjon av korn og grønnsaker der det er klimatiske forhold for dette, og produksjon av kjøtt og melk i de deler av landet som er best egnet til grasproduksjon og beiting. Dette for å sikre sjølforsyning, kvalitet og biologisk mangfold og innfri samfunnets målsettinger for landbruket og bærekraftig matproduksjon.

Sjølforsyning er avhengig av en tilgjengelig og desentralisert infrastruktur rundt produksjonen, både for innsatsfaktorer, videreforedling og kompetanse. I store deler av distrikts-Norge er produksjonsmiljøene blitt så små at denne infrastrukturen for næringa smuldrer opp. Eksempelvis kan en nevne veterinærtjenester og tilgjengelig landbrukservice.

I et land som i svært mange tilfeller har begrensede ressurser mellom fjord og fjell, så er det begrenset hva hvert enkelt bruk kan klare å produsere dersom brukerne vil. Men i de siste årene har presset for å få til mer rasjonelle enheter overskygget realitetene. I den statlige oppkjøpsordningen av melkekvoter som ble åpnet den 2. januar 2020 kl. 12:00, ble det som var satt av til kvotesalg for Troms overtegnet før alle som ville selge hadde logget seg på. I melkeproduksjonen på ku, som er grunnstammen i Troms jordbruket, kommer krav om at all melkeproduksjon skal foregå i løsdriftsfjøs innen 2034. Mange som da er i alderen mellom 45 og 55 år vil da heller velge å slutte for å unngå og komme ut i en uhåndterlig økonomisk hengemyr. Andre politiske vedtak, har i sin verste form for miljø- og dyrevern, ført til nedleggelse av en hel næring – pelsdyrnæringen. Troms Senterparti mener at det vitner om en næring som er i ubalanse på grunn av politiske vedtak.

Troms Senterparti vil styrke klimaarbeidet i landbruket ved å

- Bidra til videre klimaforbedringer i jordbruket ved å øke bevilgningene til forskning og satse på prosjektet Klimasmart Landbruk som gir rådgivning tilpasset det enkelte gårdsbruk.
- Innføre et klimafond for landbruket som gir skattefordeler ved klimainvesteringer på eget gårdsbruk
- Virkemiddelbruk må løftes opp på nivå med Finnmark
- Gjøre klimatiltak i landbruket til en del av Enovas ansvar, slik at landbruket kan få støtte til klimatiltak på linje med andre næringer, blant annet for å tilrettelegge for at landbruket når sitt selverklærte mål om å bli fossilfrie innen 2030.
- legge om virkemidlene som ivaretar matsikkerhet, matkvalitet, biologisk mangfold og kompetanse. Aktuelle omlegginger kan være, økteareal- og kvalitetstilskudd og investeringsmidler til mindre gårdsbruk.

Panteordning for plast (Nordland Senterparti)

Nåtidens største utfordring er miljøforurensning, der plast i natur er et stort problem. Dette går hardt utover dyrelivet i naturen, og det er blitt et altfor vanlig syn at fugler og dyr dør som følge av denne forsøplingen. For å løse dette problemet må alle deler av samfunnet ta grep, inkludert Nordland fylke. Fylkeskommunen gjør i dag for lite for å legge til rette for at innbyggeren kan ta et større ansvar for å redusere plastforurensningen. Det vil Nordland Senterparti gjøre noe med.

Vi mener det bør innføres en panteordning på plast med utgangspunkt i panteordning for drikkeflasker og bokser. Denne ordningen har vist seg å være suksessfull, og bør absolutt være mulig å overføre til andre plastprodukter. Å få en belønning for å levere inn plast kan øke engasjement for rydding i naturen. I stedet for å få belønningen utbetalt i penger som i dagens panteordning for tomgods, så mener vi at innleveringen skal brukes i et poengsystem for privatpersoner hvor de kan få rabatter på diverse aktiviteter.

Mange lag og foreninger sliter med stram økonomi. Vi mener en ordning med plastplukking kan bidra til både en renere natur og en litt sterke økonomi for organisasjonene. Derfor mener Nordland Senterparti at en panteordning kan være hensiktsmessig.

Nordland Senterparti ønsker:

- Det innføres en panteordning for retur av plast.
- Kystflåten skal kunne returnere all søppel de får i trål/not gratis på land.

[Det beste biogassanlegget finner vi i kumagen! \(Nordland Senterparti\)](#)

Norge skal være en forkjemper for klima i verden. Ved å erstatte fossilt drivstoff med biodrivstoff kan vi kutte klimautslippene drastisk. Biodrivstoff framstilles av biomasse, det vil si at det kan utvinnes av alt naturlig materiale som er nedbrytbart. Ved å erstatte fossile drivstoffer med noe som gir klimanøytrale utslipp, vil dette redusere økningen av CO₂ i atmosfæren.

Konvensjonelle biodrivstoffer fremstilles av råstoff som også kan brukes til å produsere mat eller dyrefôr.

Avanserte biodrivstoff framstilles av avfall og rester fra næringsmiddelindustrien, landbruk eller skogbruk og kommer ikke fra råstoff som kan utnyttes som mat eller dyrefôr.

Biogass er en type biodrivstoff. Ved å gjære kumøkk og annen biomasse kan man framstille biogass. I tillegg vil denne gjæringen drepe ugressfrø, noe bonden vil ha svært stor nytte av. I denne prosessen er man ute etter metangassen i møkka. Møkka fra 20 storfe kan gjøres om til biodrivstoff som tilsvarer 67 000 km eller en og en halv gang rundt jorda med bil.

Nordland Senterparti vil at:

- Det i større grad skal stimuleres til forskning innen klimavennlig produksjon av biogass.
- Vi skal satse på avansert biogass for å skåne det konvensjonelle biodrivstoffet som skal brukes til mat eller dyrefôr.
- Biodrivstoff skal kunne erstatte bensin, diesel og naturgasser i framtiden.

[Sats på solindustrien i Norge \(Nordland Senterparti\)](#)

Norge har satt seg mål nedfelt i klimaloven at målet for 2030 skal være at utslipp av klimagasser reduseres med minst 40 prosent fra referanseåret 1990. Målet for 2050 er at Norge skal bli et lavutslippssamfunn, hvor klimagassutslippene reduseres med 80-95 prosent.

Prinsippet er at forurenser skal betale og at klimamålene skal oppnås mest mulig effektivt.

Over 80% av klimagassutslipp i Norge har enten en avgift eller er en del av det felles europeiske kvotesystemet EU-ETS. Det felles europeiske kvotesystemet setter tak på utslippene fra industri, kraftproduksjon, petroleum og luftfart. For hvert tonn klimagasser bedriftene slipper ut må de også ha en klimakvote. Kvotemengden reduseres årlig slik at i 2030 skal de felleseuropeiske utslippene være 43 prosent lavere enn 2005-utslippene fra sektorene som omfattes.

I en god og målrettet miljøatsing så må det ligge i bunnen en erkjenning og forståelse for at klimautfordringen bare kan løses gjennom et globalt samarbeid. Det er helt klart at Norge ikke kan redde verdens klimautfordringer. Men ved bruk av ren norsk energi kan Norge gjøres seg verdensledende på produkter basert på klimavennlig teknologi.

Dette er målene og den skriftlige bakgrunnen. Så, hva kan vi gjøre helt konkret? For det er nettopp konkrete tiltak vi som nasjon må støtte og legge til rette for. Industrien trenger en langt mer tydelig satsing, fremfor fagre ord og løsninger som har begrenset verdi.

Vi ser i dag at det er enkelte løsninger som regjeringen støtter, slik som elektrifisering av norsk sokkel. Alle tiltak er selvsagt viktige, men vi bør satse på tiltak som har stor global miljøgevinst med mindre kostnader, fremfor tiltak med begrenset nytte og skyhøye kostnader.

Et helt konkret eksempel er å bruke ren norsk vannkraft i solindustrien. I Glomfjord i Meløy kommune har vi et selskap som har tilgang på ren energi, som har kunnskap, som har løsninger, og som har ambisjoner om å vokse. Norwegian Crystals har siden etableringen i 2012 produsert monokrystallinsk silisium wafere, som er grunnlaget for produksjon av solceller. Markedet for wafere er sterkt voksende og Norwegian Crystals har planer om å utvide kapasiteten til over 4 GWp/år. Det vil gjøre selskapet til en relevant global aktør inne PV-industrien. Målt i energi vil fabrikken gi verden like mye ren solenergi som produksjon sammenlignet med all olje fra Johan Sverdrup Feltet vil gi, et felt som øker norsk produksjon i 2020 med 37%.

Norge trenger en langt mer offensiv satsing fra regjeringen på industri, basert på ren norsk energi, istedenfor å eksportere den ut av landet.

Derfor ber Nordland senterparti regjeringen om å bruke en langt større innflytelse og direkte satsing på industri som produserer produkter som er med på å redusere klimautslippene.

[Oljefondet for fremtidige generasjoners klima \(Oslo Senterparti\)](#)

Oljefondet, formelt kalt Statens Pensjonsfond Utland (SPU), passerte 10.000 milliarder kroner i 2019. Formålet med Oljefondet er å sikre ansvarlig og langsiktig forvaltning av inntektene fra olje- og gassressursene på norsk sokkel, slik at formuen kommer både dagens og fremtidige generasjoner til gode.

Oljefondet er nå et av verdens største fond og eier nesten 1,5 prosent av alle børsnoterte selskaper i verden. Norge har dermed eierandeler i omtrent 9000 selskaper over hele verden som bidrar til avkastning. Norge har gjennom Oljefondet både ansvar og muligheter til å påvirke disse selskapene. Det er derfor bestemt at fondet skal forvaltes i tråd med politisk vedtatte etiske regler.

Verden står overfor en global klimakrise. Parisavtalen har som målsetning å forhindre at temperaturen øker mer enn 2 grader celsius, og helst ikke mer enn 1,5 grad. FNs klimapanel har slått fast at globale klimagassutslipp må halveres innen 2030 og være netto null innen 2050 dersom 1,5 graders målet skal være oppnåelig. Konsekvensene av en varmere verden og ekstremt vær erfares allerede hyppig, fra enorme skogbranner i Australia til oversvømmelser i Asia. World Economic Forum 2020 rangerer klima-relaterte hendelser som en av de 5 viktigste truslene mot verdensøkonomien. Finansbransjen har begynt å vurdere sine investeringer i lys av klimarisiko, senest illustrert ved at verdens største investeringsfond Black Rock ikke lenger vil investere i kull.

Oljefondet ble bygget på inntektene fra olje og gass. Olje og gass er fossile brensler som har bidratt til dagens klimakrise. Klimakrisen vil først og fremst ramme dagens barn, unge og fremtidige generasjoner, både globalt og i Norge. Klimakrisen vil forverres og kunne føre til matmangel, krig og dårlige livsvilkår for fremtidige generasjoner. Oljefondet må derfor, i lys av dagens kunnskap om alvoret i klimakrisen, forvaltes slik at fondet aktivt bidrar til å redusere globale klimagassutslipp og til grønne løsninger som gjør at målsetningen i Parisavtalen oppnås. Oslo Senterparti vil at oljefondet skal være en motor for det grønne skiftet internasjonalt.

Oslo Senterpartiet vil

- Gjennom aktivt eierskap av SPU påvirke energiselskaper til
 - Å øke andelen investeringer i fornybar energi.
 - Skjerpe krav om at selskaper ikke skal være involvert i kull
 - Stille krav om at selskaper utarbeider strategier i tråd med Parisavtalen
- At SPU trekker gradvis ut av alle investeringer i fossil energi

Omlegging av norsk oljepolitikk for en bærekraftig økonomi og et stabilt klima (Oslo Senterparti)

Verden står overfor en global klimakrise. Parisavtalen har som målsetning å forhindre at temperaturen øker mer enn 2 grader celsius, og helst ikke mer enn 1,5 grad. FN's klimapanel har slått fast at globale klimagassutslipp må halveres innen 2030 og være netto 0 innen 2050 dersom 1,5 graders målet skal være oppnåelig. World Economic Forum 2020 rangerer klima-relaterte hendelser som de 5 viktigste truslene mot verdensøkonomien. Finansbransjen vurderer derfor sine investeringer i lys av klimarisiko, og stadig flere investeringselskaper velger bort selskaper innen fossil energi.

Dagens norske petroleumsskatteregime innebærer at staten ved hjelp av fellesskapets midler gir betydelig risikoavlastning for selskaper som ønsker å lete etter olje på norsk sokkel, særlig gjennom leterefusjonsordningen. Leterefusjonsordningen ble innført i 2005 for å gi selskaper som foreløpig ikke går med overskudd refundert skattefradraget for letekostnader allerede året etter. Målet var flere selskaper på norsk sokkel, som kunne bidra til økt petroleumsaktivitet. Slike fordeler gis ikke til annen industri, og bidrar trolig høyere investeringsgrad enn dersom olje- og gassektoren ble behandlet som andre næringer.

Endringer i klimapolitikk og verdens energimiks tilsier at etterspørsel og pris på norsk olje og gass kommer til å falle de neste tiårene. Norge må unngå feilinvesteringer i fremtidig ulønnsom oljeaktivitet.

Norges økonomi har de senere år blitt stadig mer oljeavhengig og underskuddet i handelsbalansen har økt for fastlandsindustrien. Det er et stort behov for utvikling av ny industri som kan bidra til fremtidsrettet verdiskapning og eksportmuligheter for Norge. Norge har unike innovasjonsmuligheter gjennom verdensledende kompetanse tilknyttet offshoreindustrien. Oljesektoren er en høykompetansesektor. Sammen med maritim sektor, kan den bidra som et drivhus for å dyrke frem ny industri. Det er behov for helhetlig satsning på nye næringer som storskala utbygging av havvind og realisering av karbonfangst og -lagring (CCS). Norsk havvind kan bli en enorm industri. Norge må sette et konkret og ambisiøst mål for havvindutbygging, som skaper forutsigbarhet for videreutviklingen av dagens oljenæring og kompetansen som finnes der. Samtidig må industribygging på naturressurser, eksempelvis havvind, forutsette utbygging av industriarbeidsplasser. Utbygging av havvind må skje i tett samhandling med fiskerinæringen, og med hensyn til sårbare områder. Staten bør vri investeringsregimet over fra olje- og gassnæringen til disse nye næringene slik at private initiativ gis risikoavlastning

Det mest effektive vil være om alle verdens land som produserer fossile energikilder går sammen for å begrense produksjonen i henhold til Paris-avtalen. Dersom enkelte land kutter sin produksjon alene gjennom politiske vedtak, risikerer vi at tilbudet minsker, prisene kan gå opp, og produksjon vil lønne seg et annet sted uten slike begrensninger.

Oslo Senterparti vil

- fjerne leterefusjonsordningen og erstatte den med tilsvarende gunstige ordninger for grønn næring, som f.eks. havvind og CCS
- At Norge skal sette seg som mål å bygge ut minst 20 GW havvind
- At havvindtillatelse skal låses til en forpliktelse om å sørge for arbeidsplasser eller verdiskapning på land
- Gradvis trappe ned omfanget av nye letelisenser frem til 2030
- sette ned en energikommisjon innen 2022 som skal utrede gradvis nedtrapping av norsk olje- og gassproduksjon basert på fremtidig etterspørsel, klimarisiko og utslippsforpliktelser
- flytte teknologi- og forskningsressurser fra olje- og gassrelatert virksomhet til null- og lavutslipps energiproduksjon
- nedsette en bredt sammensatt kommisjon som skal fremlegge en nasjonal handlingsplan for nye næringer som skal erstatte olje- og gassindustrien innen 2023
- at Norge skal ta initiativ til en global nedtrappingsavtale etter modell fra Paris-avtalen for kull, olje og gass i fellesskap med andre nasjoner som utvinne fossile energikilde, der vi bruker relevante utenrikspolitiske virkemidler
- Iskanten flyttes lenger sørover, og det skal ikke åpnes for oljeboring i nærheten av iskanten.

- Utbygging av vindkraft til lands eller vanns må forutsette garantier og tilsidesettelse av midler til demontering og opprydding av installasjoner den dagen disse ikke lenger er i drift.

Klimakur: lokalmat er ein del av klimaløysinga! (Hordaland Senterparti)

Miljødirektoratet gav NIBIO (Norsk institutt for Bioøkonomi) i oppdrag å oppdatere klimatilaket

«Overgang fra rødt kjøtt til vegetabilsk og fisk». Tiltaket var ein del av regjeringa si tinging av grunnlaget til «Klimakur 2030». I sitt notat skriv mellom anna NIBIO: «Det virker derfor vanskelig å kunne forene den jordbrukspolitiske målsettingen om å opprettholde «landbruk over hele landet» med en vridning av kostholdet fra rødt kjøtt til vegetabilsk og fisk.»

Dei slår vidare fast at:

- For samfunnet og forbrukarane vil det verte dyrare å hente protein frå grønt, frukt og potet samanlikna med kjøtt og egg.
- Når importmengda går opp på grunn av kostholdsending vil klimagassutslepp utanfor Noreg verte større
- Kostholdsendingane vil kunne gje negative konsekvensar for lokalsamfunn med tap av arbeids- plassar, redusert biologisk mangfald, eller behov for omlegging av gardsdrifta. Dette vil krevje store investeringar for gardsbrukaren.
- Negative effektar og kostnader vil verte påført næringsmiddel industrien knytt til kjøtindustrien
- På grunn av vår geografiske plassering har me ein stor utfordring i val av planteartar, vekstsesongen er kortare, kvalitet og avlingsnivået vert forventa lavare enn andre stader.

På tross av dette føreslår miljødepartementet ei rasering av norsk landbruk, fordi effektane er raskare enn eit berekraftig alternativ. Dette gjer dei sjølv om matrisene deira viser stor usikkerheit knytt til vedtaka dei føreslår. Hordaland Senterparti gjer det heilt klart at me ikkje kan godta ein reduksjon i norsk jordbruksareal på over 1 million daa i 2030. I staden for å legge landbruket i Vestland brakk, må ein satsa målretta mot bærekraftige klimatilak der ein spelar på lag med kulturlandskap, og næringa. Løysinga er auka karbonlagring i skog og i jordbruk. Dei tiltaka i «Klimakur 2030» som legg opp til at me skal dyrke meir grønsaker og frukt og hindra matsvinn støttar Hordaland Senterparti, men viktige element er utelatt.

Karbonlagring i skog er velkjent, men det krev eit aktivt skogbruk. Vestland har eit svært veileigna klima for kulturgran. Boniteten gjer at tida treet treng frå nyplanting til hogstmodent er 70 år, medan det på austlandet tek ca 150 år. Då må ein ha ein politikk som bevisst og målretta optimaliserer skogbruk for å mest mogleg karbon frå atmosfæren. Tømmer er også ein særst verdfull resurs og heiltrehus bind karbon effektivt og miljøvenleg.

No byrjar forskingsresultata på karbonlagring i jord å komma. Globalt sett har jord tapt mye karbon gjennom høgintensive former for landbruk. Ved å ta i bruk nye og klimavennlige metodar for dyrking, t.d konkretisert i «Fire promise-initiativet» som ble lansert under

klimatoppmøtet i Paris i 2015 kan ein snu denne utviklinga. Det er estimert at ein kan snu den negative trenden dersom ein klarer å få til ein auke av karbonmengda i jord med fire promille per. år. Det vil vere nok til å stoppe auken av CO₂ i atmosfæren. Noreg må prioritere forskning og innovasjon på dette området, slik at me kan få fram dei positive effektane ved betre utnytting av fotosyntesen og tilføre jorda meir karbon med alle dei positive effektane det har. Studiar viser i tillegg at beiting i utmark kan gi ein signifikant auke i karbonbinding i djupe jordlag. Då vert det heilt feilsått å skulle avvike husdyrhald som utnyttar beitemark. Me kan ikkje godta ein politikk som ikkje ser heilskapen i klimarekneskapen, der ein med forhasta tiltak forverrar situasjonen. Det er ikkje er berekraftig for landet.

Ja til grønne byer og bygder! (Telemark Senterparti)

For å bli et mer miljøvennlig samfunn har vi i Norge utviklet bypakker og byvekstavtaler i de største byene. Avtalene har et mål om nullvekst i biltrafikk, og at veksten i persontransporten skal tas av kollektivtransport, sykkel og gange. Bypakkene finansieres med bompenger og bidrag fra staten og lokale myndigheter. Typiske tiltak er bygging av nye bil- og sykkelveier, styrking av kollektivtrafikken og fortetting i sentrumsområder.

Norge består av mer enn store byer. Vi bør også ha en klimavennlig og attraktiv stedsutvikling ute i distriktene. I fire av Norges kommuner pågår et spennende arbeid med bygdepakker, også kalt tettstedspakker. Tettstedspakkene har samme mål som bypakkene, nemlig nullvekst i biltrafikken. Pakkene har ikke bompengemidler og heller ikke noe grunnfinansiering fra staten.

Tettstedspakkene har samarbeid som et nøkkelord. Når kommune, fylke, stat og andre samfunnsaktører kommer sammen, og trekker i samme retning, så samskapes det gode tettsteder. Mange prosjekter har blitt til gjennom samskaping og spleiselag. I en av pilotkommunene, Midt-Telemark kommune, er en av hovedgatene i Bø blitt pusset opp og fått nye sykkelfelt. I tillegg er parkeringsplassen ved Bø stasjon utvidet, slik at flere kan reise kollektivt. På sikt skal det utarbeides en metodikk for å utvikle tettstedspakker, som kan tas i bruk av små og mellomstore kommuner.

Det er mulig å utvikle tettstedspakker uten at det går utover bypakkene. Vi kan dermed satse på både byvekstavtaler i de store byene og tettstedspakker på mindre steder. Vi i Senterpartiet sier ja til begge deler. Vi ønsker en grønnere stedsutvikling i hele landet.

Ja til norsk mat, nei til kugalskap i offentlig regi (Telemark Senterparti)

Norges sjølforsyningsgrad synker og er i dag under 50% og kun 3 % av landet vårt er egna til jordbruk. Til tross for økt fokus på jordvern skjer det fremdeles nedbygging av dyrka mark. Mer ekstremvær gir usikre avlinger. Det er en kraftig befolkningsvekst i verden og i følge FN må verdens matproduksjon i nær framtid økes 60 % .

Likevel klarer Miljødirektoratet (Klimakur2030) i klimakampens navn å legge frem en rapport som peker på kraftig kutt i norsk storfeproduksjon som en god løsning for å nå klimakrav. Og dette til tross for at landbruket selv har inngått avtale med staten om å halvere klimautslippa innen år2030.

Et slikt kutt i storfeproduksjon vil, på grunn av mindre behov for fôr, føre til at mer enn 10 % av norsk dyrka mark går ut av produksjon. Kutt i norsk kjøttproduksjon vil føre til mindre sjølforsyning, dårligere beredskap og mer import. Så sant ikke nordmenns kjøttforbruk reduseres drastisk). Klimaeffekten vil da bli negativ. Matjord, da særlig flerårig eng og beite, har og evnen til å binde karbon, som igjen fører til mindre CO₂-utslipp, så storfe kan være en del av klimaløsningen.

Telemark Senterparti sier ja til:

- norsk mat
- å ta klimautfordringene på alvor
- at landbruket skal redusere sine utslipp

men et **absolutt nei** til politiske virkemidler som reduserer matproduksjonen og jordbruksarealet i Norge.

Skogvern (Telemark Senterparti)

Telemark Sp er sterkt bekymra over at skogeiere får eiendommenes mulige naturkvaliteter registrert uten forhåndsvarsel eller mulighet til involvering. Slik registrering er nylig gjennomført både av offentlig myndighet (Miljødirektoratet) og av private organisasjoner (Naturvernforbundet, Sabima) i Gransherad og Lisleherad i Notodden kommune.

Naturvernforbundet går kraftig ut og krever hogststopp i et areal som tilsvarer halvparten av skogen i Notodden.

Eventuelle funn av naturtyper, planter, sopp og lav, definert som truede, blir lagt inn i ulike digitale registre uten offentlig kvalitetskontroll. Omsetningsorganisasjoner som AT Skog SA og Nortømmer må forholde seg til dette med den konsekvens at tømmer ikke kan avvirkes og selges. I praksis opplever skogeier at arealer båndlegges for vanlig skogsdrift.

Senterpartiet mener at en nasjonal tallfestet målsetting på vern av skog er dårlig miljøpolitikk. Skogeierne vil oppleve økt press fra myndigheter og miljøorganisasjoner framover for å nå målet. Derfor er det svært viktig at dialogen mellom skogeiere og det offentlige er god.

Miljødirektoratet kan tilby en engangserstatning for varig vern av skog ved såkalt «frivillig vern». Godtar ikke skogeier direktoratets tilbud, og det er registrert miljøverdier på eiendommen, vil skogen likevel måtte stå urørt i framtida uten andre inntekter enn eventuell jaktutleie.

Denne utviklinga er i strid med Senterpartiets politikk for tilrettelegging av næring og bosetting i distriktene og må tas på fullt alvor.

Telemark Sp vil arbeide for at myndighetene skal kunne tilby alternativ til dagens erstatningsordning. Vi ønsker mulighet for årlige erstatninger eller leieinntekter, tilbud om makeskifte eller tilskudd til alternative driftsformer av verna areal.

All registrering av verneverdier skal forhåndsvarsles, tilbakemelding om verneverdige funn skal alltid rapporteres til skogeier. Registrering må underlegges offentlig kontroll.

Telemark Sp vil løfte utfordringen «frivillig vern» inn for politikere på fylkeskommunalt og nasjonalt plan. Vi kan ikke godta noe som føles som overgrep på privat eiendom.

Vi skal ha levende bygder, vi skal ha aktivt næringsliv i bygdene. Vi skal ha aktivt skogbruk kombinert med nødvendig vern. Dette er god klimapolitikk.

Karbonfangst i by og bygd (Telemark Senterparti)

I fylket Vestfold og Telemark pågår det et spennende arbeid med karbonfangst ved bedriften Norcem Brevik. Karbonfangst går ut på å fjerne CO₂ fra utslippskilder og lagre det permanent under bakken, slik at det ikke slipper ut i atmosfæren (metoden kalles CCS).

Norcem er en av Norges største produsenter av byggematerialer. De produserer sement, som er hovedingrediensen i betong. Fabrikken har et av verdens første testprogram for karbonfangst, hvor industri, fagfolk, forskere, høyskoler/universiteter, politikere og kunder samarbeider om ny teknologi. Norcem Brevik er med på å forme morgendagens grønne samfunn.

Karbonfangst og -lagring skjer også på bygda. I Midt-Telemark er det eksempelvis flere firma som har spesialisert seg på jordhelse. Universitetet i Sørøst-Norge bidrar inn med sin kompetanse i disse virksomhetene. God jordhelse fører til at jorda kan binde mer karbon, som igjen gir mindre CO₂ -utslipp. Mange forskere mener økt karbonlagring i jord kan bidra til å løse klimakrisen.

God jordhelse går ut på hvordan vi behandler jorda, f.eks. at du lar jorda være mer i ro, bruker dekkvekster og organisk gjødsel. Det viser seg at tilførsel av biokull også kan bedre jordhelsen. En av firmaene i Midt-Telemark kommune har funnet opp en metode hvor avfall fra landbruket kan benyttes til å lage biokull, som bonden igjen kan bruke i jorda.

Vi har også mange bønder i fylket Vestfold og Telemark som prøver ut nye metoder å behandle jorda på. Disse bøndene kan være ambassadører for at flere tenker nytt. God jordhelse og økt karbonbinding gjelder både for konvensjonelt og økologisk landbruk. Landbruket er dermed en viktig brikke når vi bygger opp et mer bærekraftig samfunn.

På NHOs årskonferanse i januar 2020 var både næringstopper og rikspolitikere enig om at fremtiden for næringslivet ligger i distriktene. Det er der naturressursene finnes, og det er der det grønne skiftet må skje. Vi i Senterpartiet har sett dette hele tiden, og har derfor vært opptatt av å styrke distriktene. Vi ser at klimakampen må skje både i byene og på bygda. Vi vil være forkjempere for at vi kan arbeide for klimavennlige løsninger i hele landet.

3. Familie og kultur

Rogaland Senterparti vil ha en systemendring av barnevernet. (Rogaland Senterparti)

Vi har i Norge som nasjon en stolt tradisjon i å ta vare på å beskytte barn, blant annet ved innføring av verdens første barnevernlov i 1896 og etablering av verdens første barneombud i 1981. Det finnes mye godt barnevern, men det finnes også dårlig barnevern som kan gjøre stor skade. Målet for fremtiden må være å videreutvikle og sikre et barnevern med høy kvalitet og tillit i befolkningen.

Rogaland Senterparti mener at:

1. Samværsomfang etter omsorgsovertakelse etter barnevernsloven § 4-19, og oppfølgingen av foreldrene etter barnevernsloven § 4-16, må komme i samsvar med menneskerettighetene.
2. Barnevernstjenesten i sin nåværende form, både som kontrollør og hjelper, må gjennomgås med tanke på å unngå de ansattes dobbeltrolle.
3. Det må vurderes om barnevernet skal deles i to hvor det blir klarere skiller mellom hjelper- og kontrollørrollen.
4. Barnevernsproffene må tas med i arbeidet med gjennomgangen av barnevernet. Det er viktig at barnas og de unges stemme høres.

Bedre vilkår for kulturutøvere (Nordland Senterparti)

De fleste kunstnere som lever av yrket sitt er selvstendig næringsdrivende. I dag er det svært utfordrende for nyetablerte utøvere å tjene penger på kunsten sin. Både fordi det enkelte steder mangler et etablert marked, kundegruppen ser ikke verdien av kjøp og salg, eller det kan være vanskelig å markedsføre seg.

Det finnes kunst- og kulturarbeidere i hele landet. Både malere, musikere, dansere, skuespillere og filmprodusenter. Hvis man skal leve på heltid som utøver, er utfordringen å finne ut hvordan man kan tjene penger på å gjøre det man elsker mest.

I dag er det veldig tilfeldig om en kunst- og kulturarbeider selv klarer å orientere seg i hva dette innebærer. Ikke minst kan det oppstå utfordringer med å vite hvor mye en skal betale i skatt, hvilke avgifter som gjelder eller hvordan man fører sitt eget regnskap. Ikke minst er det ofte behov for en del nye investeringer i en eventuell bedrift for å få hjulene til å gå rundt.

Nordland Senterparti mener det er feil å tilby utdanning uten å kunne tilby arbeidsplass når utdanningsløpet er over. Dette gjelder både i form av lærlingeplasser og skoleplasser, men det gjelder også næringslivet. Det skal være enkelt å få den kunnskapen man trenger for å jobbe med kunst og kultur som selvstendig næringsdrivende. Samtidig er det viktig at utøverne får de midlene de trenger for å komme i gang.

Derfor vil Nordland Senterparti at det:

- Tilbys fortrinnsvis gratis kurs for nyetablerte utøvere i markedet.
- Jobbes for at kunst og kultur får høyere økonomisk status i samfunnet. Det kreves et aktivt politisk arbeid for å oppnå dette.
- Etableres møtesteder der utøvere kan utvikle tverrfaglige samarbeid.
- Etableres søknadsbasert oppstartsfond for nyetablerte kulturutøvere.

4. Helse og omsorg

Nasjonal dugnad for forebygging av selvmord (Østfold Senterparti)

Ifølge tall fra Folkehelseinstituttet velger rundt 600 mennesker årlig å ta selvmord. I 2018 valgte 472 menn og 202 kvinner å ta sitt eget liv. Rundt 60% av alle selvmord tas av mennesker under 50 år. Beregninger viser at helsetjenesten behandler mellom 4000 og 6000 selvmordsforsøk årlig. I tillegg regner man med at et ukjent antall selvmord er skjult som ulykker. Selvmord er derfor et stort samfunnsproblem. Det siste året har temaet blitt løftet på agendaen, men allikevel ser vi få politiske tiltak som følger opp oppmerksomheten rundt temaet. Det er på tide med en nasjonal dugnad for forebygging av selvmord.

Årsakene til selvmord kan være mange, og ofte er det vanskelig å fastslå eksakte årsaker. Psykisk helse er noe vi alle har. De aller fleste av oss opplever en eller flere ganger i løpet av livet å kjenne på tunge tanker av ulik sort og av ulike årsaker. For mange vil dette være lettere psykiske plager som ikke trenger videre behandling i spesialisthelsetjenesten, mens for andre kan det være nødvendig med videre utredning og behandling. I verste fall kan det gå så langt at de velger å avslutte livet. Dette gjelder både de som har oppsøkt hjelp, og de som ikke har snakket med noen om sine plager i det hele tatt.

Østfold Senterparti mener at vi må se på hele bildet rundt psykisk helse.

Spesialisthelsetjenesten, antall behandlingssplasser og tilbud til de med tyngre psykiske lidelser er viktig i denne debatten, men det er også det forbyggende arbeidet på psykisk helse. Fastlegen har her en nøkkelrolle i arbeidet for å se psykisk uhelse tidlig, og forebygge tyngre psykiske lidelser. I dag ser vi at fastlegeordningen er under kraftig press, og at det viktige arbeidet rundt psykisk helse står i stor fare for å bli nedprioritert med lange pasientlister og stort arbeidspress på fastlegene.

I tillegg må vi som samfunn bryte ned tabuer rundt psykisk helse, og særlig selvmord. Vi må tørre å snakke om det som er vanskelig. Over dobbelt så mange menn enn kvinner velger å avslutte livet, men tre ganger så mange kvinner gjør selvmordsforsøk sammenlignet med menn. Det er åpenbart at vi må snakke mer om psykisk helse både i hjemmet, blant venner, i skolen og samfunnet forøvrig. Her må det til en kulturendring. Det er bedre å spørre om hvordan det går en gang for mye, enn en gang for lite.

Regjeringen er i gang med å utarbeide en ny nasjonal handlingsplan mot selvmord. Østfold Senterparti støtter dette arbeidet og vil foreslå en rekke tiltak som må inkluderes.

Østfold Senterparti mener:

- Det må til en generell kulturendring i samfunnet rundt psykisk helse og selvmord, særlig blant gutter og menn. Vi må snakke mer om temaer relatert til psykisk helse. Her må alle i samfunnet gjøre en innsats.
- Fastlegeordningen må styrkes som et viktig lavterskeltilbud og viktig forbyggende tilbud for å se psykisk uhelse tidlig.
- Det må gis øremerke midler til forskning på lavterskel helsetjenestetilbud som kan møte unge menn bedre enn det dagens helsetjenestetilbud gjør. Vi vil garantere tilstrekkelig midler til å opprette slike tilbud.

- Kommuneøkonomien må styrkes, så det kan ansettes flere psykologer, helsesøstre, sosialpedagogisk personale i skoleverket, og tilby lavterskeltilbud. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten må styrkes betraktelig gjennom øremerkede midler.
- E-læringskurset om selvmord, utviklet av Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging, må bli obligatorisk for leger, psykologer, sykepleiere, lærere og sosialarbeidere.
- Barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker (BUP) og distriktpsikiatriske sentre (DPS) må tilføres økte midler og sikres kompetanseheving. Dette gjelder også andre psykiatriske deler av spesialisthelsetjenesten.
- Den økonomiske rammen for tilskuddsordningen «Nasjonale tiltak for forebygging av selvmord og selvskading», må utvides.
- Vi trenger et stort kompetanseløft hos pedagogisk og annet personale i barnehage, grunnskole, videregående og universitets- og høyskolesektoren på psykisk helse. Dette innebærer blant annet kursing i hvordan samtale med barn og unge om psykisk helse, og hvordan se og samtale med ungdom som er i faresonen. her vil VIVATs kurstilbud stå sentralt.
- Psykisk helse må tydelig inn på timeplanen i både grunnskole og videregående skole blant annet mer midler til kartlegging av årsaker til selvmord og selvmordsforsøk, herunder sammenhenger mellom medikamentbruk og selvmord.
- Arbeide for at tilbudet til etterlatte og lokale krisetilbud styrkes.
- Pasientgrupper som har behov for langvarig og individuell oppfølging skal få tilbud om innleggelse dersom DPS ikke kan tilby dette. Spesialistenheter for tyngre psykiske lidelser må opprettes og
- bevares der dette er nødvendig.

Sykepleiermangelen må løses nå! (Østfold Senterparti)

Ved utgangen av mars 2019 manglet Norge ca 6.000 sykepleiere. Dersom man fortsetter å lukke øynene for denne utfordringen, vil Norge i løpet av de neste 20 årene mangle så mye som 30.000 sykepleiere.

30.000 sykepleiere tilsvarer 60.000 varme hender, men det er ikke de varme hendene som er fokuset her. Sykepleierne innehar ikke bare varme hender, de har også grunnleggende kunnskap og livsviktig kompetanse – Formell kompetanse vi over lang tid har sett at vi blir stadig fattigere på.

Situasjonen med sykepleiermangelen vi står overfor i dag, og vil møte i økende grad, vil bli kritisk om vi ikke tar situasjonen på alvor og gjør noe. Østfold Senterparti mener at det er på tide med et nasjonalt løft for å løse den kommende krisen. Det er på tide at vi tar et helhetlig blick på hvordan vi kan få dekket det økende behovet for sykepleiere i det norske helsevesenet.

Det er behov for å finne løsninger på hvordan man skal både rekruttere og ikke minst beholde den viktige kompetansen sykepleierne besitter. Utfordringen med mange deltidsstillinger i norsk helsevesen er en økonomisk utfordring for en stor gruppe

arbeidstakere. Få heltidsstillinger er også et helseproblem for mange. Konstant jakt på vakter for å fylle opp timelisten sin gjør at man ser seg nødt til å ta de vaktene man blir tilbudt. Ofte blir man gående med ugunstige vaktkombinasjoner som i seg selv kan få konsekvenser for egen helse.

Underbemanning og stort arbeidspress fører til at mange ikke klarer mer enn en deltidsstilling, selv om man blir tilbudt en full stilling. Da hjelper det lite med snakk om å øke antallet heltidsstillinger.

Østfold Senterparti mener at disse problemstillingene derfor henger sammen, og at det er på tide å sette ned et nasjonalt utvalg som ser på hvordan vi kan løse denne samfunnsflokken. Mye arbeid gjøres lokalt, men Østfold Senterparti mener at det nå er behov for løfte dette høyere, og bruke de lokale erfaringene til å lage nasjonale løsninger.

Østfold Senterparti vil

- sette ned et nasjonalt utvalg som skal se på utfordringene med sykepleiermangel, samt jobbe fram forslag til tiltak for å rekruttere og beholde sykepleierkompetanse.
- at denne gruppen også skal se på utfordringen med heltid/deltid i helsevesenet, og jobbe fram tiltak til hvordan man kan bekjempe deltidsproblematikken.

[Rettferdig finansiering av ressurskrevende brukere \(Østfold Senterparti\)](#)

Østfold Senterparti mener det er et stort behov for å styrke den statlige medfinansieringen av tjenester til ressurskrevende brukere. En kommune skal ikke straffes økonomisk fordi den har mange ressurskrevende brukere å ta vare på, og Østfold Senterparti mener at staten må ta et større ansvar for å sikre en rettferdig finansiering.

Bakgrunn for resolusjonsforslaget:

Ressurskrevende brukere er innbyggere med et spesielt stort tjenestebehov. Alle kommuner kan søke om delvis refusjon av direkte lønnsutgifter knyttet til disse tjenestene, og refusjonen fra staten dekker 80 pst av netto lønnskostnader som overstiger 1 361 000 kroner.

Problemet er at antall ressurskrevende brukere ikke er likt fordelt mellom kommunene. KS opplyser at antallet varierer med mellom 0,6 og 6,7 per 1000 innbyggere, og at landsgjennomsnittet er 1,53 per 1000 innbyggere. Videre er det slik at personer over 67 år ikke omfattes av refusjonsordningen, selv om gruppen med ressurskrevende, eldre brukere øker hvert år. Den statlige medfinansieringsordningen må også omfatte innbyggere som er eldre enn 67 år.

Da Solberg ble statsminister i 2013, var innslagspunktet for statlig refusjon 975 000 kroner. På 6 år har innslagspunktet steget med 39,6 % til dagens nivå på 1 361 000 kroner. Det er en økning som er nesten tre ganger større enn pris- og kostnadsveksten i samme periode. De økte kostnadene er lagt over på kommunebudsjettene.

Ressurskrevende brukere utgjør derfor en stor økonomisk risiko for kommunene og spesielt for små kommuner. For en liten kommune med mange ressurskrevende brukere kan situasjonen være dramatisk og medføre vanskelige prioriteringer og kutt i bevilgningene til andre kommunale oppgaver.

Innlandet sin tur for sykehusinvesteringer (Oppland Senterparti)

Målet for Oppland Senterparti er klart: Våre sykehus skal levere gode og likeverdige helsetjenester som er blant de beste i verden, og innbyggerne i Innlandet skal ha lik tilgang på helsehjelp uavhengig av bosted.

Det nye Mjøssykehuset vil tidligst stå ferdig i 2028. I mellomtiden vil mange pasienter ha behov for sykehusbehandling. I 2014 uttalte Oppland Sp at det er avgjørende at vi, på vegen mot et nytt hovedsykehus, opprettholder fullverdige sykehus som trygt og effektivt kan håndtere både akutte og planlagte innleggelser. Det gjelder fortsatt.

Desentralisering av spesialisthelsetjenester og videreutvikling av prehospitaltjenester har hele tiden også vært en viktig forutsetning for Oppland Sp sin støtte til et hovedsykehus.

Oppland Sp støtter opp om det framtidige målbildet for Sykehuset Innlandet, men vi er opptatt av at de omfattende innsparings- og omstillingskravene knyttet til framtidig struktur ikke må gå utover pasientsikkerheten og kvaliteten i dagens sykehusstilbud.

En av utfordringene fra Helse Sør-Øst er at driftskostnadene i Sykehuset Innlandet reduseres. Sparekravene fører til nedbygging av viktige rehabiliteringstilbud og en svekkelse av behandlingsskapiteten innen både psykiatri og somatikk. Vi mener ingen er tjent med at Sykehuset Innlandet stilles overfor umulige innsparingskrav.

Helse Sør-Øst har videre vedtatt at fagområder og funksjoner som kan og bør samles, så langt det er mulig, skal samles i forkant av at et nytt hovedsykehus står ferdig. Vi er bekymret for at dette vil gjøre det vanskelig å beholde kompetanse og opprettholde solide fagmiljøer som det har tatt mange år å bygge opp. Det vil i sin tur være ødeleggende for tilbudet som skal bygges opp ved det nye sykehuset.

Oppland Sp forventer at:

- det framtidige målbildet for Sykehuset Innlandet ligger fast. Det gjelder også plasseringen av et nytt hovedsykehus ved Mjøsbrua.
- fagområder og funksjoner i de eksisterende sykehusene opprettholdes til det nye Mjøssykehuset er på plass
- de prehospitaltjenestene sikres og videreutvikles for å opprettholde beredskap i hele Innlandet
- Nord-Gudbrandsdal ikke blir en del av opptaksområdet til Tynset sykehus. En eventuell utvidelse av opptaksområdet må skje sørover i Østerdalen.
- at deltidsinnbyggere og tilreisende også blir tatt hensyn til i vurderingen av sykehusenes pasientgrunnlag

- kommunene gis reell mulighet for medvirkning i det videre arbeidet med lokalisering av sykehusene
- kommunene sikres tilstrekkelig økonomi for å ta over oppgaver fra sykehusene.
- det må sikres tilstrekkelig økonomi for samhandling mellom sykehus og kommuner
- de prehospitale tjenestene og lokalmedisinske sentrene skal sikres og videreutvikles for å opprettholde beredskap og desentraliserte spesialisthelsetjenester i hele innlandet

Øk støtten til kommunale helse- og omsorgstjenester (Nordland Senterparti)

Tilbudet i spesialisthelsetjenesten har lenge vært i endring. Kommunene har blitt pålagt nye oppgaver, og større ansvar innenfor rus- og psykiatri feltet. Kommuneøkonomien blir stadig mer anspent, og nedtrekkene går ofte ut over lavterskeltilbudene. Dette er en direkte konsekvens av at kommunene ikke har fått ekstra ressurser for å opprettholde gode tjenester.

I følge Folkehelse rapporten 2018 hadde 10-30% av voksne i løpet av ett år minst én psykisk lidelse. Døgnkapasiteten i psykisk helsevern for voksne er nesten halvert de siste tjue årene, og samtidig ser vi en økning i psykiske helseutfordringer for barn og ungdom. Hele 7% av barn i førskole- og skolealder har symptomer forenlig med en psykisk lidelse.

Utviklingen har allerede ført til at flere kommuner står i fare for å ikke kunne tilby oversiktlige og gode tjenestetilbud. Det må ikke bare være enkelt å be om hjelp, men også å få hjelp når behovet melder seg.

Nordland Senterparti mener:

- Staten må bidra med tilstrekkelige ressurser, veiledning og kunnskap til kommunene.
- Ved omstrukturering av oppgaver innen rus og psykiatri må det følge med økonomiske rammer som ikke svekker brukernes tilbud.
- Kommunene bør selv stå fritt til å velge organisasjonsmodeller, arbeidsmetoder og profesjoner.
- Spesialisthelsetjenesten må fremdeles jobbe for å ivareta pasienter med de tyngste psykiske lidelsene.

Aldersvennlig stedsutvikling i hele Akershus/Viken (Akershus Senterparti)

Aldersvennlig stedsutvikling handler om å skape fysiske omgivelser som gjør det mulig for eldre å være aktive samfunnsdeltakere så lenge som mulig. Koblingen mellom eldre sin helse og stedet de bor er viktig! Senterpartiet er opptatt av å føre en politikk som ser helheten i løsninger for å ivareta flere eldre i tiden framover og gjøre det trygt å leve hjemme så lenge som mulig. Da trenger vi at aldersvennlig stedsutvikling står sentralt i arbeidet med kommune- og

Senterpartiet ønsker et samfunn der alle kan delta. Tar vi på oss «seniorbrillene» når vi planlegger å legge til rette for omgivelser som er trygge, tilgjengelige og praktiske å bruke, så legger vil til rette for ALLE innbyggere.

Senterpartiet ønsker at alle skal oppleve nærhet og trygghet til tjenester vi har behov for. Framover vil det bli et økende press på kommunens omsorgstjenester og vi vil mangle arbeidskraft til å kunne ivareta all hjelp fra det offentlige. Hver enkelt av oss må derfor bli bevisst og gis muligheten til å ta mer ansvar for tilrettelegging for egen alderdom. Men da må kommunen, i sin planlegging, gjøre det mulig for innbyggerne å velge de gode løsningene for seg og sine behov.

Et aldersvennlig Norge er et av hovedinnsatsene i stortingsmeldingen «Leve hele livet» og der det er varslet at kommuner som omstiller seg vil bli prioritert i nasjonale tilskuddsordninger.

[Krav om statlig luftambulansetjeneste \(Finnmark Senterparti\)](#)

Det siste operatørbyttet har vist at anbud og privat drift ikke gir en likeverdig og trygg luftambulansetjeneste for befolkningen i Finnmark.

Den svekkede beredskapen i luftambulansetjenesten de siste månedene er uakseptabel og må få konsekvenser. Helsetjenestene her til lands skal være likeverdige. Helseministerens seine realitetsorientering og respons etter operatørbyttet i 2019 har heller ikke vært tillitsvekkende. Finnmark Sp forventer at myndighetene til enhver tid gjør de grepene som er nødvendig for at folk i hele landet kjenner seg ivaretatt og opplever trygghet for seg og sine. I spørsmål om liv og helse, er det uakseptabelt å fire på kvaliteten i en basistjeneste for å spare penger.

Finnmark Sp krever at staten tar fullt ansvar for luftambulansetjenesten når inneværende anbudsperiode utløper. Dagens reserveløsning med ambulansehelikopter i Kirkenes må bli en permanent ordning for å sikre Øst-Finnmark en beredskap på nivå med resten av landet.

[Notodden Sykehus](#)

Kampen for sykehuset på Notodden er viktigere enn noen gang.

For Senterpartiet er lokalsykehusene vårt nære sykehus tilbud. De er en grunnmur i helsetjenesten og avgjørende for å sikre kvalitet, nærhet og trygghet. I dag utgjør lokalsykehuspasientene ca. 60 - 75 % av alle pasientene i norske sykehus. For befolkningen i vår region er det viktig at pasienter, uansett hvor man bor, sikres trygg og likeverdig tilgang til sykehus tjenester med tilstrekkelig kompetanse, kvalitet og nødvendig utstyr. Dette er helt uvurderlig og gir en stor trygghet!

Sp ønsker en annen finansiering av sykehus og investeringer. Store investeringer som strålebygg, ny sengfløy og nytt akutt mottak krever overskudd, og overskudd krever nesten alltid nedbemanning.

I tråd med samhandlingsreformen, mener Telemark Sp at Notodden sykehus må være en del av en integrert offentlig helsetjeneste, der Notodden kommune og sykehuset styrker sitt samarbeid og støtter opp om hverandres helse- og omsorgstilbud.

Telemark Sp vil kjempe for Notodden som akuttsykehus med fullverdige avdelinger for å sikre pasientene raskere og riktigere behandling. Samtidig vil Telemark Sp jobbe for å opprettholde kirurgisk akuttfunksjon også i forbindelse med ferieavvikling i sommerperioder for å ikke svekke pasientsikkerheten for pasienter fra sykehusets opptaksområde og ferierende.

Brukerbetaling (Telemark Senterparti)

Sykdom rammer i alle aldersgrupper og behovet for rehabilitering er til stede både hos yngre og eldre. For de eldre som rammes av dette behovet og allerede bor i en institusjon, medfører ikke dette noen ekstra kostnad og man kan motta tilbud om rehabilitering i den tidsperiode som behovet tilsier.

For yngre og eldre mennesker som rammes av sykdom og som ikke er tilknyttet institusjon, kan dette imidlertid by på store utfordringer, da du kun har rett til 60 døgn i rehabilitering før man blir pålagt å betale en stor % av egen inntekt for å dekke oppholdet.

Resultatet er at mange som er for syke til å klare seg selv allikevel må velge å ikke motta adekvat behandling, da de ikke har midler igjen til å ivareta lån, hjem og familie etter at den prosentvise andelen er trukket fra deres inntekt.

Er det slik vi ønsker at helsetilbudet skal fungere?

Skal syke mennesker måtte avstå fra behandling fordi de i tillegg til å være syke, får en ekstra belastning ved å risikere at de mister hus, hjem og at familien går i oppløsning dersom de velger å motta behandling som er nødvendig for å komme tilbake til et så godt liv som mulig?

Telemark Senterparti vil jobbe for å endre regelverket og regulere satsene for egenbetaling slik at yngre og eldre syke mennesker utenfor institusjon kan motta rehabilitering utover 60 døgn uten å måtte risikere å miste hus og hjem og at familien blir skadelidende pga. den sykes behov for helsehjelp.

Bedre skulehelsetjeneste i den vidaregåande skulen (Telemark Senterparti)

Februar 2020 melder Kors på halsen frå om at dei har rekordstor pågang av unge som ringer fordi dei har sjølv mordstankar. Mental Helse melder om den same tendensen; 14% auke i 2019. Ungdata-undersøkinga frå 2018 viser at 29% jenter og 11% gutar på vidaregåande skule har eit høgt nivå av psykiske plager.

Ny læreplan frå hausten 2020, inneheld folkehelse og livmeistring som eit tverrfagleg tema for å gi elevane kompetanse som fremjar god psykisk og fysisk helse. Skulen får ansvar for å lære dei unge: «(...) betydningen av mening i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner (...)».

Regjeringa vil ha betre skular som sikrar nedgang i fråfallsstatistikken, og dei innfører fråværgrensa. Samtidig går statistikken over uføre stadig opp. Den gruppa som aukar mest er dei unge. Stortinget har vedtatt at alle som møter barn og unge i ulike hjelpetenester skal samarbeide betre. Dette krev eit meir forpliktande samarbeid mellom skule og helseetatar!

Skulen er ikkje godt nok rusta til å fange opp, og langt mindre fylgje opp, barn og unge med psykiske vanskar. Det er stor variasjon i skulehelsetilbodet og det er ofte fleire månaders

ventetid i tillegg til lange reiseavstandar for å kome i kontakt med BUP. Vi må ha konkrete tiltak som kan hjelpe i arbeidet med å gi ungdom god psykisk helse.

Nord-Trøndelag innførte i 2011 eit prosjekt med utvida skulehelseteneste i dei vidaregåande skulane. To dagar i veka var representantar frå BUP til stades på skulen for å gi eit lågterskeltilbod til ungdommane, sikre raskare tilmelding og gi rettleiing til lærarar på skulane. Evalueringa viser positive teikn på praksisendring av samhandlinga mellom skulane, BUP og kommunane. Dei jobbar betre førebyggjande og skaper heilskaplege opplegg rundt elevar med særskilte behov for hjelp og støtte. Tenesta blir meir tilgjengeleg, elevane får hjelpa lokalt og når dei er mest motiverte for tiltak og endring, terskelen for å få hjelp er lågare og ventetida kortare.

Senterpartiet vil nytte erfaringane frå dette prosjektet til å finne gode modellar for samarbeid, dei rette verkemidla for å lære elevane å meistre livet, minske fråfall og redusere talet på tidleg uføre.

Telemark Senterparti vil innføre faste møtepunkt og eit forpliktande samarbeid mellom skulane, kommunehelsetenesta og BUP for å sikre tettare tverrfagleg dialog, meir effektive tiltak for elevar og rådgjeving til lærarane.

[Etablering av base for ambulanshelikopter i Vinje/Bykle \(Telemark Senterparti\)](#)

Trong for ny base i indre Telemark/indre Agder som dekkjer heile det indre Sør-Noreg

Området indre Telemark/indre Agder er det området i Sør-Noreg som har dårlegast akuttmedisinsk tilbod. Alle sjukehus og luftambulansebaser ligg langt vekk. Det fører til lang veg fram til pasient, og lang veg frå pasient og attende til rett traumemottak.

Saka handlar om god beredskap og at dei i som bur og oppheld seg i dette området skal få ta del i den akuttmedisinske utviklinga på lik line med resten av landet.

Det er mykje menneske i dette området – langt fleire enn dei som er folkeregistrert. På same måte som i Innlandet er det ein stor hyttebefolkning i vårt område. Sett ein passarspissen i Åmot og teiknar

ein 20 minuttars flysirkel, ligg det 60 000 hytter innanfor sirkelen. Der ligg fleire store tunge reiselivs- og hyttesteddestinasjonar, store fjellområder og E-134 med stadig trafikkauke.

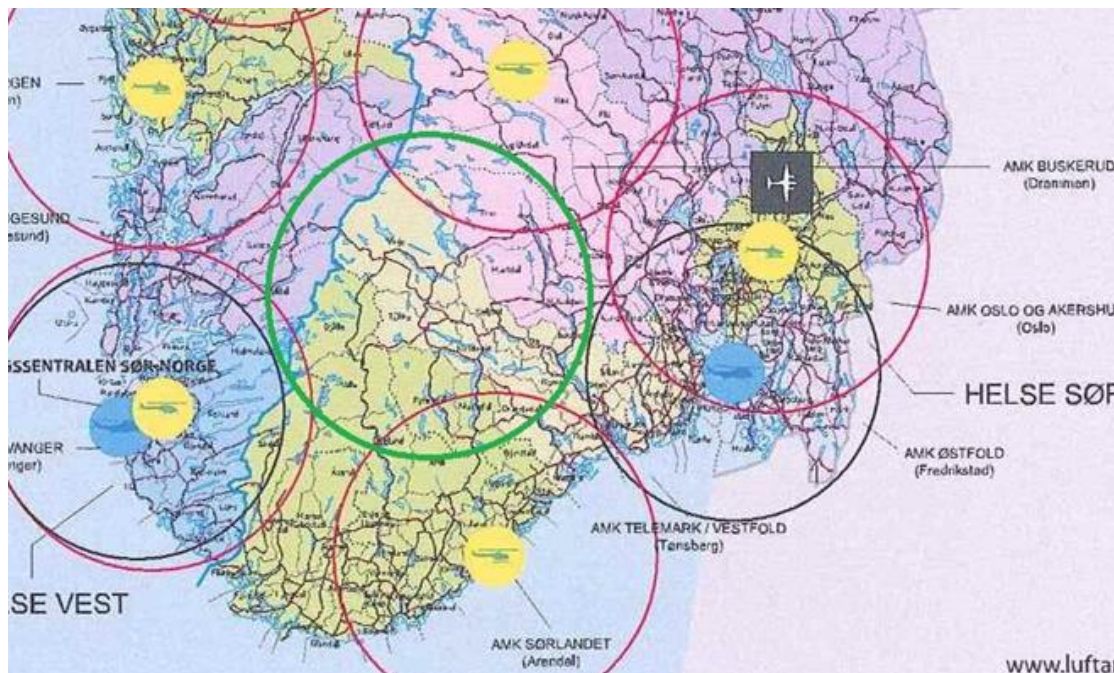
Det er samfunnsøkonomisk fornuftig med ein base her, sjå:

<http://www.samfunnsokonomisk-analyse.no/nye-prosjekter/2019/11/4/base-for-luftambulanse-i-indre-telemark-og-agder>.

Det er ikkje lokaliseringsstrid.

Basen er ikkje fagleg tilrådd frå helseføretaket. Det er heilt normalt. Dersom vi berre skulle hatt dei basene som var fagleg tilrådd, hadde vi berre hatt ein base i Noreg – Evenes. Alle basene har kome til som følgje av Stortinget sin handlekraft.

Optimal løysing: Ny base for ambulanshelikopter i Vinje/Bykle

5. Justis

Ja til desentralisert domstolstruktur (Buskerud Senterparti)

Innsendt av Nes Senterparti

Buskerud Senterparti ser med bekymring på mulige endringer i framtidig domstolstruktur i Norge. Domstolkommisjon som ble nedsatt av Regjeringen har hatt mandat om å se på en ny organisering og oppgaveløsning for fremtiden. I rapporten om domstols-struktur som kom i oktober foreslås det å legge ned 40 av 61 tingretter.

Utvalget som var uten representanter fra distriktene har hatt et overordnet mål om effektivisering som skal nås gjennom sammenslåing og sentralisering. Det er antydning at det bør være minst 8 dommerårsverk for å ha et godt nok fagmiljø og mulighetene for spesialisering skal vurderes.

Buskerud Senterparti mener at stedlig representasjon er viktig for domstolene. Faglige uttalelser fra politi, sorenskriver og advokatstanden legger vekt på betydningen av domstolens lokalkunnskap og nærhet til publikum, og at små domstoler er like effektive og faglig dyktige som de store. Sorenskriverne legger også vekt på at de er myndige, selvstendige og ansvarlige dømmende. Dømmende virksomhet er ikke og kan ikke bli teamwork, da det er den enkelte dommer som må vurdere det som har kommet fram i rettssalen.

Det er en styrke for Norge å ha en desentralisert domstolstruktur med god tilgjengelighet. Domstolen er først og fremst til for publikum. Kort reisevei er viktig for ressursvake og lite mobile grupper. Lokalkunnskap er avgjørende for dømmende virksomhet. Domstolskommisjonen sitt forslag vil medføre en radikal forverring for bevisvurdering i landet vårt.

En fullstendig utredning med oppgavefordeling skal foreligge i løpet av 2020. I mellomtiden svekkes de mindre tingrettene ved at det i liten utstrekning skjer nytilsetninger, oppgraderinger og digitalisering. Regjeringen tvinger frem sentralisering gjennom budsjettkutt og vedtak uten politisk forankring.

Buskerud Senterparti:

- vil kjempe for en fortsatt desentralisert domstols-struktur.
- ber om at behandlingen av Domstolskommisjonens delrapport om struktur utsettes inntil kommisjonens fullstendige utredning foreligger.
- mener at prinsippet om lokal frivillighet må ligge til grunn ved eventuelle beslutninger om sammenslåinger eller felles ledelse av domstoler.
- vil beholde stedlig ledelse der sorenskriveren har dommer-funksjon, i stedet for store enheter der sorenskriveren blir en administrativ stilling.
- jobbe for å sikre at domstols-strukturen i framtiden fortsatt blir politisk vedtatt.

En "nærpolitireform" med enda mindre ressurser! (Troms Senterparti)

Politimesteren i Troms kjører nå en minireform for ytterligere sentralisering og har varslet kommunene at strukturene i Troms må vurderes på nytt. Nok en gang blir det en kamp for å finansiere en forsvarlig struktur på lensmannskontorer, vaktområder og øvrige politiresurser. Troms Senterparti mener dette er en varslet katastrofe som regjeringen, Frp og Ap nå må ta ansvaret for.

Når den såkalte "Nærpolitireformen" ble vedtatt i Stortinget i juni 2015, førte det til at 27 politidistrikt ble til 12 og at hvert tredje lensmannskontor eller politistasjon ble lagt ned. Ifølge regjeringen skulle reformen sikre et mer tilgjengelig og tilstedeværende politi. Færre tjenestesteder skulle frigjøre tid og ressurser. Dermed skulle politifolk kunne være mer til stede i nærmiljøene. Troms Senterparti mener dette var regjeringens måte å pynte på det faktum at dette er en sentraliseringsreform.

I tråd med all politisk tenking fra regjeringens side, er løsningen på alle problemer færre og større enheter. I praksis viser det seg at store politidistrikt, selv med patruljer på hjul, ikke

klarer å erstatte lokale, tilstedeværende politifolk, med kunnskap om både folk og geografi. Hvordan kan politiet drive forebygging, dersom politiet ikke kjenner miljøene de ferdes i?

De ekstra midlene som skulle gi et løft og flere politifolk ute blant folk, har enten forsvunnet i et udefinerbart sluk i Pod eller i større nasjonale prosjekter/satsinger. Ifølge den nye justisministeren, Monica Mæland, er den klare fasiten at det blir økonomisk strammere ute i politidistriktene. Det vil få konsekvenser for nærpelitireformens løfte om å styrke lensmannskontorer og tilstedeværelse.

Politimester Astri E. Nilsen, har tydeligvis oppfatta "marsjordren" og har allerede sendt brev til kommunene i Troms og varslet om umiddelbare innsparingstiltak på grunn av reduserte økonomiske rammer fram mot 2023. Tydeligere kan det neppe sies. "Nærpelitireformen" ble vedtatt uten at regjeringen, Frp og Ap tok ta ansvaret med å sørge for nødvendige økonomiske ressurser for å lande reformen på en god måte. Troms Senterparti synes det er positivt at Arbeiderpartiet nå trekker støtten til politireformen og erkjenner at den går i feil retning og forventer at flere partier bør erkjenne det samme.

Senterpartiet har hele tiden vært klar på at etter det tragiske terrorangrepet på Utøya 22. juli 2011 så måtte den norske politiberedskapen styrkes kraftig. Vi så imidlertid tidlig at reformen, som bl.a. innebar nedleggelse av 126 lensmannskontorer i distriktene ville føre til et mer spisset politi i politibiler, men også utrygghet i mange lokalsamfunn, Det er etter Troms Senterpartis mening et kjennetegn på en reform i ubalanse.

Troms Senterparti vil ha en politireform som har tillit i befolkningen i hele landet og ikke minst i politiet.

[Troms SP går imot sentralisering av landets domstoler \(Troms Senterparti\)](#)

Årsmøtet i Troms SP advarer sterkt mot sentralisering av landets domstoler.

Domstolkommisjonen, som er oppnevnt av regjeringen, la 1. oktober fram sin anbefaling over hvilke tingretter og jordskiftedomstoler som de mener bør legges ned.

Domstolkommisjonens anbefaling innebærer kutt i de 60 tingrettene vi har i dag til 22, med totalt 30 bemannede rettssteder. Senja tingrett er blant de tingrettene som vil bli rammet dersom regjeringen iverksetter Domstolkommisjonens anbefaling. Ofoten og Sør-Troms jordskifterett er forslått underlagt Tromsø. 160 år med selvstendig jordskifterett i Sør-Troms (Harstad) er med det historie. Noe som i praksis vil innebære ei sterk sentralisering til Tromsø.

Regjeringen satte i 2017 ned en kommisjon som skulle se helhetlig på domstolenes uavhengighet, oppgaver, struktur og digitalisering, og levere en rapport i 2020. Utvalget skulle ta utgangspunkt i tidligere utredninger og forslag, inkludert Domstolenes

sentraladministrasjon sin anbefaling fra 2010 om minimum 8-10 dommerårsverk i hver domstol.

Tilgjengelighet er et annet sentralt moment i forbindelse med sammenslåing, og et av grunnlagene for utvalget. Dette fremgår av St Meld. nr. 23 under punkt 1.2.8: «Justisdepartementet mener at domstoler i første instans bør ha en størrelse på minimum fire dommerårsverk. Av hensyn til geografisk avstand og dermed lang reisetid, må man i noen tilfeller opprettholde domstoler under denne størrelse.»

Målinger viser at de mindre tingrettene er mest effektiv og produserer best, og de har heller ikke utfordringer med rekruttering.

Årsmøtet i Troms SP vil bemerke at et ensidig fokus på kostnadsbesparelse og sentralisering er uheldig. Denne storstilte sentraliseringen av domstolene vil gå ut over innbyggerne. Sentraliseringen fører til lengre avstander, høyere reisekostnad og mer tidsbruk for både innbyggere og næringsliv. Ser en dette opp mot den totale kostnaden for økte reiseavstander, tapt arbeidsfortjeneste og øvrig tidsbruk både for tiltalte, fornærmede og vitner, kan ikke årsmøtet i Troms SP se at dette på noen måte vil være samfunnsøkonomisk forsvarlig og tilrådelig. Det er avgjørende at vi har domstoler som er nær folk og har høy tillit i befolkningen.

Når domstoler legges ned blir også arbeidsplasser sentralisert, både ved domstolene og trolig også ved advokatkontorene som ligger i nærheten av tingrettene og jordskifterettene. Dersom Senja tingrett blir flyttet vil 40-45 stillinger bli direkte berørt.

I tillegg til kutt i tingrettene foreslår Domstolkommisjonen også å kutte dagens 30 jordskiftedomstoler til 13, med totalt 20 bemannede rettssteder. Alle jordskiftedomstolene skal etter forslaget skal være samlokalisert med en tingrett eller tingrettsavdeling. For jordskiftedomstolene betyr denne sentraliseringen lengre reisevei for både dommere og ingeniører. Alle jordskiftedomstolene skal etter forslaget skal være samlokalisert med en tingrett eller tingrettsavdeling, men ikke som selvstendige enheter. Noe fylkestinget advarer sterkt imot.

Årsmøtet i Troms SP ber regjeringen og departementet om å avvise Domstolkommisjonens anbefaling, og anbefaler at dagens domstolstruktur opprettholdes.

[Troms Senterparti vil fjerne avstandskravet på 2,5km i motorferdselsloven \(Troms Senterparti\)](#)

Troms Senterparti krever at avstandskravet i Lov om motorferdsel/forskriftens § 5 c fjernes, og at kommunene gis myndighet til å tilrettelegge for hensiktsmessig hyttetransport i sin kommune.

Regjeringen har også i flere omganger ønsket å gi kommunene flere oppgaver. Dette er en av de oppgavene kommunene er godt rustet til å selv kunne vurdere gjennom sin lokalkunnskap om både terreng og andre utfordringer.

Forskriften § 5 c vedrørende tillatelse til frakt av nødvendig utstyr og bagasje til egen hytte er utdatert med hensyn til dagens samfunnskrav og bruksmønster. Regelen virker mot sin hensikt, som var å stimulere til forbedret folkehelse og økt friluftsglede. Det er i dag en stille praksis som tillater skjønn når det gjelder dette kravet, som blir krevende når Fylkesmannen varsler innskjerping. Ved å fjerne kravet om 2,5 km vil man sikre bedre etterlevelse av regelverket, redusert misnøye blant befolkningen, redusert saksbehandling og færre tvistesaker på alle nivå og man underbygger økt kommunalt ansvar og råderett i eget lokalmiljø.

Det ble i mai 2019 varslet at de da fire regjeringspartiene H, Frp, Krf og V skulle legge frem forslag til endringer av forskriften for å sikre kommunene større handlerom og mer lokalt selvstyre i slike saker. Forslaget som ble lagt frem, og som nå er gjenstand for høring, innebærer ingen endring i § 5 c.

Senterpartiet har gjentatte ganger fremmet dette forslaget i Stortinget, og det foreligger nå et forslag som skal behandles i komite og Storting i løpet av kort tid.

Troms Senterparti krever at avstandskravet fjernes fra forskriftens §5 c, samt at det tilrettelegges for lokal forvaltning av dette regelverket. Dette for å styrke bolyst og folkehelse, samt bidra til redusert byråkrati.

Lokal forvaltning vil gi en håndhevelse av regelverket som er tilpasset det enkelte lokalsamfunn, og vil gi en mer fornuftig og fleksibel ordning for både kommuner og innbyggere.

[Rovviltnemdenes vedtak må følges opp! \(Akershus Senterparti\)](#)

Senterpartiets primærstandpunkt er at Norge ikke skal ha finsk-russisk ulv og derigjennom fjerne ulvesonen. Dette er det ikke flertall for nå. I mellomtiden må vi kunne forvente at regjeringen følger opp det forliket som er vedtatt av et flertall på Stortinget.

Rovviltnemdene gjør sitt beste, men blir stadig overprøvd av regjeringen.

Det er en stor provokasjon at den nye klima- og miljøvernministeren fra Venstre, Sveinung Rotevatn, gikk ut i januar og hevdet at norsk rovviltpolitikk er en suksess og at den har stor folkelig oppslutning. Den store markeringen mot Ola Elvestuen (V) vedtak om å nekte uttak av ulv i Mangen- og Rømskog-revirene i 2020 viste med all tydelighet at motstanden mot dagens rovviltforvaltning er massiv. Det samme så vi da Vidar Helgesen (H) forpurret ulvejakta i 2016/2017 og da Elvestuen nektet uttak av ulveflokkene i Mangen og Hobøl i 2018/2019. I Trøndelag og Nordland er det på samme måte stor motstand mot regjeringens bjørnepolitikk, Sametinget/reindriftra kritiserer det samlede rovvilttrykket i nord og selv ikke i beiteprioriterte områder har man trygghet for at rovviltstammene håndteres effektivt. Alt dette viser at norsk rovviltforvaltning er i krise.

Stortingets bestandsmål på 4–6 ulveynglinger respekteres ikke, og ulvebestanden er langt større enn den skal være. Dette har store konsekvenser for de lokalsamfunnene som

rammes, både når det gjelder befolkningens trygghetsfølelse i hverdagen og tradisjonell utmarksbruk som jakt, utmarksbeite og friluftsliv. Regjeringen legger med sin manglende forvaltning av ulv grunnen for en politikk som overkjører lokalsamfunn, rammer folks hverdag og fritid og hemmer næringsvirksomhet i distriktskommuner.

Nye Aurskog-Høland kommune har vel 17 300 innbyggere og er en middelstor norsk kommune i areal. Kommunen er nå berørt av ulveflokkene Aurskog, Mangen, Sotsjøen, Kjølviolen, Brännan og Rømskog. Det nasjonale bestandsmålet for ulv oppfylles godt og vel i denne kommunen alene. Dette illustrerer at ulvesonen mer og mer antar form av et ulvereservat, noe som aldri var tanken.

Akershus Senterparti krever derfor:

- At rovviltnemdenes vedtak om lisensfelling av ulv følges opp, og at ulveflokkene Mangen og Rømskog felles denne sesongen. Fellingsperioden må om nødvendig forlenges.
- At regjeringen respekterer Stortingets vedtatte rovviltpolitikk, og at bestandsmålet for ulv på 4-6 ynglinger følges opp. Seks ynglinger skal være et makstall for bestanden.
- At det i fremtiden legges klare føringer med instruks for forvaltningen knyttet opp mot forvaltningsloven. Dette med tanke på frister, ansvarsområder og klare rammer for saksgangen for en samlet rovdryforvaltning.
- At det gis klare føringer for klagebehandlingen knyttet til rovviltnemdenes vedtak hos Klima og Miljødepartementet. Endelig vedtak om forvaltning fra Klima- og miljødepartementet må foreligge senest 1. desember.
- At regjeringens endringer i rovviltnemdenes struktur avvises, og at forslaget om å flytte den endelige beslutningsmakta i klagesaker på rovviltfeltet til en uavhengig, nasjonal klagenemd avvises.
- At høy innavlsgrad bør være et selvstendig kriterium for uttak av ulv og at adgangen til å skjerme ulv fra forvaltning på grunn av «genetisk viktighet» strammes kraftig inn.
- At regjeringen avklarer i hvilket omfang den norske delbestanden av ulv består av avkom fra ulv som er satt ut av mennesker.
- At det blir sett på mulighet for endring i rovviltforskriften, og eventuelle tilpasninger i naturmangfoldsloven, med tanke på ordinær kvotejakt på ulv når bestandsmålet er nådd og stammen er levedyktig.
- At bestandsmålet for ulv endres slik at enkeltindivider, par og familiegrupper av ulv som ikke har ynglet inkluderes, slik at samlede predasjonstrykket kommer fram og det settes et tak.

[Rettspraksis skal følges i rovviltforvaltninga! \(Finnmark Senterparti\)](#)

Riksrevisjonens rapport om rovviltforvaltninga i 2019 avdekker funn der dagens rovviltforvaltning ikke oppfyller intensjonene fra rovviltforliket. Finnmark Senterparti ser alvorlig på at klima- og miljøministeren ikke ser ut til å anerkjenne riksrevisjonens beskrivelser av dagens realiteter i rovviltforvaltninga. Ministeren viser heller ingen vilje til å

inkludere lokal og erfaringsbasert kompetanse i kunnskapsgrunnlaget, og dette skaper lite tillit mellom de berørte og aktørene i rovviltforvaltninga.

Det vises vidare til dom fra Borgarting Lagmannsrett fra 2018, der det fastslås at anførsler om «andre tapsårsaker» ikke lengre er tilstrekkelige uten at disse er redegjorte for konkret i de aktuelle områdene. Likevel oppleves det i beregningene for erstatning for tap i 2019 at det ikke er noen endring i forvaltningens praksis.

Finnmark Senterparti krever at Klima- og miljøministeren følger opp det lovpålagte kravet om at lokal og erfaringsbasert kunnskap skal vektlegges i rovviltforvaltninga, og at praksis i erstatningsutmålingen endres i henhold til lagmannsrettsdommen.

Statlig turistskatt vil redusere vår konkurransevne (Finnmark Senterparti)

1. Finnmark Senterparti mener en turistskatt på lokale turistprodukter og overnattingstilbud vil svekke bedrifter som allerede er svært konkurranseutsatt, sesongbaserte og som sliter med små driftsmarginer.
2. Finnmark Senterparti mener at reiselivsdestinasjoners kapasitet på offentlig infrastruktur (veistandard, parkeringsplasser, offentlige toalett, søppel-håndtering mm) er et statlig ansvar der formålet må være å styrke konkurransevnen, ikke svekke den.
3. Finnmark Senterparti mener statens rammeoverføring til kommunene må ta hensyn til at Norge er blitt en attraktiv turistdestinasjon for hele verden. Da må overføringer til vertskommuner med store reiselivsdestinasjoner bidra til å styrke kommunens tilrettelegging, ikke redusere den.

Pass nær folk (Telemark Senterparti)

Pass er ein basisteneste. Pass er noko alle må ha. Då må politiet legge til rette for at alle kan få det utan for store vanskar, samfunnsøkonomiske kostnader og miljøulemper. Eit opplegg med pass berre i Skien og Notodden fører til reiseveg på 4 timar tur-retur for fleire tusen menneske. Folk må ta seg fri frå arbeid, og når barn skal ha pass må mor og far ta seg fri frå arbeid og barna må ut av skulen ein dag. Det blir då kostbart for familien og det er kostbart for samfunnet. Lang reiseveg er ein kostnad og miljøulempe i seg sjølv. Den overordna samfunnsøkonomien bør med i bilete, og ikkje berre sektortenkning. Kommunale og private verksemdar, privatøkonomi og elevars skulegang vil bli skadelidande av ei sentralisering av passfunksjonen.

Passkontor i Vinje løyser dette. Med faste passtider i Vinje vil folk kunne tilpasse seg dei dagane, og samfunnet slepp dei store kostnadene det er med at folk må ta fri frå arbeid, barn ut av skule, og dei kostnadene og miljøulempene lang reiseveg er. Då flyttar samfunnet på ein person i staden for alle. På bakgrunn av dette sa tidlegare politimester i Sørøst og Justisministeren ja til pass på politikontoret i Vinje. I samråd med Politiets Fellestjenester bygde kommunen på bygget og la til rette innvendig for pass. Ny politimester som starta i jobben hausten 2019 seier no nei til pass i Vinje. Ein kommune må kunne halde seg til eit føreseieleg politi. Telemark Senterparti vil ikkje akseptere at politiet oppfører seg som eit enkeltmannsføretak i staden for eit politivesen. Det må etablerast pass i Vinje.

6. Kommunal og forvaltning

Viken skal oppløses! (Østfold Senterparti)

Tvangssammenslåingen av Akershus, Buskerud og Østfold til Viken, er et skrekkeeksempel på regjeringens hensynsløse sentraliseringspolitikk. Sammenslåingen har heller ikke legitimitet i befolkningen og skal oppløses ved første mulighet. Premisset for regionreformen var at fylkene skulle få overført store omfattende oppgaver. Det har ikke skjedd utenom noen få symbolsaker som også er underfinansiert. Østfold Senterparti mener at fylkeskommunene kan favne betydelig større oppgaver på vegne av fellesskapet også etter en oppløsning.

Senterpartiet er derfor tilfreds med at det politiske flertallet i Viken ønsker å sende Stortinget en søknad om oppløsning ved et endret stortingsflertall etter stortingsvalget i 2021.

Frem til oppløsningen av Viken er et faktum, vil vi sørge for ansvarlig styring, et godt og nært tjenestetilbud og utvikling i hele fylket. Samtidig vil vi jobbe for at de tre fylkeskommunene i minst mulig grad bryter ned gamle strukturer og smeltes sammen. Klarer vi å unngå dette, vil det bli effektivt og relativt rimelig å løse opp igjen. Vi vil allikevel presisere at det påligger et eventuelt nytt stortingsflertall å sikre nødvendige økonomiske rammer for å gjennomføre dette.

Opprettelsen av Viken har gjort et stort innhogg i de tre gamle fylkeskommunenes økonomi. I tillegg må man påregne omstillingskostnader i ukjent størrelse de neste årene. Regjeringens nye inntektssystem for fylkeskommunene bidrar også til at Viken fylkeskommunes økonomiske handlingsrom er sterkt begrenset. Beregninger i økonomiplanen for 2021-2023, viser at utgiftene overstiger inntektene et sted mellom 100 og 400 millioner. Vi vil ettertrykkelig påpeke at ansvaret for dette påligger regjeringen. Situasjonen er lik i de fleste andre fylkeskommuner, og er et vitnesbyrd på at regjeringen egentlig ikke ønsker at regionreformen skal lykkes. Det viser også mangelen på nye oppgaver.

Frp vil ikke støtte oppløsningen av Viken fylkeskommune. Her har de avslørt sitt sanne ansikt. Frp var medansvarlig for å gjennomføre tvangssammenslåingen som har kostet minst 250 mill.kr bare i Viken.

Når eventuelle kutt og omstruktureringer skal gjøres for å få budsjettet i balanse, vil vi påpeke viktigheten av å skjerme primæroppgavene til fylkeskommunen innen utdanning, samferdsel og tannhelse. Særlig gjelder det å sikre struktur og finansiering av tilbud og tiltak i distriktene. Gjeldene struktur innen opplæringstilbud og tannhelse må ligge fast. I tillegg må jobben med å redusere etterslepet på fylkesveier, med mål om ti tonn akseltrykk og svart asfalt på alle fylkesveier og fiberutbygging fortsette.

Når fylkene blir større, blir menneskene mindre. Senterpartiet skal derimot sørge for at alle som ønsker å bli hørt skal bli det de årene Viken eksisterer. Vi skal være en vaktbikkje for folk i hele fylket, særlig de som bor i distriktene.

Senterpartiet stadfester derfor tidligere vedtak om at Viken skal oppløses. Dette blir vår hovedsak ved Stortingsvalget i 2021.

FOLKERØYSTING OM INNLANDET FYLKESKOMMUNE I 2021 (Oppland Senterparti)

Senterpartiet har både regionalt og nasjonalt gått i mot samanslåinga av Hedmark fylke og Oppland fylke. Eit stort fleirtal i fylkestinga i både Oppland og Hedmark sa nei til samanslåing, medan Stortinget vedtok samanslåing med eit knapt fleirtal.

I «politisk plattform for Innlandet fylkeskommune», som er ei avtale mellom Arbeiderpartiet og Senterpartiet sine grupper i Innlandet fylkesting, står det at Innlandet fylkesting «*på nytt*» skal «*ta opp og ta stilling til*» om det er ønskjeleg å reversere samanslåinga, dersom det kjem eit initiativ frå Stortinget om det.

Det vil ikkje koma noko slik initiativ frå nåverande fleirtal på Stortinget. Innlandet Fylkesting kan difor ikkje ta stilling til dette spørsmålet før etter valet i 2021. Men med eit nytt fleirtal på Stortinget vil det kunne koma eit slik initiativ.

Dersom det etter valet i 2021 kjem eit slik initiativ, meiner Oppland Senterparti at det er viktig at Innlandet fylkesting har eit best mogleg grunnlag for å kunne ta stilling til dette spørsmålet.

Oppland Senterparti meiner difor at det i samband med Stortings-valet i 2021 må haldast ei rådgjevande folkerøysting om ei oppløysing av Innlandet fylkeskommune.

Buskerud skal være eget stortingsvalgdistrikt (Buskerud Senterparti)

Innsendt av fylkestyret

Inndelingen av landet i stortingsvalgdistrikt skal sikre at representanter fra hele landet er representert i landets nasjonalforsamling. Dette sikres gjennom rikets valglov.

I dag er Norge delt inn i 19 stortingsvalgdistrikt, identisk med eksisterende fylkeskommuner før 01.01.2018. Stortingsvalget i 2021 skal gjennomføres med disse 19 distriktene. I 2018 nedsatte regjeringen valglovutvalget, som blant annet skal se på fordelingen av antall mandater i hvert distrikt og hvor mange stortingsvalgdistrikt Norge skal deles inn i. Regionreformen er en av faktorene utvalget skal vurdere om skal påvirke inndelingen i stortingsvalgdistrikt, gjeldende fra 2025.

Buskerud Senterparti er av den krystallklare oppfatning at regionreformen ikke er en god rettesnor for utvalget å følge.

For det første vil en inndeling av stortingsvalgdistrikt, likelydende de nye fylkene, føre til en massiv forskyving av makt og representasjon. Særlig distriktene vil bli dårligere representert, mens de folketinget områdene vil få flere representanter.

For det andre, er det langt fra sikkert at den nye inndelingen i fylkeskommuner vil vare så mye lenger enn 2021.

For det tredje vil en slik inndeling i valgdistrikt, være svært utfordrende for hver stortingsrepresentant å være ombudsmann for.

Buskerud Senterparti mener Buskerud i dag fungerer godt som eget stortingsvalgdistrikt. Buskerud er passe stort, i både areal og innbyggertall, til at hver representant skal kunne ha overhøyde over distriktet.

Buskerud Senterparti motsetter seg derfor alle endringer i stortingsvalgdistrikter som har konsekvens for dagens Buskerud.

Buskerud skal være eget fylke! (Buskerud Senterparti)

Innsendt av fylkestyret

Tvangssammenslåingen av Akershus, Buskerud og Østfold til Viken, er et skrekkeeksempel på regjeringens hensynsløse sentraliseringspolitikk. Sammenslåingen har heller ikke legitimitet i befolkningen og skal oppløses ved første mulighet.

Buskerud Senterparti er derfor tilfreds med at det politiske flertallet i Viken ønsker å sende Stortinget en søknad om oppløsning ved et endret stortingsflertall etter stortingsvalget i 2021. Søknaden må inneholde en tydelig beskjed om at Viken skal deles i tre, og at Buskerud skal gjenoppstå som fylkeskommune.

Frem til oppløsningen av Viken er et faktum, vil Buskerud Senterparti sørge for ansvarlig styring, et godt og nært tjenestetilbud og utvikling i hele fylket. Samtidig vil vi jobbe for at de tre fylkeskommunene i minst mulig grad bryter ned gamle strukturer og smeltes sammen. Klarer vi å unngå dette, vil det bli enklere og rimeligere å gjenopprette Buskerud som eget fylke. Vi vil allikevel presisere at det påligger et eventuelt nytt stortingsflertall å sikre nødvendige økonomiske rammer for å gjennomføre gjenoprettelsen av de gamle fylkene.

Opprettelsen av Viken har gjort et stort innhogg i de tre gamle fylkeskommunenes økonomi. I tillegg må man påregne omstillingskostnader i ukjent størrelse de neste årene. Regjeringens nye inntektssystem for fylkeskommunene, bidrar også til at Viken fylkeskommunes økonomiske handlingsrom er sterkt begrenset. Beregninger i økonomiplanen for 2021-2023, viser at utgiftene overstiger inntektene et sted mellom 100 og 400 millioner. Buskerud Senterparti vil ettertrykkelig påpeke at ansvaret for dette påligger regjeringen. Situasjonen er lik i de fleste andre fylkeskommuner. Dette, sammen med mangelen på nye oppgaver, er et vitnesbyrd på om at regjeringen egentlig ikke ønsker at regionreformen skal lykkes.

Regionreformen er i realiteten en skinnreform, som har som mål å til slutt fjerne fylkeskommunen som folkevalgt og administrativt nivå.

Når eventuelle kutt og omstruktureringer skal gjøres for å få budsjettet i balanse, vil Buskerud Senterparti påpeke viktigheten av å skjerme primæroppgavene til fylkeskommunen innen utdanning, samferdsel og tannhelse. Særlig gjelder det å sikre struktur og finansiering av tilbud og tiltak i distriktene. Gjeldene struktur innen opplæringstilbud og tannhelse må ligge fast. I tillegg må jobben med å redusere etterslepet på fylkesveier, med mål om ti tonn akseltrykk, svart asfalt og ingen telerestriksjoner på alle fylkesveier og fiberutbygging fortsette.

Buskerud Senterparti stadfester derfor tidligere vedtak om at Viken skal oppløses og at Buskerud skal gjenopprettes som eget fylke.

Fylkeskommunen som regional samfunnsutvikler (Nordland Senterparti)

Nordland Senterparti er tilhenger av å videreføre tre forvaltningsnivå i Norge. Det er likevel hele tiden nødvendig å diskutere hvilket forvaltningsnivå en oppgave og ansvar bør ligge på i det daglige. Samtidig kan ikke det statlige nivået skyve de underliggende foran seg, eller fraskrive seg det overordnede ansvaret. Senterpartiets utgangspunkt er at oppgaver og ansvar skal ligge så nært som mulig dem det gjelder og gi mulighet for lokal påvirkning, samtidig som oppgaven må løses mest mulig hensiktsmessig. Der det er politisk skjønn involvert bør ansvaret legges til politisk nivå, ikke byråkrati og administrasjon.

Fylkeskommunen har arbeidsoppgaver som er for store for kommunene, og for små for staten. Nordland Senterparti mener dette er en hensiktsmessig fordeling som bør videreføres. Fylkene spiller i større eller mindre grad en viktig rolle i utviklingen av sitt område. I Nordland har fylkeskommunen stor betydning grunnet fylkets demografi og geografi.

Regjeringen la i 2018 frem forslag til oppgaveoverføring fra staten til fylkene som en del av regionreformen. Senterpartiet mener at om fylkene reelt skal få mer makt og ansvar må regjering og Storting sørge for at virkemidlene overføres sammen med oppgavene. Regjeringens forslag inneholdt verken en betydelig overføring av makt, midler eller arbeidsplasser slik det var lovet. Isteden la regjeringen opp til en oppstyking av oppgaver som ikke nødvendigvis fører til mindre statlig byråkrati.

For å sikre en reell styrking av fylkeskommunenes rolle som pådrivere for regional utvikling og næringsutvikling i hele landet, må de også få midler til å løse oppgavene. Nordland Senterparti mener derfor det er nødvendig at Stortinget prioriterer å øke fylkeskommunenes midler til regional utvikling og distriktspolitikk. Dette innebærer en rekke områder. Likevel vil det for Nordland sine innbyggere og næringsliv være avgjørende å sikre gode nok kommunikasjoner til en overkommelig pris for den enkelte. Verdiene som produseres i dag er store for Norge som nasjon. Disse kan økes om man gjør de riktige grepene.

Nordland Senterparti mener:

- Fylkeskommunens midler må økes for å gi rom for utvikling i hele Nordland. Samtidig må fylkeskommunen ikke ha mer byråkrati og administrasjon enn nødvendig.
- Fylkesveiene og øvrige kommunikasjoner er avgjørende for at Norge skal kunne ta ut de verdiene som ligger spredt i hele Nordland fylke. Det er derfor nødvendig å øke vedlikeholdet av eksisterende veier, foreta kloke og fremtidsrettede investeringer i infrastrukturen Nordland og forbedre kommunikasjonene så langt som mulig for folk og næringsliv.
- Det må satses på å oppgradere fylkesveiene i tråd med lovnader og program.

- At ved overføring av fiskerihavner fra staten til fylkene/regionene må Stortinget overføre tilstrekkelig økonomi slik at dette skjer i tråd med NTP`s handlingsplaner og gir rom for fylkene til drift, utvikling og investeringer.
- At nye oppgaver som er tilført i mange sammenhenger er underfinansiert. Dette er et vedvarende problem uavhengig av hvilken regjering som styrer når ansvar og oppgaver flyttes.
- At overføringen av forpliktelsen for offentlig tjenesteyting til flyruter (FOT ruter) må sikres nødvendige økonomiske rammevilkår fra staten.
- Fylkeskommunen må søke å forbedre måten de møter innbyggere og næringsliv på. Den enkelte er alltid viktigere enn systemet.
- Der det er mulig skal fylkeskommunale arbeidsplasser desentraliseres.

Kystfylket (Norland Senterparti)

Svært mange innbyggere i Nordland fylke er, i likhet med hele kyst-Norges befolkning, helt avhengig av ferge og båt i dagliglivet fordi de skal på jobb, til skole, til fritidsaktiviteter, besøke familie og venner, oppsøke kommunens tjenester, sykehus, eller andre nødvendige velferdstjenester.

Ferge- og båttilbudet er ikke bare viktig for vanlige folks mobilitet og hverdag. Det spiller også en særdeles viktig rolle for bedriftene langs kysten, og er derfor et nøkkelspørsmål for næringslivets konkuranseevne og utvikling lokalt og nasjonalt. Fiskeri- og havbruksnæringen, samt reiseliv, er politisk beskrevet som noen av de viktigste fremtidige satsingsområdene i distriktene - og i norsk næringspolitikk. Dette er virksomheter med behov for transport av store mengder gods og reisende, der båt- og fergetilbudet er av avgjørende betydning for stabilitet og fremtidsrettet planlegging. Disse næringenes trygghet for en behovstilpasset og kostnadsstabil infrastruktur i fremtiden, vil være helt avgjørende for utviklingen.

Regjeringens voldsomme sentraliseringsiver har nå rammet ferge- og båttilbudet. Når regjeringen svikter kystfylkene, samtidig som den pålegger dem store investeringer i nye «grønne» båter og ferger, tvinges de folkevalgte i fylkene til å velge mellom pest eller kolera. Enten ved å legge ned videregående skoler, la fylkesveiene forfalle, unnlate å iverksette sentrale føringer i det grønne skiftet, innføre uakseptable billettpriser og/eller foreta uakseptable kutt i frekvens og åpningstid for båt og ferger.

Som en konsekvens av underfinansiering vedtok fylkestinget i budsjett og økonomiplan for 2020-2023 et sonepåslag i takstregulativet i den hensikt å oppnå en inntektsøkning på 25 mill. kr i fergesektoren. Dette resulterte i at billettutgiftene steg om lag 45% etter nyttår, fylkesrådet har i ettertid redusert dette tilbake til 2019 takst, men samtidig innført sommertakst.

Sp viser til vårt forslag til Stortinget i desember 2019 om å bevilge 350 millioner kroner mer til båt- og ferjefylkene for å sikre stabile billettpriser. Forslaget fikk ikke flertall.

Nordland Senterparti krever at:

- Den statlige finansieringen av fylkenes båt- og fergedrift styrkes slik at billettprisene kommer på ett nivå som er sammenlignbart med andre brukerbetalte samferdselsløsninger i fastlands-Norge.
- Så snart regjeringen kommer med økt finansiering fjerner Nordland fylkeskommune sommertaksten på ferge i sin helhet.
- At regjeringen allerede ved fremleggelsen av revidert budsjett for 2020 legger fram forslag til en finansieringsordning der staten fullt ut tar hele merkostnaden for det «grønne skiftet» ved nyinvestering i grønne hurtigbåter og ferger.
- Det kommer en utredning om innføring av nasjonal maksimalpris for båt- og fergebilletter - hvor staten fullt ut kompenserer fylkenes inntektstap ved innføring av en slik ordning. Langsiktig forutsigbarhet er avgjørende.
- Ordning med verdikort og autopass skal ha en lavere inngangspris, slik at rabattordningene som i dag er tilgjengelige ved kjøp av kort. (33 – 50 % rabatt) blir oppnåelig for alle.
- Det opprettes dialog med kommuner og regioner for tilpasning innen båt og ferjetilbudet.

Hedmark Senterparti krever folkeavstemning om Hedmark og Oppland (Hedmark Senterparti)

Regjeringens regionreform ble bestemt i hast av et håndfull mennesker på et regjeringskontor. Fylkesgrenser som har bestått i flere hundre år ble opphevet med et pennestrøk. Sammenslåingene av fylkene ble svært knapt begrunnet. Ut over store ord om demokratireform og «nye viktige oppgaver», ble det i liten grad pekt på hvilke problemer alle fylkessammenslåingene skulle løse.

I både Hedmark og Oppland fylkesting stemte et overveldende flertall imot sammenslåing av fylkene. De demokratisk fattede vedtakene gjorde imidlertid lite inntrykk på regjeringen. Hedmark og Oppland skulle slås sammen, uavhengig av hva folkets valgte representanter på fylket faktisk mente.

De «nye store oppgavene» har hverken det nye Innlandet eller noe annet fylke i Norge sette noe til. Dersom fylkene skulle få større oppgaver, ville det være naturlig å starte med oppgaven fylkene tidligere hadde, nemlig eierskapet til og styringen av sykehusene i regionen. Slike oppgaver kom ikke. Fylkene fikk heller ikke mer makt. Tvert imot jobber regjeringen nå med å tvangsinnføre karakterbasert opptak også ved de videregående skolene i Hedmark og Oppland.

Innlandet er nå et fylke med 20% større areal enn Danmark. Vi får en geografi der Østerdalen, Gudbrandsdalen og Valdres med langsgående dalstrøk deler fylket i tre deler om vinteren. Dette gjør at avstandene mellom de styrte og de styrende større. Færre personer skal bestemme over flere, noe som gir en sentralisering av makt. All erfaring tilsier at sentralisering av makt på sikt også gir sterk sentralisering av folk.

Allerede ser vi at sammenslåingen av fylkene fører til at store beløp brukes til helt andre ting enn tjenester nær folk. Økte avstander og daglig pendling gir høyere kostnader. Dette er penger som heller burde blitt brukt til å bygge bredbånd i hele fylket, til å utbedre nedslitte fylkesveier og til å styrke det videregående tilbudet i fylkene.

Senterpartiet gjorde et historisk godt valg i Hedmark og Oppland. Mye av fremgangen skyldes vår klare holdning i alle sentraliseringsaker. Samtidig har partiet vært tydelig på at vi vil lytte til folk, framfor å sentralisere makt på stadig færre hender.

Undersøkelser viser at motstanden mot sammenslåingen av Hedmark og Oppland fortsatt er stor. Nesten dobbelt så mange oppgir å være mot sammenslåingen sammenliknet med de som støtter den. Mye av motstanden skyldes trolig at folk frykter for de sentraliserende langsiktige konsekvensene av sammenslåingen.

Senterpartiet er et folkestyreparti. Vi ønsker ikke et samfunn der makt, arbeidsplasser og folk sentraliseres. Vi har tro på folks klokskap.

Hedmark Senterparti krever derfor at det avholdes folkeavstemning der folket i Hedmark og Oppland blir spurt direkte til råds om de ønsker å beholde dagens Innlandet fylke, eller om de ønsker å gjenopprette de to selvstendige fylkene Hedmark og Oppland. En slik folkeavstemning bør holdes samtidig som Stortingsvalget i september 2021. Dersom en slik folkeavstemning ikke lar seg avvikle denne dagen, ønsker Hedmark Senterparti at det blir avholdt en rådgivende folkeavstemning kort tid etter regjeringsskiftet i 2021.

Viken skal oppløses! (Akershus Senterparti)

Tvangssammenslåingen av Akershus, Buskerud og Østfold til Viken, er et skrekkeeksempel på regjeringens hensynsløse sentraliseringspolitikk. Sammenslåingen har heller ikke legitimitet i befolkningen og skal oppløses ved første mulighet. Premisset for regionreformen var at fylkene skulle få overført store omfattende oppgaver. Det har ikke skjedd utenom noe få symbolsaker som også er underfinansiert. Akershus Senterparti mener at fylkeskommunene kan favne betydelig større oppgaver på vegne av fellesskapet.

Senterpartiet er derfor tilfreds med at det politiske flertallet i Viken ønsker å sende Stortinget en søknad om oppløsning ved et endret stortingsflertall etter stortingsvalget i 2021.

Frem til oppløsningen av Viken er et faktum, vi sørge for ansvarlig styring, et godt og nært tjenestetilbud og utvikling i hele fylket. Samtidig vil vi jobbe for at de tre fylkeskommunene i minst mulig grad bryter ned gamle strukturer og smeltes sammen. Klarer vi å unngå dette, vil det bli effektivt og relativt rimelig å oppløse Viken. Vi vil allikevel presisere at det påligger et eventuelt nytt stortingsflertall å sikre nødvendige økonomiske rammer for å gjennomføre oppløsningen.

Opprettelsen av Viken har gjort et stort innhogg i de tre gamle fylkeskommunenes økonomi. I tillegg må man påregne omstillingskostnader i ukjent størrelse de neste årene. Regjeringens

nye inntektssystem for fylkeskommunene, bidrar også til at Viken fylkeskommunes økonomiske handlingsrom er sterkt begrenset. Beregninger i økonomiplanen for 2021-2023, viser at utgiftene overstiger inntektene et sted mellom 100 og 400 millioner. Vi vil ettertrykkelig påpeke at ansvaret for dette påligger regjeringen. Situasjonen er lik i de fleste andre fylkeskommuner, og er et vitnesbyrd på at regjeringen egentlig ikke ønsker at regionreformen skal lykkes. Det viser også mangelen på nye oppgaver.

Frp vil ikke støtte oppløsningen av Viken fylkeskommune. Her har de avslørt sitt sanne ansikt. Frp var medansvarlig for å gjennomføre tvangssammenslåingen som har kostet minst 250 mill.kr bare i Viken.

Når eventuelle kutt og omstruktureringer skal gjøres for å få budsjettet i balanse, vil vi påpeke viktigheten av å skjerme primæroppgavene til fylkeskommunen innen utdanning, samferdsel og tannhelse. Særlig gjelder det å sikre struktur og finansiering av tilbud og tiltak i distriktene. Gjeldene struktur innen opplæringstilbud og tannhelse må ligge fast. I tillegg må jobben med å redusere etterslepet på fylkesveier, med mål om ti tonn akseltrykk, svart asfalt på alle fylkesveier og fiberutbygging fortsette. Bedre kollektivtrafikk på tvers av de gamle fylkesgrensene prioriteres.

Når fylkene blir større, blir menneskene mindre. Senterpartiet skal derimot sørge for at alle som ønsker å bli hørt skal bli det de årene Viken eksisterer. Vi skal være en vaktbikkje for folk i hele fylket, særlig de som bor i distriktene.

Senterpartiet stadfester derfor tidligere vedtak om at Viken skal oppløses. Dette blir vår hovedsak ved Stortingsvalget i 2021.

Bydelsreform nå! (Oslo Senterparti)

Bydelene er en avgjørende del av Oslos lokaldemokrati, og det er her den nære velferden til innbyggerne blir levert. Bydelen har ansvar for viktige tjenester som barnehage, hjemmetjeneste, sykehjem, fritidsklubber, barnevern, og det er bydelen som behandler søknader om bolig og sosialstønad. Samtidig har bydelene svært liten reell makt til å velge selv hva de vil prioritere, og de har over mange år vært underfinansiert. Møter blant bydelenes 15 folkevalgte i bydelsutvalgene kan ha flest orienteringssaker på dagsorden. Dessuten er medlemmene av bydelsutvalget fritidspolitikere. Det betyr at 15 folkevalgte skal styre bydeler, hver på størrelse med en middels stor norsk by, ved siden av jobb og andre forpliktelser. Dette begrenser det folkevalgte handlingsrommet ytterligere, og gir administrasjonen større makt over beslutningene.

I 2020-2023 vil byrådet utrede om det er hensiktsmessig å utføre en bydelsreform fra 2024.

Senterpartiet ønsker en by med et levende lokaldemokrati der beslutninger tas så nær den det gjelder som mulig. Det er langt til makta i Oslo, og kommunen er organisert i mange etater og foretak. Et synlig og sterkt lokaldemokrati i bydelene, der politikerne er nær dem som påvirkes er avgjørende for å sikre demokratisk legitimitet. Derfor må makt, ressurser og

beslutninger flyttes ut i bydelene. Oslo Senterparti støtter derfor forslaget om en bydelsreform.

I en slik reform er det viktig at Byrådet lærer av regjeringens feil, og starter med oppgavene heller enn strukturene.

Oslo utvikler seg, nabolag fortettes og transformeres. Over hele byen protesterer innbyggere mot utviklingsprosjekter som bestemmes på Rådhuset, og av utbyggere og de med mest ressurser til å påvirke. Senterpartiet vil at folk som påvirkes av utbygginger og at politikerne i nabolaget får mer å si. Det er mye konflikt rundt utbygging i byen vår, og bydelenes rolle i byutvikling må derfor styrkes:

- bydelene må få ressurser til å fungere som vertskap for medvirkningsprosesser i starten av planleggingsprosesser. Mer reell medvirkning i starten vil føre til enklere og bedre prosesser senere. Det er positivt at det er satt av midler til medvirkning i kommunebudsjettet.
- prøveordningen der klager på byggesaker behandles på bydelsnivå må utvides
- en forbedret ordning rundt byggesaker må tilbys alle bydeler.
- Det må gjennomføres mer gjennomgripende tillitsreform i Oslos offentlige sektor, hvor etatene sammen med fagorganisasjonene (trepartssamarbeid-) flytter oppgaver, ressurser og beslutningsmyndighet nærmere brukeren.
- I tillegg må bydelsutvalgene få reell makt og midler til å overta ansvaret for sykehjem, omsorgstjenester, barnehager og enkelte funksjoner som i dag ligger under Bymiljøetaten. Utgangspunktet for en bydelsreform må være å desentralisere så mye som mulig, og samtidig sørge for likeverdige tjenester uavhengig av hvilken bydel man bor i.

Kommuneøkonomi – gode tjenester nær folk (Trøndelag Senterparti)

De siste årene har vi sett en gradvis utvikling mot mindre handlingsrom i økonomien til norske kommuner. Dette går ut over muligheten til å oppfylle lovpålagte og primære oppgaver innenfor helse, oppvekst, utdanning og omsorg. Situasjonen skyldes en kombinasjon av minkende overføringer og stadige nye pålegg som kommunene skal håndtere. Dette gjelder spesielt uføre og kronisk syke. I tillegg ser vi at stortingsflertallet de siste årene har innført bemanningsnormer og minstestandarder som binder opp deler av kommunenes frie inntekter, og gir mindre handlingsrom til de lokale folkevalgte. Vi opplever stadig mindre realoverføringer og økende statlige føringer for hvordan oppgavene skal utføres er årsaken til at mange kommuner må skjære ned på tjenestetilbudet.

Senterpartiet mener at en fordelingspolitikk som gir skattelettelse til de aller rikeste i Norge på bekostning av bl.a. kommunenes muligheter for å tilby gode tjenester nært folk ikke kan fortsette. Denne sakte kvelningen av kommuneøkonomien må ta slutt. Det kan rett og slett ikke fortsette slik. Kommunene må tilføres midler slik at de kan klare sine forpliktelser på de områdene kommunen skal levere på.

Senterpartiet vil:

- Kreve at de mange økende investeringsbehov og krav med bakgrunn i klima- og miljøsituasjonen må kompenseres fra Staten. Det er viktig for at vi raskt skal få økt fokus og trykk på gjennomføring av nødvendige klimatiltak.
- At nærskoleprinsippet skal fortsette. Prinsippet bidrar til å sikre næringslivet tilgang på faglært arbeidskraft lokalt.
- At det innføres produksjonsavgift som tilfaller kommune og fylkeskommune og kommer som fradrag i en grunnrentebeskatning av oppdrett.
- Jobbe for at kommunene skal få nødvendig økonomisk handlingsrom til å utvikle sine tjenester innen psykisk helse og rus.
- Vertskommunen skal ha en rimelig andel av skatteinntektene fra kraftproduksjon og stiller seg bak LVKs høringsuttalelser om skattlegging av vannkraftverk.
- At tilskuddsordningen til frivilligsentraler skal videreføres som i dag.
- Legge til rette for digitalisering og innovasjon i kommunesektoren for å sikre smartere og mer effektiv oppgaveløsning.
- At overføring av statlige oppgaver til fylker og kommuner fullfinansieres.
- At ordningen med refusjon for ressurskrevende brukere får en innretning hvor det er lavere innslagspunkt og halvårslige beregninger for å utløse refusjon.
- Jobbe for at kommunene skal få nødvendig økonomisk handlingsrom til å utvikle sine tjenester innen psykisk helse og rus.
- At drikkevann skal sikres som fellesgode, og skal ikke konkurranseutsettes
- øke inntektsutjevningen mellom kommunene, og fjerne inndelingen i såkalte frivillige og ufrivillige små kommuner.
- styrke den statlige refusjonsordningen for ressurskrevende tjenester.
- styrke rammestyringen av kommunesektoren, med mindre bruk av øremerkinger, bemanningsnormer og kompetansekrav.

Reform for desentralisering, små skilnader og større mogelegheiter! (Hordaland Senterparti)

Under H, V, Krf og FrP-regjeringa er det gjennomført tidenes sentralisering av Norge! «Nærpolitireforma» har fjerna politiet frå folk. «Blåljosetatane» har auka responstid, lokalkunnskap er på veg ut. Høgskuletilbod er sentralisert og byråkratisert. Kommunar og fylker er slått saman, offentlege tenester og arbeidsplassar er flytta frå mange lokalsamfunn. Kommunane har aldri hatt fleire oppgåver å løysa med mindre pengar. Skatte og avgiftspolitikken favoriserer dei som har mykje og straffar dei som har lite, er kronisk sjuke, eller som har lang reiseveg til arbeid. Skattlegging av vasskraft og havbruk er foreslått sentralisert bort frå der verdiskapinga og ressursen er.

Dette krev motpolitikk! Senterpartiet må ta initiativ til ei ny reform for eit desentralt Norge, for eit samfunn med små skilnader, for auka trygghet i kvardagen, for like mogelegheiter der folk bur. Naturressursane skal nyttast til arbeidsplassar, mat og energiproduksjon . Skatte og avgiftspolitikken skal nyttast aktivt mot dette målet.

Hovudstolpane reforma må byggjast på er:

Statlege og fylkeskommunale tenester og arbeidsplassar skal desentraliserast ut i heile landet. Dette er viktig for å spreia tenester, makt, utvikling, og like mogelegheiter.

Fylkeskommunane skal tilførast oppgåver og pengar for å utvikla regionane saman med innbyggjarar, kommunar og næringsliv. Dette kan gjennomførast t.d gjennom Distriktsvekstvtalar etter modell frå Byvekstvtalane. Vidare er direktorat, høgskular og helseføretak oppgåver som må desentraliserast til dei nye fylka, og gjera dei til robuste samfunnsutviklarar. Høgskulane vil dermed i større grad verta knytt til lokalt næringsliv sine behov.

Kommuneøkonomien må styrkjast, statleg byråkrati og bruk av konsulentar og PR-byrå må reduserast. Kommunane er viktige aktørar for å yta gode og likeverdige tenester nær folk. Kommunane har aldri hatt fleire oppgåver i folk sine liv, og aldri hatt mindre pengar til å løysa dei. Tilsette må få auka ressursar og tillit, framfor auka forventningar utan pengar, og nye krav om rapportering.

Det må etablerast lokal beredskap-nær folk. Norge må førebu seg på meir ekstremvær, og eit auka behov for lokal beredskap og dermed lokal kunnskap. Brann og redningstenesta er sentralisert .Nærpolitireforma vart Fjernpolitireform .Dette rokkar ved folk si grunnleggjande trygghet ,og mål om å gje folk likeverdige tenester. Ein beredskap for framtida må difor byggjast for å imøtekomma klimaendringar, fungera i alle situasjonar, og vera tilgjengeleg nær folk. Auka norsk matproduksjon og norsk sjølvforsyningsgrad er også ein viktig del av beredskapen.

Ein skatte- og avgiftspolitikkk som stimulerer til auka lokalverdiskaping av naturressursane, produksjon av meir grøn energi og utjamna sosiale og geografiske skilnader. Innstillinga frå NOU om skattlegging av vannkraft og NOU om skattlegging av havbruksnæringa, som no er til høyring, vil begge bidra til mindre produksjon av grøn energi og mindre norsk mat frå havet. Begge framlegga frå Solbergregjeringa/Frp foreslår å omfordele store verdiar frå Distriktsnorge til staten. Dette er framlegg Senterpartiet krev vert forkasta.

Full trøkk på utbygging av veg, bane og breiband, grunnleggjande infrastruktur for å binde landet saman må på plass. For å få mest mogeleg att for pengane må ein sjå på korleis ein kan redusera både kostnader og omfang på enkelt prosjekt, ulike gjennomførings og kontraktsmodellar må vurderast. Ein må i større grad sjå på bruk av standard og prefabrikering, og planleggingstida skal ned. Der ferja framleis må vera ein del av vegen, skal ekstrakostnaden for brukarane reduserast, og på sikt skal ferjene verte gratis.

Storfylket Troms og Finnmark fylkeskommune skal reverseres. (Finnmark Senterparti)

Pågående prosesser i omorganiseringen står i fare for å demontere grunnlaget og kompetansen som over lang tid er bygget opp i Finnmark. Det innebærer at en reversering av fylkesstrukturen i Troms og Finnmark vil møte store utfordringer.

Derfor må det sikres en likeverdig og forutsigbar utvikling i begge disse to offentlige organisasjonene, hvor kontorsteder i Finnmark skal prioriteres særskilt og besitte funksjoner som nå og fremover er kritisk viktige for utvikling av tjenesteproduksjonen.

Vi opplever en kamp om lokalisering av kritiske funksjoner i disse virksomhetene, det vil si funksjoner som nå eller fremover er kjernen i hele tjenesteproduksjonen. Her er det også kritisk viktig å fjerne inntrykket om at Finnmark ikke er et fremtidig arbeidsted for ansatte og fremtidig ansatte.

Årsmøtet i Finnmark Senterparti vil sikre at grunnlaget for en fremtidig reversering av fylkessammenslåingen ikke blir demontert av dagens omorganiseringsarbeid. Etablerte kontorsteder i Finnmark skal prioriteres særskilt og besitte funksjoner som nå eller fremover er kritisk viktige for utvikling av tjenesteproduksjonen.

Ja til Sogn og Fjordane! (Sogn og Fjordane Senterparti)

I 2017 vedtok eit fleirtal på Stortinget ein regionreform der 18 velfungerande fylker vart slått saman til 11 nye regionar. Ein konsekvens var at Sogn og Fjordane og Hordaland vart til Vestland 01.01.2020. Tanken bak regionreforma var ei heilskapleg reform, og at ein med større fylker kunne overføre oppgåver, ansvar og midlar frå stat til fylkeskommunane.

Sjølv om fylkeskommunar er slått saman, er det framleis dei gamle fylkesgrensene som gjeld som valdistrikt ved stortingsval. Også i 2021 vil folk i Sogn og Fjordane og Hordaland velje folkevalde til Stortinget kvar for seg. Dette er eit av mange eksempel på at reforma er hastverksarbeid og dårleg gjennomtenkt. Signala frå dei politiske partia på Stortinget tilseier det er svært usannsynleg at det er fleirtal for å endre valdistrikt dei komande åra. Samstundes tilseier signala frå Stortinget at det er mogleg å få eit nytt fleirtal som er villig til å reversere fylkessamanslåingar der det er lokale ønskjer om det etter 2021.

Samanslåingsvedtaket til Sogn og Fjordane fylkesting blei fatta på ikkje-innfridde premissar. Krava var ei reell regionreform, ei reell oppgåveføring med påfølgande midlar. Oppgåvene har ikkje blitt i det omfanget som var tenkt, og det har ikkje følgt økonomiske midlar med oppgåvene. Resultatet er større avstandar og ei kostbar reform. Dersom det vert politisk rom for å ta opp igjen regionreform-saka ynskjer me å legge folkeviljen til grunn for det standpunktet som Senterpartiet i Sogn og Fjordane skal ta.

Fram til avklaring om eventuell reversering føreligg vil fylkestingsgruppa arbeide for å utvikle Vestland fylke i tråd med vedteke program og framforhandla politisk plattform.

Senterpartiet er eit folkestyreparti. Vi ynskjer ikkje eit samfunn der makt, arbeidsplassar og folk vert sentralisert. Vi har tru på folk sin klokskap.

Sogn og Fjordane Senterparti går inn for at:

- Sogn og Fjordane skal gjenopprettast som eige fylke og strukturar skal oppretthaldast slik den har vore.
- Fylkestinget i Vestland må handsame samanslåingss spørsmålet på nytt dersom eit nytt Stortingsfleirtal opnar opp for reversering.

- at det vert halde folkerøysting der folk i Sogn og Fjordane vert spurte direkte til råds om dei ynskjer å behalde dagens Vestland eller å gjenopprette Sogn og Fjordane som eige fylke.

7. Næring

Forslag til resolusjon vedr næringsutvikling (Vestfold Senterparti)

Vestfold Senterparti vil ta initiativ til å etablere et tettere samarbeid mellom kommunene i gamle Vestfold fylke vedr næringsutvikling.

Gamle Vestfold har så korte reiseavstander at fylket nærmest kan karakteriseres som ett felles arbeidsmarked. En viktig utfordring er høy utpendling, spesielt til Oslo-området. Det er et mål å fremskaffe flere kortreiste arbeidsplasser.

Flere kommuner i Vestfold sliter med trang økonomi. Et viktig virkemiddel mot dette er flere lønnsomme, internasjonalt konkurransedyktige bedrifter. Kommunene må derfor samarbeide med næringslivet, dets organisasjoner og andre kompetanseorganisasjoner om mer proaktiv tilrettelegging for slike etableringer og tilhørende innovasjon gjennom egne tiltak og felles innsats.

Sentralbanksjefen uttalte nylig i sin årlige tale til nasjonen at Norge må intensivere arbeidet for å få til næringsvekst. Et element i dette er at bruken av oljepenger i offentlige budsjetter skal reduseres, og at norsk næringsliv må bli sterkere på andre produkt- og markedsområder enn utvinning, foredling og salg av ikke-fornybare ressurser.

I landssammenheng har Vestfold historisk sett vært et offensivt fylke innen næringsutvikling. Samhandling mellom privat og offentlig sektor har imidlertid vært lavere enn andre fylker og landsdeler. Med lave fødselstall og mindre innvandring vil konkurransen øke kommuner, fylker og landsdeler imellom om både næringsutvikling og tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Vestfold har mange fortrinn i denne konkurransen.

Vestfold Sp vil ta kontakt med KS som fasilitator for etablering av et prosjekt for dialog og handling om ovenstående.

Vestfold Senterparti krever et nytt jordvernmål! (Vestfold Senterparti)

Vestfold Senterparti krever at et nytt nasjonalt jordvernmål må settes til maksimalt 2000 dekar årlig omdisponering innen år 2026.

Dette vil være et viktig steg på veien for en visjon om null nedbygging av dyrka mark i Norge.

Samtidig som nedbygging av dyrka mark har gått ned har nedbygging av dyrkbar mark gått opp, dyrkbar mark må også tas med på lik linje som dyrka mark og ha null visjon som mål.

Siden den andre verdenskrig er minst 1,2 millioner dekar dyrka- og dyrkbar mark blitt omdisponert til andre formål. I gjennomsnitt nærmere 19 tusen dekar årlig. 1 dekar er tusen kvadratmeter. I 2004 kom det imidlertid et nasjonalt jordvernmål om å redusere den årlige

omdisponeringa med femti prosent innen år 2010. Målet ble konkretisert til under 6000 dekar, eller 6 millioner kvadratmeter, dyrka jord. I 2015 fastsatte Stortinget et nytt jordvernmål til 4000 dekar og ba samtidig Regjeringa om at dette målet gradvis skulle nås innen 2020. Nedbygginga av dyrka mark er fortsatt i et altfor stort omfang. Det er derfor behov for et nytt mål!

Sikker matforsyning for en stadig økende befolkning i verden og i Norge, er avhengig av at arealene i størst mulig grad beholdes. I 2011 passerte verdens befolkning 7 mrd. mennesker, og i 2050 er den beregna til å være 9 mrd. mennesker. FNs mat- og jordbruksorganisasjon (FAO) har beregna at den globale matproduksjonen må økes med 70 pst. for å sikre verdens befolkning tilstrekkelig med mat innen 2050.

Jordvern er derfor ingen særinteresse, men en samfunnssak. Vi vet at verdens potensial for produksjon av mat reduseres i stort omfang i mange områder. Jord bygges ned, jord eroderes og vaskes ut i vann og vassdrag, jord forgiftes, jord får høyt saltinnhold som gjør den uegna til landbruk, jordstruktur ødelegges og vannressursene for jordbruksvanning overutnytted.

Det finnes mange eldre arealplaner som inneholder bruk av dyrket og dyrkbar mark. Da disse ble laget så vi på arealene med helt andre øyne enn det vi gjør i dag. Et steg på veien for å nærme oss en nullvisjon raskere, er å ta tak i alle eksisterende arealplaner der det ikke er vedtatt noen reguleringsplan ennå. Disse som inkluderer dyrket og dyrkbar mark må tas ut av arealplanen for så å eventuelt sees på, på nytt.

[Kvotemeldingen til besvær for fiskerinæringen. \(Rogaland Senterparti\)](#)

Kvotemeldingen legger opp til en statlig kvotebeholdning (kvotebank), der andeler av den årlige kvoten skal inndras fra fiskerne og leies ut igjen for å skaffe merinntekter til Staten. Denne grunnrentebeskatning mener Rogaland Senterparti svekker fiskerinæringen. Vilkår i strukturkvoteavtalene må stå ved lag slik Staten tidligere har inngått forpliktelser på. Det må også slås fast at strukturkvoten skal falle tilbake til gjenværende fartøy i respektive reguleringsgruppe etter tidsperiodens utløp.

Senterpartiet vil ha en variert, lønnsom og framtidsrettet fiskeflåte som gir grunnlag for rekruttering og fornying av flåten, nært knyttet til øvrig virksomhet langs kysten. Ulike eierskap i fartøygruppene og hjemmehavn spiller indirekte rolle for alle havner langs hele kysten og sikrer norske arbeidsplasser gjennom hele året.

Rogaland Senterparti vil opprettholde en differensiert og fiskereid flåte med spredt eierskap og gi fiskerinæringen tydelige rammer og forutsigbarhet.

[Bærekraftig og forutsigbar forvaltning av landbruksarealene. \(Rogaland Senterparti\)](#)

Rogaland Senterparti er glad for at forslag til regionalplan for Jæren 2050 slår fast at et forsterket nasjonalt jordvernmål skal følges og at dagens regionale langsiktig grense skal

håndteres som en minimumsgrense mot nedbygging av landbruksjord. En bærekraftig og forutsigbar matproduksjon er avgjørende for et aktivt landbruk.

For å oppnå denne forutsigbarheten er Rogaland Senterparti imot at det i regionalplanen legges opp til at landbruksbygninger kan brukes til annen næring. Senterpartiet mener at dette hindrer nødvendig forutsigbarhet i landbruket og at dette kan bidra til økt press og nedbygging av landbruksarealene på Jæren.

Rogaland Sp krev eit nytt jordvernmål. (Rogaland Senterparti)

Stortinget har vedteke eit mål om å redusera omdisponeringa av dyrka mark til under 4000 dekar årleg innan 2020. Det er no naudsynt å setja eit nytt mål. Nedbygginga av dyrka mark skjer framleis i eit alt for stort omfang.

Rogaland Senterparti krev at eit nytt jordvernmål må setjast til maksimalt 2000 dekar årleg innan 2026. Dette vil vera eit viktig steg mot visjonen om null nedbygging av dyrka mark.

Rogaland Senterparti meiner ein og må finne metodar for å registrera og avgrensa nedbygginga av dyrkbar jord. Det same gjeld jordbruket sitt eige forbruk av matjord til jordbruksformål.

Flytt iskanten sørover (Troms Senterparti)

I løpet av våren skal Stortinget avgjøre hvor langt nord vi skal sette grensen for norsk oljeleting. Forslaget om å flytte iskanten lenger nord i Barentshavet har skapt reaksjoner fra både fiskere og miljøvernere. Troms Senterparti er derfor tydelige på at iskanten istedenfor må flyttes sørover!

I område knyttet til iskanten, der varmt og kaldt vann møtes, finner vi et unikt biologisk mangfold. Her foregår produksjon av alger og dyreplankton, som gjennom næringskjeden blir mat til mange av våre viktigste fiskearter. Oljeboring i et økologisk viktig, men sårbart, område vil kunne gå dramatisk utover de biologiske prosessene som foregår i dette området. Konsekvensene av dette kan være svært skadelige for naturen og norsk fiskerinæring. Det er en sjanse vi ikke kan ta.

Vi står nå ovenfor et grønt skifte, hvor vi skal skape flere nye og grønne arbeidsplasser. Da kan vi ikke sette områder som er viktige for norsk fiskeri i spill for å utvinne mer olje! Fiskerinæringen er viktig for Norge i dag, og den vil den også være i fremtiden. Norge har allerede funnet mer olje enn det vi kan utvinne om vi skal klare å nå klimamålene.

Troms Senterparti mener:

- Iskanten må flyttes lenger sørover i tråd med miljøfaglige råd.
- Det ikke skal åpnes for oljeboring i områdene i nærheten av iskanten.

Troms Senterparti og fiskeripolitikk (Troms Senterparti)

Troms Senterparti er ikke fornøyd med fiskeripolitikken som har vært ført de senere år. Det er flere ting som ikke fungerer godt nok og trålnernes leveringsforpliktelse er et slikt tema. Kvotepriene har også økt slik at det er vanskelig for ungdom å komme inn i næringa.

Men nå er vi i den situasjon at Stortinget har fått seg forelagt en «kvotemelding» som skal vedtas 31. mars i år. Troms Senterparti er derfor opptatt av at næringa trenger en avklaring på sentrale punkt. Det er derfor ikke en tid for å markere særlige standpunkt eller nye løsninger. Troms Senterparti ønsker derfor å be våre folk i næringskomiteen om å vektlegge følgende;

- Innføring av en ny «Statlig kvotebank» er på ingen måte i tråd med næringas behov for stabile rammebetingelser. En ny auksjons ordning av fiskekvoter er vi totalt imot og vi advarer mot at det kan få utilsiktede konsekvenser både i forhold til press mot lott takere sin avlønning og forskyvning av råstoff mellom regionene.
- Samfiske ordningen har nå vart i mange år. Det var et feil steg å innføre «samfiske med seg selv», men nå er situasjonen den et over 400 fartøy har innrettet sin drift etter dette. Mange av dem har et eldre og nedslitt fartøy men grunnet ordningen har de hatt økonomisk grunnlag for å fornye den ene båten. All bestilling av nye sjarker under 11 meter stoppet opp når det i kvotemeldingen ble foreslått å fjerne samfiske ordningen. Alle erkjenner imidlertid at samfiske som innebærer at et fartøy ligge passivt over år ikke er noen fremtidsrettet løsning. Troms Senterparti ser ingen annen løsning enn å godta en såkalt mild struktur for flåten under 11 meter. Dette innebærer muligheten til å slå sammen inntil 2 kvoter.
- Trålnernes leveringsplikt ble dessverre omgjort til en tilbudsplikt som absolutt ikke fungerer. Vi kan ikke lenger se på at Fiskerimyndighetene følger opp at rederiene sender tilbud uten at dette er koblet opp mot faktiske leveringer. Ordningen må dessverre skrotes og Troms Senterparti foreslår en helt ny løsning med gulrot fremfor pisk. Det vesentlige er at en andel av trål råstoffet leveres fersk på kysten. En fersk fisk bonus som trålflåten tar av sitt eget kvantum er en mer moderne løsning enn dagens plikt system som ikke fungerer.
- Det er ikke lenge til 2028 hvor de første struktur kvotene går ut og skal fordeles til flåten i samme gruppe sin grunnkvote. Troms Senterparti er opptatt av at det ikke blir «kluss i vekslingen» der noen rederi mister uforholdsmessig mye av sitt driftsgrunnlag i en overgangsfase før kvotene kommer tilbake igjen. Den overgangsordning som foreslås i kvotemeldingen med neddiskontering slik at flere fartøy får samme tilbakefalls dato er derfor akseptabel.
- For Troms Senterparti er det helt uforståelig at fiskerimyndighetene har godtatt en forflytning av kvoter fra mindre til større fartøy. I forhold til «Finnmarksmodellen» med inndeling av kystflåten i 4 grupper skulle rett og slett ikke dette skje. Men vi må forholde oss til at det faktisk har skjedd – og derfor er det overmåte viktig at det nå settes vantette skott mellom gruppene. Fra Stortinget nå gjør sitt vedtak må det ikke tillates nye slike forskyvninger da det alltid skal være gruppe samsvar mellom kvotens opprinnelige hjemmelslengde og fartøyets faktiske lengde.
- De forskjeller som over tid har oppstått mellom kvotens hjemmelslengde og fartøyets lengde (innenfor de 4 gruppene i Finnmarksmodellen) har rent faktisk skjedd. Det vil ikke være i tråd med næringas behov for forutsigbarhet og trygghet for de investeringer som er gjort at strukturkvotene ved utløp skal tilbake til opprinnelig gruppe. Når fiskerimyndighetene dessverre har godtatt slike endringer over tid så

mener Troms Senterparti i tråd med forrige punkt om nye vanntette skott mellom gruppene – at struktur kvotene ved utløp skal tilbake til den gruppen der fartøyene nå faktisk er.

- Troms Senterparti er opptatt av helårlig sysselsetning i Fiskeindustrien. Vi ser imidlertid noen uheldige utslag av at skiftende regjeringer endrer på rammebetingelsene med nye eller endrede løsninger. I meldingen foreslås det en maks grense for «politiske tiltak til gode formål» på 5% av totalkvoten. Troms Senterparti støtter dette.
- I Sintef sin rapport over fremtidig verdiskapning i Sjømatnæringen vektlegges det at vi må ta i bruk nye arter, villfanget eller i oppdrett. Troms Senterparti støtter derfor at kravet til kondemnering av fartøy fjernes ved fremtidig struktur. Ved sammenslåing av kvoter kan frigitte fartøy brukes til andre formål og det er således ikke lenger behov for et absolutt krav til kondemnering slik det har vært hittil.

Ja til fortsatt utvikling av norsk landbruk (Nordland Senterparti)

Et levende landbruk er viktig for Norge. Landbruket gir oss trygg mat, et godt vedlikeholdt kulturlandskap og bærekraftige arbeidsplasser. For Nordland Senterparti er det viktig at landbruket er en attraktiv næring. Dette krever politisk satsing. Beitedyra og reindrift er også viktig for å bevare artsmangfoldet i naturen.

I en verden med en økende befolkning og et voksende behov for mat, har vi både et ansvar og en plikt til å produsere mat til eget folk. For å kunne øke norsk selvforsyningsgrad, må vi styrke landbruket. Det gjør vi best gjennom å utnytte norske ressurser og gode erfaringer.

Dyrevelferd er viktig, og alle dyr skal ha mulighet til å kunne bevege seg. Vi har et naturgitt fortrinn med våre store utmarksbeiteområder som dyr kan gå fritt i. Å utnytte utmarken som næring til beitedyr er et godt klimatiltak og det sikrer fremtidig selvforsyning av mat. For at utmarken skal være en tilgjengelig ressurs for matproduksjon i fremtiden må den forvaltes bærekraftig.

Nordland Senterparti vil:

- Øke norsk selvforsyning
- Bærekraftig rovviltforvaltning
- Følge stortingets bestandsmål for rovvilt

Priskontroll på skogeiendommer. (Hedmark Senterparti)

Regjeringen Solberg fjernet priskontrollen på rene skogeiendommer 1. juli 2017. Siden priskontrollen ble fjernet, har vi sett mange eksempler på at prisen på skog som legges ut for salg har hatt en sterk økning, en økning som ikke står i forhold til de reelle inntjeningsmulighetene som finnes på eiendommene. Ofte opplever vi at lokale skogbrukere ikke klarer å nå opp i budrunder med kjøpesterke, ofte utenbygds investorer.

Hedmark Senterparti er meget bekymret for at denne utviklingen vil svekke både bosetting og næringsutvikling i våre distriktskommuner.

Hedmark Senterparti vil arbeide for at ordningen med priskontroll ved erverv av rene skogeiendommer gjeninnføres.

Villsvin i norsk natur (Hedmark Senterparti)

De siste årene har stadig flere observasjoner av villsvin vært dokumentert i Norge. Det er anslått at bestanden her i landet er 400-1200 dyr ifølge vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM).

På svensk side av grensen er bestandstallet mellom 300.000 – 400.000 dyr. Det medfører at stadig flere villsvin observeres på norsk side. Om det ikke settes inn tiltak, vil vår bestand kunne formere seg eksplosivt. Ifølge VKM er det plass til, og egnet habitat for opptil 220 000 dyr i et 50- årsperspektiv. Samme komite estimerte at det kunne være opptil 40 000 villsvin i Norge i 2030.

Det er tre hovedproblemer med at en villsvinstamme etablerer seg i Norge:

1. Trafikk-ulykker/viltpåkjørslar
2. Skader på avling/dyrket mark/beitemark og skader på hager. Villsvin roter opp jorda på beitemark og enger og spiser opp nysådde frø og kan påføre åkrer og annet landbruksareale stor skade.
3. Spredning av sykdommer. Villsvin er mottakelig for mange av de samme sykdommene som tamsvin, men de kan ofte ha høyere naturlig resistens. Villsvin kan være bærere av smitte de selv ikke blir spesielt syke av, men som er farlig for tamsvin og kan bli et problem for svinebønder i hele landet. Afrikansk svinepest brer seg i Europa. I følge bondelaget er dødeligheten opp mot 100 %, og det finnes hverken vaksiner eller behandling. Dette kan få dramatiske konsekvenser for norsk svineproduksjon.

Villsvinet hørte tidligere til vår fauna, men arten er i dag definert som en fremmed art som ikke bør beskyttes, og jakt er tillatt i hele landet, hele året.

Det er estimert at for å holde en villsvinbestand nede på samme nivå gjennom jakt, må minst 70 prosent av dyrene skytes ut hvert år. I et forsøk på å regulere bestanden på ca. 1 000 - 1200 dyr i Norge, må det altså skytes minst 700 dyr i året. I fjor ble det skutt 220 dyr.

Det er nylig utarbeidet et forslag til handlingsplan mot villsvin som beskriver tiltak for hvordan villsvinbestanden i Norge skal holdes så liten som mulig, spredt over et minst mulig område. Den er nå til behandling i Stortinget.

Hedmark Senterparti mener at:

- Villsvin må bekjempes slik at en ikke får fotfeste i norsk natur.
- Det må iverksettes en utrydningsplan for villsvin

- det er i tillegg svært viktig å unngå at bestanden får tilhold i våre områder. Flere skadegjørere innenfor og i nærheten av ulvesonen kan ikke tåles.

- Det bør innføres skuddpremie på villsvin på nasjonal basis slik at det stimulerer for mer jakt.

Tiltak mot grensehandelen! (Hedmark Senterparti)

Lavere priser i Sverige enn i Norge på en del varer lokker stadig flere nordmenn over grensa for å handle. En ny undersøkelse utført av SSB, viste at nordmenn handlet for til sammen 2 milliarder kroner på dagsturer til utlandet i september 2019. Drøyt halvparten ble brukt på varer som brus og mineralvann, alkoholholdige drikkevarer, snus, tobakk og søtsaker. 68% av de som var på grensehandel kjøpte også mat eller dagligvarer. Antall handleturer i september var litt over 1,2 millioner. Det siste året har grensehandelen vokst over seks ganger så mye som norsk dagligvarehandel. I løpet av siste 12 måneder er det på nytt satt rekord, det er handlet for 17,6 milliarder. Nylig har det svenske vinmonopolet, «Systembolaget», varslet at de vil sette ned ølprisene for å redusere grensehandelen sin til Danmark og Tyskland. Når dette tiltaket trer i kraft vil det kunne akselerere grensehandelen fra Norge ytterligere.

Hedmark Senterkvinner etterlyser at problemet med den skyhøye grensehandelen tas på alvor og at det settes i verk tiltak for å stoppe den omfattende lekkasjen av verdiskapning og arbeidsplasser fra Norge til Sverige. Sukkeravgiften gjør at det er svært mye penger å spare på brus og søtsaker, og at prisen i Sverige ofte ligger på omtrent samme nivå som bare avgiftene i Norge. Fjerning av sukkeravgiften vil sannsynligvis ikke medføre at nordmenn vil spise mer godteri eller drikke mer brus. Kanskje tvert imot. Erfaringen er at det spises og drikkes mer når vi hamstrer. Grensehamstringen fører ofte til storinnkjøp av usunne varer, det er ikke bra for norsk folkehelse. Det norske avgiftsnivået er sponing av svensk handel, og i tillegg til folkehelsen går det direkte utover norske arbeidsplasser og verdiskapning. Det er på tide å analysere alle særavgiftene for å se om de virker etter hensikten. Avgiftene må ikke føre til at Norge tappes for arbeidsplasser, fungerer som indirekte driftsstøtte til svensk handelsstand og gir økt forurensing pga. de millioner av handleturer som foretas hvert år. Handelen i hele grenseområdet lider spesielt av dette og kommunene i grenseområdene ser med stor bekymring på dette.

Hedmark Senterparti mener regjeringen må ta grep og:

- etablere grenshandelsbarometer for å få bedre kjennskap til hva som kjøpes

Seriøs drosjenæring for fremtiden (Oslo Senterparti)

Drosjene utgjør i dag den fleksible delen av kollektivsystemet i Norge, og er helt nødvendig for å sikre et adekvat, døgnkontinuerlig transporttilbud til publikum til enhver tid. Det viktig å erkjenne at drosjenæringen har et viktig samfunnsoppdrag som en del av det offentlige transportsystemet.

Det må også erkjennes at drosjemarkedet ikke er selvregulerende, hvilket betyr at i et samfunnsøkonomisk perspektiv det ikke oppnås en effektiv ressursallokering ved fri konkurranse i markedet. Grunnen er at det eksisterer en rekke såkalte «markedssvikter» i drosjemarkedet, altså forhold som hindrer balanse mellom tilbud og etterspørsel i et fritt marked.

I reguleringsarbeidet er det viktig å ikke ha en overdreven tillit til drosje-markedets evne til selvregulering.

Det er viktig å påpeke at drosjetjenester er transport av mennesker, og at kundegruppen er svært sammensatt. Mange kunder er dessuten helt avhengig av drosje i hverdagen for å sikre egen mobilitet, særlig sårbare kundegrupper som eldre, pasienter, funksjonshemmede, skoleelever/barn osv. Det er derfor helt nødvendig at samfunnet har tillit til at drosjenæringen utfører transportoppdraget på en trygg og tillitsvekkende måte. For å sikre dette er det viktig å stille strenge krav til både løyvehavere og sjåførere. Samtidig er det viktig å ha effektive kontrollordninger for å luke ut useriøse aktører.

Den historiske utviklingen i drosjenæringen i Oslo viser tydelig behovet for drosjesentraler, strenge kvalitetskrav og gode kontrollrutiner. I næringen i Oslo har det i en årrekke vært store utfordringer med skattesvik og kriminalitet. Dette er også bakgrunnen for vedtaket av drosjeforskriften i Oslo, og de strenge kravene som stilles til løyvehavere og drosjesentralene. Av samme grunn, ble også de nasjonale taksameter kravene skjerpet av Stortinget.

Historikken i Oslo viser at frislipp av løyver og drosjesentraler ikke er et egnet virkemiddel for å sikre lave priser og god kvalitet på drosjetjenester og gode arbeidsvilkår

Drosjereguleringen bør i hovedsak være lokal da drosjereguleringen er en lokal utfordring som må løses på lokalt nivå mens den overordnede reguleringen av sikkerhets- og kvalitetskravene bør skje på nasjonalt plan. Derfor bør også dagens løyvedistrikter opprettholdes, og fylkeskommunene bør fortsette som lokale løyvemyndigheter for drosjenæringen. Dessuten vil innføring av eneretter medføre en uoversiktlig oppsplitting av Norge som et felles løyvedistrikt.

Oslo Senterparti vil:

- At Stortinget vedtar streng regulering for å ivareta de reisendes sikkerhet og bidra til at vi har en ryddig og seriøs drosjenæring
- At Konkurransetilsynet gjeninnfører maksimalprisregulering av drosjetakster i hele landet
- At løyvemyndigheten (fylke) opprettholder behovsprøving (antallsbegrensningen) og driveplikt for å sikre et døgnkontinuerlig drosjetilbud i hele Norge, hindre prisøkning, ivareta kvalitet og seriøsitet i drosjenæringen, unngå sosial dumping og hindre trafikale og miljømessige utfordringer
- At den sentrale tilknytningsplikten opprettholdes for å sikre en ryddig og seriøs drosjenæring, med strengere krav til sentralenes kontrollfunksjon

- At seriøsiteten i drosjenæringen økes, kvaliteten i drosjetjenestene og sikkerheten til passasjerene styrkes, og det er derfor nødvendig å stille strengere krav til løyvehavere og sjåførere gjennom obligatoriske opplæringsprogrammer vedtatt av det offentlige samt skriftlige og praktiske prøver som gjennomføres i regi av Statens Vegvesen
- At det er nødvendig med streng håndheving av drosje regelverket og å ha kontrollordninger med et tydelig og effektivt sanksjonssystem
- At taksameterkravet videreføres for å unngå prismanipulering og skatteunndragelse
- At de særskilte løyvekategoriene, dvs. drosjeløyve, selskapsvognløyve, løyve for transport av funksjonshemmede og utvidet drosjeløyve, videreføres

At streng statlig regulering med mulighet for lokal tilpasning av drosjenæring er nødvendig

Dagens forvaltningssystem med forvaltning av krabbe skal opprettholdes inntil videre. (Finnmark Senterparti)

1. Finnmark Senterparti mener dagens forvaltningssystem for kongekrabbe, der forskernes anbefalinger tillegges stor vekt, skal opprettholdes inntil videre.
2. Finnmark Senterparti mener at kvoteområdet skal begrenses til kystområder der kongekrabben påfører kystfisket betydelig skade på bruk og fangstøkonomi.
3. Finnmark Senterparti ber Fiskeridirektoratet vurdere regelendringer som sikrer at fiskere bosatt i kvoteområdet, og som over tid kan dokumentere betydelig skade på bruk og fangstøkonomi, prioriteres i kvoteforvaltningen.
4. Finnmark Senterparti vil at kystfiskere bosatt i Finnmark skal prioriteres områderettigheter til fangst i det frie krabbefisket utenfor vår kyst. Dette vil styrke utvikling og vekst i kystfisket for kystfiskere bosatt utenfor kvoteområdet.
5. Finnmark Senterparti krever mer forskning og fakta om kongekrabben som grunnlag for å diskutere bærekraftige forvaltningsløsninger for hele Finnmark. Herunder utrede konsekvenser ved å flytte kvoteområdet til den gamle fylkesgrensen mellom Finnmark og Troms (Loppa), etablere et nytt kvoteområde samt innlemming inn i eksisterende kvoteområde.

Fiskeressursene på finnmarkskysten skal utvikle våre fiskeriavhengige samfunn (Finnmark Senterparti)

1. Det er den politiske viljen til å styre fiskeriaktiviteten for å opprettholde bærekraftige fiskerisamfunn, som er det samfunnsøkonomiske bidraget fra utnyttelsen av ressursene. Og dette bør ligge fast i norsk fiskeripolitikk. Ressursrenten i norsk fiskeri ligger fast i loven, «Fiskeressursene skal komme de fiskeriavhengige samfunnene til gode».
2. Finnmark Senterparti etterlyser større miljøbevissthet i forvaltningen av fiskeressursene. En av løsningene er at fisken landes så nær fiskefeltene som mulig og at fisken fiskes når den er tilgjengelig nær landingssteder. Overføring av en del av torskekvoten fra trål til konvensjonell kystflåte (under 15 m), vil her ha et betydelig potensial for redusert Co2 utslipp.

3. Finnmark Senterparti er opptatt av at staten overholder sitt ansvar for å utvikle sjøsamiske kystsamfunn. Økte rettigheter i kystfisket er avgjørende i denne sammenheng.
4. Finnmark Senterparti krever at leveringspliktsystemet blir gjeninnført og etterlevd. Hvis trålerne ikke oppfyller forpliktelsene skal pliktkvotene tilbakeføres til kystflåten under 15 m. Finnmark Senterparti mener at trålstigen skal ikke over 30% og ikke ligge fast. Dagens ordning tilgodeser trållerrederienes interesser i så stor grad at det i realiteten er fritt friske i denne kvotegruppa. En løsriving av trålstigen vil sikre og styrke ferskfisk ordningen.
5. Finnmark Senterparti støtter ikke forslaget om at fartøyskvoter, strukturkvoter og konsesjoner skal gjøres om til fiskeritillatelser. Bindinger til kvoter og konsesjoner vil med dette forsvinne, og muligheten for samfunnsbevisst ressursforvaltning begrenses betraktelig.
6. Finnmark senterparti ønsker å legge om reglene for ferskfiskordningen slik at man går bort fra premiering av de som leverer fersk fisk til videreforedling, til at man straffer de som lander frossenfisk og fisk til eksport i bulk. De som leverer fisk for eksport ubehandlet, får 20 % avkortning av kvoten.
7. Fiske i åpen gruppe er en rettighet som er viktig å opprettholde. Kvotene er eid av det norske folk, ikke staten eller privatpersoner. Retten til å drive fiske som levebrød i fiskeriavhengige samfunn opprettholdes av fiske i åpen gruppe. Kvotene i åpen gruppe er i dag for lav til å livnære seg av. Gruppen trenger å få tilført mer av totalkvoten og det er et stort behov opprydding i denne gruppen.
8. Kvoter må tildeles etter faktisk lengde, men dette må ikke føre til at kvoter fra en kvotegruppe overføres til en annen. Når kvoten tildeles etter faktisk lengde må tap i gruppekvoten tas fra den totale kvoten, eller inndratt trålpunkt kvoter. Det er viktig at ikke gjennomføres strukturering eller kondemnering i båter under 11 m. Det er viktig at strukturkvoter faller tilbake ved utløp av strukturtiden.
9. Utvikling av fiskerihavner er kritisk viktig for våre fiskerier. Finnmark Senterparti forutsetter at staten sikrer fullfinansiering til dette arbeidet.

Iskanten må trekkes sørover (Finnmark Senterparti)

Det næringsrike vannet og blomstrende planktonlivet nær iskanten er avgjørende for livet i havet – for raudåte, reker, sild, makrell, lodde og torsk, og for dyr som beiter på disse artene som hval, sel og isbjørn. Ei framtidsetta forvaltning av havområda i nord kan ikke baseres på naturens luner og polisens varierende utstrekning og tykkelse. Førre var-prinsippet i Naturmangfoldlova (§ 9) må være førende. Som nordgrense for oljerelatert aktivitet, både letevirkosomhet og utvinning, må «iskanten» være et resultat av politikk og ikke natur. Ingen andre næringer kan erstatte fisken, og iskanten må trekkes slik at fisket ikke blir skadelidende – verken for oss eller framtidige generasjoner. Det er særlig viktig å beskytte de viktige fiskebankene utenfor Bjørnøya.

Årsmøtet i Finnmark Sp mener at iskanten må trekkes sørover når forvaltningsplanen for Barentshavet skal revideres.

Enerett for Taxi i Troms og Finnmark (Finnmark Senterparti)

I Finnmark har drosjene alltid vært antallsregulert. Etter 1. juli 2020 skal næringen dereguleres. Det vil si at omtrent hvem som helst kan begynne å kjøre drosje.

Finnmark Senterparti krever at Troms og Finnmark fylkeskommune snarest mulig oppretter en ordning som sikrer drosjetilbudet i Troms og Finnmark fra og med 1. juli 2020. Troms og Finnmark fylkeskommune bør fortsatt dele ut enerett/løyver til de best egnede drosjeeierne/drosjesentralene som søker i sin kommune.

Enorme snømengder – reindrifta frykter tidenes beitekrise i Finnmark (Finnmark Senterparti)

I Finnmark er flere hundre reineiere berørt av beitekrisen. I enkelte områder frykter man nå den verste sultkatastrofen noensinne, der store beiteområder er utilgjengelig eller låst for reinen på grunn av mye og hardpakket snø tidlig i sesongen. Folk i næringa frykter at det kun er spørsmål om tid før det kan bli massedød av rein, der tidligere krisevintre med massedød av rein i Finnmark som i 1997 og 2000, er friskt i minne. Det er spesielt krevende beiteforhold i Indre Finnmark, men resten av regionen i Troms og Finnmark er også rammet.

Finnmark Senterparti frykter krisa blir verre, da det normalt kommer mer snø i mars og april, noe som kan føre til den verste katastrofen i norsk reindrift noensinne. Flere områder er i ferd med å gå tom for vinterbeite. I store områder er beitene låst, der reindriftsutøvere har begynt å tilleggsfôre dyrene med rundballer og pellets. Det er kostbart å kjøpe fôr og frakte det mange mil inn på vinterbeitene.

Finnmark Senterparti ber nå staten om å øke krisefondet og øke økonomiske tiltak for reindrifta da dette vil gi en fremtidig følgekrise for den økonomiske situasjonen i reindriftnæringa.

Krever ilandføring på Veidnes! (Finnmark Senterparti)

Finnmark Senterparti godtar ikke at Equinor og partnerne dropper ilandføring av olje og gass fra Castberg-feltet. Om oljenæringen skal ha legitimitet i Nord-Norge må også oljenæringen bidra til at arbeidsplasser tilføres landsdelen.

Absolutt alle i Finnmark, politikere, næringsliv, alle deler av samfunnet, hadde forventninger til investeringer og arbeidsplasser. Dette på bakgrunn av Equinor's egne lovnader.

Finnmark Senterparti krever at petroleumsvirksomhet til havs skal gi arbeidsplasser og næringsutvikling på land. Aktiviteten i Barentshavet må organiseres og drives slik at ringvirkningene bidrar til sysselsetting og næringsutvikling i Nord-Norge. Ilandføring av olje fra felt i Barentshavet til oljeterminal på Veidnes i Nordkapp er et krav fra Finnmark Senterparti.

Utbygging av ytre molo i Vardø må prioriteres i NTP for perioden 2022-2023 (Finnmark Senterparti)

Finnmark Senterparti ser at utbedring av ytre molo utenfor bymoloene i Vardø er av meget stor lokal og nasjonal betydning.

Prosjektet vil bedre sikkerheten til fiskerne og i farleden.

Prosjektet er viktig for en god utvikling av Vardøsamfunnet.

Prosjektet er en viktig markering av nasjonens interesser og ambisjoner i nordområdene.

Prosjektet er viktig for å ivareta Norges forpliktelser innenfor beredskap og sikkerhet, og Norges miljø- og klimaforpliktelser.

Årsmøtet i Finnmark Senterparti vedtar derfor at prosjektet ny ytre molo utenfor bymoloene i Vardø må prioriteres inn i ny Nasjonal Transportplan for perioden 2022-2033.

[Kvotemeldinga – framleis norsk eigarskap til norske fiskeriressursar. \(Sogn og Fjordane\)](#)

Senterpartiet i Sogn og Fjordane vil på det sterkaste åtvare mot den framlagde kvotemeldinga frå Nærings- og Fiskeridepartementet.

Dei føreslegne omleggingane vil utfordre både deltakarlova og EØS avtala, der fiskeri er halde utanfor. Dette kan bidra til å ta ned det forsvarsverket vi har i dag som hindrar utanlandske selskap å eige i norske fartøy. Dagens ordning er for å hindre at norske rettar hamnar på utanlandske hender.

Vidare vil den føreslegne kvotebanken bryte med avtalar som næringa alt har inngått med staten. Dette vil overføre verdiar som kysten har i dag til Finansdepartementet, dette er nok eit ran frå distrikts-Noreg. Senterpartiet i Sogn og Fjordane kan ikkje akseptere dette.

[8. Transport og kommunikasjon](#)

[Bind fylket sammen med kollektivtransport! \(Vestfold Senterparti og Telemark Senterparti\)](#)

I januar 2020 ble fylkene Vestfold og Telemark slått sammen til ett fylke og kollektivtilbudet blir en av fylkets viktigste arbeidsoppgaver. Det blir viktig å ha en helhetlig plan for hvordan kollektivtilbudene i det nye fylket raskest kan samordnes og utvikles videre. For at det å reise kollektivt, både med buss og tog, skal være et reelt alternativ i hele fylket, må det være billig og lett å velge disse alternativene. Å reise kollektivt er både positivt for klimaet, og for befolkningens mulighet til å reise innad i fylket, både lokalt og regionalt. Kollektivtilbudet blir et viktig middel for å se hele fylket i ett, utvikle et godt samarbeid og dermed binde fylket sammen.

Vestfold og Telemark fylkeskommuner har i dag organisert kollektivtransporten forskjellig. Dette innebærer at de to enhetene som i dag har ansvaret for kollektivtrafikken nå skal samles til en enhet. Enhetene er i dag organisert som henholdsvis aksjeselskap og enhet i fylkeskommunen. Fellesnemda for det nye fylket har bestemt at bestillerselskapene for busstilbudet, Farte og VKT, skal slås sammen til én enhet i fylkeskommunen for å organisere kollektivtrafikken i både Vestfold og Telemark, noe som er et viktig skritt i retning et helhetlig kollektivtilbud i det nye fylket. I forbindelse med denne sammenslåinga, må det være et mål å gjøre det billigere og lettere å reise innad i fylket, og det er på tide å begynne å se på tog som en del av det interne kollektivtilbudet.

Sammenslåinga av fylkene, og av kollektivtilbudene, åpner for muligheter til nye samarbeidsavtaler mellom Jernbanedirektoratet og fylkeskommunen. I større byregioner, som Oslo regionen, er kollektivtilbudet planlagt som et sammenhengende nettverk med full integrasjon av billetter og priser. Prisstrukturen er sonebasert og gjelder på buss, bane, båt og tog. Vestfold og Telemark må forsøke å etablere en lignende avtale for å sikre bedre korrespondering mellom busstider og togtider, hvor buss og tog supplerer hverandre og gir samlet økt frekvens. Samtidig burde det være en felles kombinasjonsbillett for buss og tog hvor en kan reise med både buss og tog på samme billett. Ikke minst bør det dermed legges opp til at det ikke er noen egen togpris for å reise med tog innad i fylket, men at reisen er likeverdig med en bussreise innad eller mellom de samme sonene.

Kollektivtransport skal være et reelt alternativ i det nye fylket, og for å redusere prisene på buss- og togreiser må vi se både hele fylket og hele kollektivtilbudet under ett.

Vestfold og Telemark Senterparti vil:

- Slå sammen bestillerselskapene for busstilbudet, Farte og VKT, til én enhet i fylkeskommunen for å organisere kollektivtrafikken i både Vestfold og Telemark.
- Etablere et sonesystem for hele fylket som innebærer både tog og buss, hvor det er billig å reise innad og mellom soner.
- Arbeide for samarbeidsavtaler mellom Jernbanedirektoratet og fylkeskommunen som innebærer kombinasjonsbilletter mellom buss og tog med likeverdige priser.
- Sikre god korrespondanse og supplerer mellom buss- og togtider.

[InterCity gjennom Vestfold med dobbeltspor må fullføres innen 2032 \(Vestfold Senterparti\)](#)

Vestfold og Telemark Senterparti kan ikke akseptere den usikkerheten som er skapt fra sentralt hold, og forlanger at InterCity med dobbeltspor mellom Tønsberg og Larvik prioriteres inn med økonomiske investeringsmidler i Nasjonal Transportplan 2022 – 2032. Vestfoldbanen må på sikt kobles på Sørlandsbanen.

InterCity-prosjektet planlegger en dobbeltspora jernbane som går innom byer og tettsteder i Vestfold. Strekningen mellom Tønsberg og Larvik er til sammen 40 kilometer, og skal etter gjeldende Nasjonal Transportplan stå ferdig i 2032.

Staten har imidlertid signalisert usikkerhet om framdriften av dette viktige samferdselsprosjektet. InterCity prosjektet båndlegger nå store deler av bysentrene og arealer mellom byene. Dette fører igjen til en uholdbar situasjon for innbyggere, grunneiere, næringsdrivende, stedsutviklere og kommuner. InterCity utbyggingen skal blant annet knytte hovedstadsområdet godt sammen som bo- og arbeidsmarked. Forsinkelser i utbyggingen av InterCity er en betydelig utfordring for byene om er direkte berørt, der planlagt byutvikling og arealplanlegging er satt på vent.

Bybeltet i det nye fylket Vestfold og Telemark består av drøyt 300 000 innbyggere fordelt på de sju bykommunene Skien, Porsgrunn, Larvik, Sandefjord, Tønsberg, Horten og

Holmestrand. Bybeltet knyttes sammen av InterCity der alle i framtida kan nå flyplass, to universitetscampuser, internasjonal havn, to sykehus og sju bysentra innafor en times reisetid. En ferdig utbygget InterCity med dobbeltspor gjennom Vestfold vil være med på å redusere klimautslippene og bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling. Den vil gi flere avganger, redusert reisetid og mer punktlighet.

Indre Østfold som pilot for bygdemiljøpakker i Viken (Østfold Senterparti)

Indre Østfold bør være pilot for utvikling av bygdemiljøpakker for miljøvennlig transport og god mobilitet i Vikens distrikter. Området har både klassiske distriktskjennetegn med mange små lokalsamfunn, samtidig som befolkningsgrunnlaget er stort nok til at et pilotprosjekt kan bli en suksess.

Et godt fylkestingsvalg for SP førte til gjennomslag i samarbeidsplattformen for sammen med AP, SV og MDG i Viken. Her står det blant annet følgende:

«Fylkesrådet vil bevare lokalsamfunn, regioner med egen identitet og lokalt særpreg. Vi vil legge til rette for et bærekraftig lavutslippssamfunn hvor flest mulig kan reise til fots, sykkel eller med kollektiv i hele fylket. [...] Fylkesrådet vil ha en storsatsning på kollektivtransport. Vi vil gjøre det enkelt og billig å velge miljøvennlig i hele Viken»

Et verktøy er sagt å være utvikling av bygdemiljøpakker for miljøvennlig transport og god mobilitet i distriktene. Østfold Senterparti mener mye av kunnskapen om kollektivtransport og grønn mobilitet er hentet fra storbyer, og det vil derfor være behov for pilotprosjekter for å bygge opp kunnskap om hvilke virkemidler som fungerer i distriktene. For at overgangen i det grønne skiftet skal være vellykket for Norge som land, må også bygda tas med på utviklingen i transportsektoren. Østfold Senterparti mener at bygdemiljøpakker er et viktig virkemiddel for at det skal være mulig å bo og leve gode liv over hele landet også i framtida.

I store deler av Indre Østfold-regionen begrenser det fylkeskommunale kollektivtilbudet seg til skolebuss. Det mangler også sammenhengende tilbud for gående og syklende. Det er stort potensial for å knytte lokalsamfunn bedre sammen med miljøvennlige reiseformer, og tilbringertjenester til jernbanestasjoner og knutepunkt trenger en satsing. Ungdom har også behov for bedre muligheter til å komme seg til kultur- og fritidstilbud, i tillegg til at kommunale tjenester er mer spredt etter kommunesammenslåingen.

Det bor ca 55 000 innbyggere i dette området. Selv om bosettingen er mer spredt enn i storbyene, er potensialet for mer miljøvennlig transport betydelig. Folk ønsker å velge miljøvennlig, men da må det offentlige legge til rette. Et pilotprosjekt for miljøvennlig transport og god mobilitet i Indre Østfold vil vise at bygdemiljøpakker er en del av framtida.

Østfold Senterparti ber Viken fylkeskommune om å peke ut Indre Østfold som pilotområde for bygdemiljøpakker og at fylkeskommunen går i dialog med kommunen og brukerne om hva en slik pakke kan inneholde.

Senterparti mener det nå er på tide med et offensivt prosjekt for miljøvennlig transport i Østfolds distrikter.

Østfold Senterparti vil:

- at Indre Østfold bør være pilot for utvikling av bygdemiljøpakker for miljøvennlig transport og god mobilitet i Vikens distrikter.

Ikke la Østfold henge etter i den digitale utviklingen! (Østfold Senterparti)

Internett/fiber og mobildekning er viktig når folk skal bosette seg, og er en viktig del av samfunnsutviklingen.

Hvis vi skal opprettholde levende bygder over hele landet, må det også være god dekning i hele landet. Senterpartiet står bak begrepet «digital allemannsrett», som sikrer hundre prosent dekning av høyhastighets internett til landets husstander.

Østfold Senterparti mener mobil -og internett/ fiber- tilgangen i Østfold må styrkes!

Viken fylkeskommune og regjeringen må ta et større ansvar for å sikre god mobildekning og godt internett til alle våre innbyggere. Vi er flere år på etterskudd med dette arbeidet. Vi i Senterpartiet skal bidra med mer lokalt trykk overfor mobil -og internettleverandørene, men det må også gjøres grep fra regjeringens og fylkets side.

I hjemmekontorets tidsalder og der de aller fleste offentlige tjenester er avhengig av internett og mobiltelefoner, er mobildekning og internettforbindelse en forutsetning i hverdagen. Østfold Senterparti vil ikke at Østfold skal henge etter i den digitale utviklingen, og ser at dårlig teknologisk infrastruktur kan føre til lavere bokvalitet hos innbyggerne, og etter hvert problemer med bosetting i de mest utsatte områdene av fylket. Det er på tide at den digitale allemannsretten også gjelder alle østfoldinger.

Østfold Senterparti vil:

- At alle skal kunne motta -og sende informasjon via digitale offentlige nettjenester, uavhengig av hvor de bor.
- At det skal bli lettere å ruste opp distriktsnæringene til moderne anlegg med moderne tekniske løsninger.
- Sikre god beredskap.
- At skoleelever og studenter skal kunne samhandle med skolen via digitale tjenester fra der de bor.
- At alle skal kunne jobbe i sitt eget nærmiljø med digital tilgang til kunder og samarbeidspartnere.
- Gi fylkeskommunene som regionale utviklingsaktører hovedansvaret for å sikre full mobil -og internettdækning, med sterk statlig finansiering for å nå målene.
- Sikre hele landets befolkning tilgang til raskt internett og innføre offentlig leveringsplikt for mobiltelefoni og internett i de områder hvor det ikke er grunnlag for kommersiell utbygging.

Løft for kollektivtransporten (Østfold Senterparti)

Østfold Senterparti krever et løft for kollektivtransporten i hele Østfold, i både i bygder og byer. Det må finnes reelle alternativer til bilen, også for de som bor i bygdene. Østfold Senterparti krever derfor at Viken fylkeskommune bidrar til storsatsing på kollektivtransport i Østfold.

I en tid der verden kjemper for å nå de globale klimamålene, og også vi i Østfold begynner å merke klimaendringene er det på høy tid med endringer som gir effekt i dag og bygger nye rutiner for framtida. Transportsektoren står for 30 prosent av Norges klimagassutslipp, disse må reduseres gjennom en rekke tiltak og endrede rutiner i hvordan vi lar oss transportere.

Ungdom både i bygder og byer mener kollektivtilbudet er for dårlig. Dette gjør at foreldre må kjøre mer enn ellers nødvendig eller at ungdom bli passivisert. I store deler av Østfold er skolebuss i dag eneste kollektivtilbud, både for unge og eldre arbeidstakere.

Forskning viser at regularitet og tilgang er avgjørende om man skal endre folks transportmønster. Østfold Senterparti vil derfor ha et reelt kollektivløft over hele Østfold, som peker vei mot en utslippsfri framtid, attraktive lokalsamfunn for unge og der innbyggerne har et reelt alternativ til bil enten de skal på arbeid, utføre helsetjenester eller andre ærend.

Østfold Senterparti krever at:

- Alle avgangene på Østfoldbanens Østre linje kjøres til Rakkestad.
- Det igjen åpnes for passasjertrafikk på Østfoldbanens Østre linje mellom Rakkestad og Sarpsborg.
- Det innføres timesavganger mellom byene og sykehuset Kalnes.
- Kollektivtilbudet i lokalsamfunnene styrkes betydelig, både i hverdag og helg, og det opprettes ringruter for å knytte lokalsamfunn sammen på en effektiv måte.
- Busstilbudet mellom Oslo, Follo, Romerike og Østfold strykes og utvikles.

Bygging og sikring av infrastruktur – staten må ta rekninga (Oppland Senterparti)

Eit moderne samfunn krev utvikling og vedlikehald av infrastruktur. Ein kombinasjon av eit klima i endring og for lite pengar til bygging og sikring av kritisk infrastruktur, er dårleg nytt. Vegar, bane, næringsområder og bustader, samt den digitale infrastrukturen må sikrast.

Senterpartiet har vore tydelege på at det er staten som skal bruke midlar på bygging av breiband og fiber, men regjeringa har ikkje sett det slik. No har kommunar og fylkeskommunar brukt store summar og bygd fiberlinjer for å sikre sine innbyggjarar den naudsynte tilkoplinga. Oppland Senterparti ynskjer at kommunar og fylkeskommunar skal kunne søke og få refundert sine kostnadar knytt til utbygging av breiband og fiber til sine innbyggjarar. Slik havnar rekninga for utbyggingane der den høyrer heime, og kommunane kan bli betre stilt økonomisk til å sikre og vedlikehalde infrastrukturen.

I 2017 kom direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap med ein rapport, med tiltak som bør bli gjennomførte innan 2022, for å beskytte samfunnet vårt mot ekstremvêr og ekstremvêrhendingar som ras og flom. Utrekningar frå NVE viser at dei naudsynte tiltaka vil

komme fire milliarder kroner. I statsbudsjettet for 2019 var det sett av 349 millioner kroner til arbeidet. Berre i Innlandet trengst det over 400 millioner kroner for å gjennomføre sikringstiltak. For mange kommunar i Innlandet er det særst urovekkande at det førebyggjande arbeidet mot ras og flaum ikkje blir styrka i større grad. Dagens regjering prioritetar ikkje nok midlar og ressursar for å møte framtida med klimaendringar og konsekvensane dei medfører.

Oppland Senterparti vil jobbe for:

- Å opprette eit statleg utbyggingsselskap for utbygging av breiband og fiber.
- Ei statleg refusjonsordning, slik at fylker og kommunar som har lagt ut for bygging av breiband og fiber kan få dekt utgiftene sine.
- Prioritering av meir statlege midlar til arbeid med flaum- og ras-sikring, slik at NVE har tilstrekkeleg med midlar for å gjennomføre naudsynte sikringstiltak.

Sats på Bergensbanen! (Buskerud Senterparti)

Innsendt av Olav Skinnes

Regjeringa har sendt forventningane til Bergensbanen i taket dei siste åra. Buskerud Senterparti krev at dei innfrir. Målet må framleis vera Bergen – Oslo 4 timar – frå sentrum til sentrum. 4 timarsmålet når ein ved å fullføra dobbeltsporet Bergen – Arna, og ved å byggja ny, moderne og dobbeltspora Ringeriksbane og Vossabane, samt mindre utbetringar over fjellet og gjennom Hallingdal.

Start bygginga av Ringeriksbanen!

Reguleringsplanen for Ringeriksbanen er ferdig, men enno ikkje godkjent av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), som skulle sendt den til kvalitetssikring (KS2) før sommaren 2019. Me er uro for at dette vil føra til ny utsetjing av oppstart. Regjeringa lova oppstart i 2019. Dette vart skyvd på til 2021.

Buskerud Senterparti krev at regjeringa sørgjer for oppstart av Ringeriksbanen i 2021! Nye utsetjingar er ikkje akseptabelt.

Bygg ytre ringvei (Agder Senterparti)

Agder Senterparti støtter Nye Veiers arbeid med å øke den samfunnsøkonomiske nytten av Ytre Ringvei rundt Kristiansand, slik at prosjektet løftes høgere i prioriteringsrekkefølgen og at en dermed kan starte byggingen tidligere enn hva som til nå har vært skissert.

Agder Senterparti mener at ringveien må bygges med en påkobling/ kryssløsning som sikrer en effektiv trafikkavvikling for trafikken som kommer fra nord (riksvei 9), samtidig som at ringveien på best mulig måte sluser gjennomgangstrafikken utenom Kristiansand sentrum.

Agder Senterparti vil ikke bidra til økte bompenger. En slik beskatning rammer usosialt, spesielt småbarnsfamilier og folk utenfor sentrumskjernen rammes hardt.

Framtidsretta vegfinansiering. (Rogaland Senterparti)

Når finansieringsmodellar for store tunge nasjonale vegprosjekt blir lokal politikk, ja då seier Senterpartiet i Rogaland – nok er nok. Ein kan ikkje forventa at fylkeskommunen skal stilla garantiansvar for nasjonale vegstrekningar som har som formål og mandat å binda landet saman.

Rogaland Senterparti meiner:

- a. Finansiering av nasjonale vegprosjekt skal væra med statleg garanti og gjerast med vedtak i nasjonalforsamlinga.
- b. Bompengefinansiering av nasjonale vegprosjekt skal fattast i nasjonalforsamlinga.

Bygg by og land med tog. (Rogaland Senterparti)

Flystrekningene Oslo – Bergen og Oslo - Trondheim er blant de 10 mest trafikkerte flystrekningene i Europa, begge med over 2 millioner flyreisende per år.

Oslo – Haugesund/Stavanger samlet er på samme nivå. Mellom Øst- og Vest-Norge går det daglig rundt 76 fly i hver retning.

Nordmenn flyr gjennomsnittlig 10 ganger mer innenriks enn den jevne europeer. Dette forsterker også sentraliseringen av Norge, siden fly ikke kan stoppe underveis, men flyr over de mellomliggende kommunene.

Ved overført flytrafikk til moderne høyhastighetsbaner i flerbrukskonsept, med mange stasjoner underveis, kan vi bygge både by og land og sikre mobilitet i arbeidslivet på en miljø- og distriktsvennlig måte langt inn i fremtiden. Slike dobbeltsporede baner kan også gi et konkurransedyktig tilbud for godstrafikk på bane.

Senterpartiet i Rogaland mener at en ny regjering utgått av Senterpartiet i 2021 må forplikte seg til å utrede høyhastighetstog for gods- og persontrafikk. Det må utredes tog som har mange stopp underveis og reisetid under 2,5 time mellom de store byene i Sør-Norge. Målet må være å starte bygging av et nasjonalt nett innen 2030.

Karmsund bru. (Rogaland Senterparti)

Karmsund bru som binder sammen Nord-Karmøy og Haugalandet forøvrig, fyller i år 65 år. Da den ble bygget i 1955 hadde det året før passert 280 kjøretøyer med ferja over sundet. Nå har ÅDT (årsdøgnstrafikken) forlengst passert 20.000. I tillegg var en lastebil på 8 – 10 tonn en stor bil på den tiden. I dag møter en stadig 2-3 vogntog på 50-60 tonn på veg over brua.

Den har dessuten høydebegrensing slik at bilene som er over 4,1 m legger seg ut mot midten når de passerer buekonstruksjonene på begge sider.

Vegvesenet oppgir selv at fortauet er 80 cm. Det er så smalt at vegmyndigheten advarer mot å sykle på fortauet. Det gjøres likevel daglig med fare for liv.

Dersom brua blir stengt for tungtrafikk og denne trafikken skal benytte Karmøy tunnelen vil det ha stor betydning for næringslivet på Haugalandet. All trafikk mellom Nord-Karmøy (fra flyplassen og Husøyområdet) og til og fra vegnettet på fastlandet, Haugalandet forøvrig, E39 nordover og E134 østover får en omveg på ca. 15 km.

Denne brua er utdatert og trafikkfarlig. Arbeidet med å få ny bru på plass må derfor settes i gang snarest.

Få Nord-Norge på skinner! (Troms Senterparti)

Det er nå 168 år siden Norges første jernbanestrekning mellom Oslo og Eidsvoll ble åpnet. Nå er det jernbane over store deler av landet. Debatten for å få jernbane til Nord-Norge har vært på bordet flere ganger, men den har aldri vært så aktuell som den er i dag. Troms Senterparti mener at Nord-Norgebanen vil være avgjørende for det grønne skiftet, da den vil være et etterlengtet miljøvennlig alternativ i en landsdel hvor mengden miljøvennlige transporttilbud er begrensede.

En jernbane til Tromsø, som videre bygges mot Kirkenes, vil være en del av en multimodal løsning for å ta regionen videre inn i framtiden. Jernbane til Nord-Norge trengs, og har blitt et irreversibelt folkekrav. En elektrifisert jernbane i nord vil gagne alle, herunder næringslivet, forsvaret, turismen og den nordnorske befolkningen. Den vil være samfunnsøkonomisk lønnsom, og drive landsdelens næringsliv og befolkning videre på en bærekraftig måte.

Likevel, for at næringslivet og befolkningen rundt om i landsdelen skal få full nytte av banen, kreves det at man har gode og sikre tilførselsveier. Vegene i Nord-Norge er verken tilstrekkelig for den voksende sjømatnæringen eller befolkningen. Som følge av det utilstrekkelige transporttilbudet i Nord-Norge forekommer det årlig flere dødsulykker der vogntog med gods ofte er involvert. Troms Senterparti krever at det samtidig sørges for tilstrekkelige midler til veiprosjekter i landsdelen for å ta igjen det store etterslepet på fylkesveiene.

I Nord-Norge trengs det innovative løsninger som kan bidra til å løse utfordringene vi står overfor, og utfordringene vi allerede har. Det er ikke godt nok med et svinnende og økonomisk ugunstig kortbanenett, og til dels uforsvarlige veier. Denne landsdelen må bygges for framtiden, og da bør mest mulig av person- og godstransporten gå på skinner.

I henhold til IPCC-rapporten og Parisavtalen, fastslås det at Norges utslipp må kuttes med 40% innen 2030. Personbil- og tungtransporttrafikken står for 95% av utslippene fra vegtrafikken, og vegtrafikken står for over 50% av de totale utslippene i landsdelen.

Byggingen av Nord-Norgebanen må igangsettes så snart som mulig, og er avgjørende for å nå klimamålene vi har forpliktet oss til.

Troms Senterparti vil derfor:

- Igangsette byggingen av en elektrifisert Nord-Norgebane før 2030.
- At det skal bevilges tilstrekkelig med penger til planlegging av trasévalg.
- Sette ned et nytt jernbaneutvalg med representanter fra alle de berørte nordnorske kommunene.

- At alle kommuner med planlagt jernbane skal sette av areal til trasé, stasjoner og evt. terminal.
- At veiprosjekter og fylkeskommunene i landsdelen får tilført nok midler til at man får gode og sikre nok tilførselsveier til jernbanen.

Skrot flyseteavgiften på kortbanenettet (Troms Senterparti)

Troms Senterparti er bekymret for de varslede kuttene som Widerøe har lansert, noe som vil få dramatiske konsekvenser for Nord-Norge.

I store deler av landet er folk og næringsliv avhengige av flytilbudet på kortbanenettet for å komme seg fram. Kortbanenettet er avgjørende for bosetting og verdiskaping i hele landet. Årlig reiser cirka 1,6 millioner passasjerer på kortbanenettet, hvorav cirka 1 million passasjerer på anbudsruiter (FOT-ruter) og 0,6 millioner passasjerer på kommersielle kortbaneruter.

Mandag 17. februar varslet Widerøe at de kutter 4000 avganger i året, 15 % av den kommersielle produksjonen på kortbanenettet. Endringene trer i kraft 4.mai 2020. Widerøe begrunner kuttene med at lønnsomheten på de kommersielle kortbaneruter er under hardt press på grunn av økte avgifter over flere år. Når Widerøe kutter i tilbudet er det en viktig del av kollektivtransporten i store deler av Norge som rammes.

Også pasienter som benytter kortbanenettet rammes når tilbudet reduseres. Det vil gjøre det dyrere for helseforetaket og gi større ulempe for pasienter som bruker Widerøe til å komme seg til og fra sykehus, sier Einar Holand, rådgiver for Pasientreiser ved Universitetssykehuset Nord-Norge. Videre sier han at pasientene i større grad må reise dagen før og bli til dagen etter. Det gir helseforetaket større utgifter til overnatting og kost. Færre avganger kan også føre til at prisen på reisene øker, og pasientene må legge ut for større beløper.

Senterpartiet har i flere år advart mot at økte avgifter vil føre til økte priser og redusert tilbud på kortbanenettet. Blant regjeringens tiltak som har ført til et dårligere tilbud på kortbanenettet er flypassasjeravgift, økt moms på persontransport og CO₂-avgift. I følge Silje Brandvoll i Widerøe betaler selskapet 73 % mer avgifter i 2020 enn i 2012, og fem millioner mer i 2020 enn i 2019.

Troms Senterparti krever derfor at

- Flypassasjeravgift for fly under 20 tonn fjernes
- Merverdiavgift på persontransport reduseres fra 12 % til 8 %
- At det gjøres en vurdering av hvilke flere flyruter som skal være en del av FOT-ruter, for at flytilbudet opprettholdes

Tunellene må sikres nødnett og nødutstyr (Troms Senterparti)

Tuneller utgjør en stadig voksende andel av veinettet. De utgjør løsninger som korter inn og sikrer veistrekninger på en god måte. Imidlertid er det slik at når det skjer ulykker i tunellene, så oppstår det ofte tunellbranner. Troms Senterparti krever at veimyndighetene sørger for sikkerheten i alle norske tuneller, gjennom å sikre at nødutstyr og nødnett er på plass.

Troms Senterparti viser til at tunellene på Kågen i Skjervøy og under Maursundet er blant tunellene som er en velkjent hodepine for lokalbefolkningen og for tungtransportsjåfører når det gjelder sikkerhet. Våren 2019 ble det avholdt branntilsyn av Nord Troms brannvesen. I etterkant av tilsynet uttalte leder for Nord Troms brannvesen Nils Arnold Nilsen seg til media; «Ved en kollisjon i en av tunellene med påfølgende brann så kan ikke nødetatene gå inn i tunnelene før brannen har slukket av seg selv». Med dagens trafikkbilde på strekningen er dette uholdbart.

Troms Senterparti krever av veimyndighet at det straks igangsettes tiltak for å få på plass nødutstyr og nødnett i alle tuneller, men vil spesielt nevne de svært viktige tunellene på fv 866 under Maursundet ut til Skjervøy.

Sjømatveiene til Skjervøy og Senja må forbedres (Troms Senterparti)

Veistandarden på fylkesveien i Troms og Finnmark er svært varierende og mange steder har de en standard som ikke holder mål i forhold til den verdiskapningen de har ansvaret for å få frem til markedet. Når vi ser behovet for utbedringer og oppgraderinger av fylkesveinettet opp mot de bevilgningene som ytes til veier så er det rimelig klart at det vil ta lang tid å få en forsvarlig standard overalt. Troms Senterparti krever at regjeringen snarest sørger for økte bevilgninger til veivedlikehold i Troms og Finnmark.

I det som frem til 31.12.19 var Troms fylke, har vi viktige sjømatveier ut til Skjervøy og Senja. Disse veiene har en betydelig tungtrafikk og slitasjen blir mer og mer fremtredende og ikke minst trafikkfarlig for hver dag som går.

I det siste er det også fokusert på at folketallet minker i hele landsdelen, noe som i seg sjøl vekker mange bekymringer. Med å satse på gode veier ut dit verdiene skapes, kan en positiv utvikling i disse områdene gi økt bosetting gjennom trygge arbeidsplasser.

Fylkesveiene som knytter Skjervøy og Senja til E6, er svært viktig for næringslivet i disse regionene og det må settes i verk tiltak for å sikre finansiering av utbedringen/oppgraderingene disse veiene har behov for.

Senterpartiet i Troms ber fylkestinget i Troms og Finnmark følge opp sin egen politiske plattform hvor det påpekes hvor viktig infrastruktur som veier er for utvikling og verdiskapning.

En samferdelspolitikk nært folk (Nordland Senterparti)

I Senterpartiet sin formålsparagraf står det at Senterpartiet skal bygges nedenfra, i tillegg til at vi ønsker et levende folkestyre og gode lokalsamfunn.

Nordland er et langstrakt fylke med relativt få folk og stor verdiskapning. I følge indeks Nordland var vi 242546 Nordlendinger i utgangen av 2019. Samtidig eksporterte vi varer og verdier for 30,8 milliarder kroner samme året. Vi har over 4400 kilometer med veg, og er det fylket med flest ferge- og hurtigbåtsamband samlet sett.

Nordland som fylke er unikt. Vi har lange avstander, krevende vær og utfordringer som ikke alle andre fylker i landet vårt har. Den nedadgående befolkningsveksten og den endrede økonomiske situasjonen som følge av dagens regjering gjør at det nå er viktigere enn noen gang å sikre lokal medbestemmelse i utviklingen av Nordland.

Det slaktes per i dag ikke en eneste laks langs E6, og å sikre gode samferdselsårer fra kyst til marked er viktig både i dag og i fremtiden. Det er for eksempel forventet en 5-dobling av fiskerinæringen innen 2050, og eksportverdien av fisk vil da ligge på omtrent samme nivå som petroleum i dag. En av de viktigste forutsetningene for dette er tilrettelagt samferdsel. I tillegg har vi spredt bosetning i Nordland. Dette er noe vi ønsker å bevare og er en av styrkene til Norge. At vi kan utvikle samfunn og verdier lokalt. Igjen er samferdsel essensielt for mulighetene.

I Nordland er det viktig med en god forankring i lokalsamfunnene i politikkutvikling. Politikk handler om prioriteringer, men en bred forankring lokalt er viktig for å skape forståelse og utvikling av fylket vårt. En presset økonomisk situasjon for Nordland fylkeskommune gjør at man må prioritere. Dette medfører endringer i samfunnet. Derfor må man sette seg ned sammen, fylket og kommunene, og se på hvilke muligheter vi har og hvor vi ønsker å være i årene fremover. Vi må sikre dialog og lokal forankring i politikken.

Nordland Senterparti mener:

- At det bør gjennomføres en årlig konferanse, hvor kommuner og fylket er representert, i den hensikt å sikre lokal forankring av politikkutviklingen innen samferdsel.

Øk veistandarden i hele Nordland (Nordland Senterparti)

Nordland er et langstrakt fylke og det er store strekninger med vei som skal vedlikeholdes og utbedres, men de statlige overføringene står ikke i forhold til oppgavene som skal løses. Nordland Senterparti mener at vei er viktig for utvikling av næringsliv og desentralisert bosetting i hele Nordland. Fylket må jobbe aktivt opp mot storting og regjering for å få bedre vilkår slik at oppgradering og fjerning av flaskehals på veiene kan prioriteres.

De gjennomgående stamveiene skal prioriteres høyt. Dette gjelder spesielt E6 som er hovedferdselsåren og knytter landet sammen oppfylder dagens EU krav. Det har vært mange tilfeller med at E6 har vært stengt i flere timer i gangen og det gjør at landet i praksis deles i to. Det skaper store utfordringer for beredskap og næring.

Det meste av tungtransporten i dag går på vei med vogntog, og denne trafikken har økt betraktelig de senere år. Vogntogene blir større og større, og de krever mer av veibanen. E6 må derfor dimensjoneres både med veibane og tunneller slik at tungtransporten kommer seg

sikkert frem. Næringer som fiskerinæring, landbruk og turisme er avhengig av en god E6 på linje med den vanlige innbygger i området.

Det har over tid oppstått et betydelig forfall på de "gamle" fylkesveiene. De mindre fylkesveiene som er svært viktige næringsveier, viktig for bosetting og trygg samferdsel. Disse har ikke fått nødvendig prioritet som følge av at fylket har fått ansvar for flere riksveier uten at det har kommet nok midler med denne overføringen. Fylkesvegene er viktige i mange sammenhenger og må nå gis prioritet.

Nordland Senterpartiet vil arbeide for:

- Økte bevilgninger til riksveier og fylkesveier.
- Heving av standarden på stamveiene.
- Ferdigstille utbyggingen av E6 gjennom hele Nordland.
- At E6 tilfredsstillt EU krav for tunneller, bruer og veibredde.
- Oppgradere og vedlikeholde de små fylkesveiene.

Få skogen fram! (Hedmark Senterparti)

Å investere i veger må prioriteres for å gjøre næringsliv og lokalsamfunn konkurransedyktige, samt sikre det grønne karbonet sin rettmessige plass i det grønne skiftet og en mer klima- og miljøvennlig framtid. Skognæringa er viktig for Hedmark, samtidig er den svært transportavhengig. Hele 20% av samlet tømmerkostnad er relatert til transportkostnader.

Hedmark Senterparti mener derfor fylket og kommunene har et spesielt ansvar for å tilrettelegge for denne næringen når de planlegger veisatsinger. Tømmeret må fraktes fra skogen til industrien så kostnadseffektivt som mulig. Dette er avgjørende for industriens konkurransekraft. Industrien er også avhengig av jevn tilførsel av tømmer gjennom hele året. Lager er kostbart og plasskrevende og om skogbruket ikke evner å levere jevnt vil dette svekke industriens konkurransekraft.

Skognæringa er avhengig av hele vegnettet. En typisk tømmertransport beveger seg fra en skogsbilveg via kommunal/fylkeskommunal veg og så riksveg til industrien. Statlig «bruprogram» og fokus på samferdsel har gjort at hele riksvegnettet i våre områder er åpnet for 60 tonn totalvekt, men det skal ikke mer til enn ei bru eller en kort strekning med fylkeskommunal/kommunal veg med nedsatt akseltrykk for at kapasiteten ikke kan utnyttes.

Fylkesvegene har svært stor betydning for næringslivet; generelt gjelder det landbruket og annen næringsvirksomhet og spesielt tømmer- og treindustrien. Manglende kapasitet på bruer og veglegeme hindrer en effektiv utnyttelse av Innlandets ressurser.

I Hedmark har 24% av fylkesvegnettet lavere tillatt akseltrykk enn 60 tonn. For de kommunale vegene er situasjonen enda verre. Der har 78% av veiene lavere tillatt akseltrykk enn 60 tonn. Alle veier er selvfølgelig ikke aktuelle for slik transport, men det viser at det er en jobb som må gjøres både av fylket og av kommunene.

Våren og teleløsning er en annen utfordring, og skognæringa har våren 2019 undersøkt kommunenes håndtering av telerestriksjoner. Det viste store forskjeller. Mange kommuner har imidlertid etter hvert utviklet et system der tillit og dialog erstatter rigide bestemmelser og lange teleløsningsperioder der vegene i praksis er stengt for tungtransport.

Hedmark Senterparti skal være en pådriver for at kommuner utvikler tillitsbaserte retningslinjer for telerestriksjoner.

Hedmark Senterparti vil:

- **sikre et forpliktende «bruprogram» for alle fylkesveier som er viktig for tømmertransport**
- **sikre en forpliktende investeringsplan for at alle fylkesveier som er viktig for tømmertransport skal tåle et akseltrykk på 60 tonn innen 2030**
- **øke statens overføringer til Innlandet fylkeskommune med 500 millioner årlig i 8 år for å dekke etterslepet av manglende vedlikehold av fylkevegene.**
- **oppfordre alle kommuner til å gjennomgå sine telerestriksjoner, og utvikle retningslinjer som baseres på tillit og dialog med næringa**

Samferdsel – binder Trøndelag sammen (Trøndelag Senterparti)

Senterpartiet har som mål at det skal være mulig å bo og jobbe overalt i fylket. Gode samferdselsløsninger og godt utbygd infrastruktur, som inkluderer bredbånd og mobildekning, er dermed en forutsetning for bolyst og utvikling i alle lokalsamfunn. For å bygge opp under bærekraftsmålene er det avgjørende at vi klarer å bruke de ressursene vi har tilgjengelig på en slik måte at de også blir tilgjengelig for neste generasjon.

I utviklingen av dette samfunnet videre er det ikke nok at samferdselsløsninger bare omfatter jernbane, veg og flyplass i sentrale og urbane strøk. Vi må ha en samferdselsstruktur som binder hele Trøndelag sammen. Staten må sette fylket i stand til å vedlikeholde og drifte denne strukturen ved å bevilge tilstrekkelig med midler over Statsbudsjettet, både til etterslep på vedlikehold men også for bygging av ny struktur.

Senterpartiet vil:

- Tillegge klima og jordvern stor vekt i utbygging av infrastruktur, der standard fartsgrense på 110 og 90 må veies opp mot samfunnsnytt.
- se på og prøve ut andre og enklere løsninger for bygging av gang- og sykkelveier enn dagens praksis som er beskrevet i Statens Håndbok N-100. Trygg skolevei gir god folkehelse, trygghet og trivsel i lokalsamfunnet.
- At jernbanetunnel Ranheim - Hommelvik – Stjørdal og E6 Asphaugen – Nordland grense prioriteres i neste periode av NTP for å bygge Trøndelag sammen. Staten må også utfordres til å bidra med finansiering på større fylkesveiprosjekter, der disse strekningene er avgjørende for videre næringsutvikling i regionen: Orkdalspakken, Støren – Røros, Laksevei Nord

- Endre gjerdeloven slik at Bane Nor får ansvaret for å vedlikeholde gjerder langs jernbanen. Det må legges til rette for bedre samarbeid mellom veiutbygger og jernbane når det bygges ny vei.
- At overtakelsene av FOT-rutene må sikres gode rammevilkår for utvikling. FOT-rutene i fylket er svært viktige for å binde distriktene i Trøndelag sammen med resten av verden. Arbeidet i prosjektet Green Flyway brukes bl.a. som kunnskapsgrunnlag i retning av mer bærekraftig lufttransport.
- At ferjetakster må holdes på et nivå som ikke er til hinder for bosetting og næringsutvikling i distriktene.
- Styrke og justere kollektivtilbudet slik at ruteproduksjonen blir mer «sømløs» ved korrespondanse, og dermed gir en reell mobilitetsfrihet
- at ansvaret for Trønderbanen skal overføres til fylkeskommunen ved første anledning, og utvides til å omfatte Oppdal og Røros i sør og Grong i nord.
- Arbeide for hyppigere rutefrekvens på hele Trønderbanen, også i helgene
- At strekningene fra Trondheim til Steinkjer, Storlien og Røros elektrifiseres.
- Arbeide for å etablere 2-timerfrekvens mellom Oslo og Trondheim på Dovrebanen.
- Endre den nye drosjeloven som er distriktsfiendtlig og svekker beredskapen og tryggheten i distriktene
- Utbygge og oppgradere et helhetlig fylkesveinett for å oppnå alternative ruter (nye og eksisterende) rundt hovedveinettet.
- sikre regularitet på ferjesamband ved å ha bemanningen på dagens nivå

Billettprisane på ferjene må reduserast: Ferjer er veg! (Hordaland Senterparti)

Kostnadane for ferjereisande har auka stort frå nyttår, grunna den store omstillinga og elektrifiseringa av ferjeflåten i Hordaland. Dette har samla gitt ei så stor kostnadsauke, som ikkje er til å leve med! Dette gjeld i særleg grad pendlarar og næringsliv, som nyttar ferjesambanda hyppig.

Staten må sørge for tilfredsstillande rammer til fylka, slik at denne meirkostnaden ikkje blir ført over på innbyggjarane aleine. Ruteproduksjonen må aukast og ein må ta omsyn til om ein er landfast.

Hordaland Senterparti vil samstundes at Vestland fylke greier ut Autopass ordninga, med eit passeringstak. Dette med særleg fokus for pendlarar og yrkestransporten.

Klimaomstilling av fylke sin ferje og hurtigbåttrafikk

Som følgje av Regjeringa sin klimapolitikk har Hordaland fylke bestemt at ferjene skal elektrifiserast.

Det verdt å merke seg at Regjeringa ikkje følgjer opp med tilskotsmidlar til dei store investeringane i nye ferjer som fylka må gjere i samband med det grønne skiftet.

Det ligg føre ein rapport (Menon-publikasjon nr. 4/19) som dokumenterer dei store ekstrakostnadane fylkeskommunen vert påført i samband med omstillinga. Det kan synast som regjeringa gjennom trong fylkesøkonomi vil tvinge fram ei ytterlegare sentralisering

langs kysten. God distriktspolitikk skal leggje tilhøva til rette for gode liv og høg verdiskaping i alle delar av landet. Då må god og tenleg infrastruktur vere på plass. Eit velfungerande, godt utbygd båt- og ferjetilbod er ein viktig suksessfaktor for dette.

Hordaland SP krev at staten tek meirkostnadane ved klimaomstillinga av fylka sin ferje og hurtigbåttrafikk.

Ferjeavløysingsmidlar

Ferjeavløysingsmidlar er ei svært distriktsvenleg ordning dersom ein får den til å fungere optimalt. Målet med ferjeavløysingsprosjekt er at stadig dyrare ferjesamband skal erstattast med bruer og tunnelar. Det vil føre til naturlege innsparingar i både privat og offentleg sektor. Det bidreg til næringsutvikling i distrikta, tilflytting, bevaring av lokalsamfunn og betre lokal beredskap. Utfordringa slik ordninga no fungerer, er at fylka som vil nytte seg av ordninga får store utgifter til rente på lån dei første åra av prosjektet. Der eit prosjekt får ferjeavløysingsmidlar og i tillegg har bompengefinansiering, vert dette av regelverkete tolka som 2 statlege støtteordningar. Det som kjem inn via bompengar vert trekt frå maksimumsbeløpet ein kan få. Dette må rettast opp. Bompengane, som er ei vidareføring av ferjebiletten, må nyttast til toppfinansiering av prosjektet og rentebetaling på lån. I dag er det mykje merksemd rundt store bru og samferdsleprosjekt, og det er ei av årsakene til at små men særst viktige prosjekt fell ut.

Hordaland SP krev at ferjeavløysingsordninga vert endra slik at bompengane ikkje reduserer maksimumsbeløpet, men vert nytta til toppfinansiering og rentebetaling på lån.

Hordaland SP vil realisere dei mindre ferjeavløysingsprosjekta først.

[Vestlandet må få sin del av infrastruktur-investeringane \(Hordaland Senterparti\)](#)

Det er ikkje akseptabelt at det vert investert enorme summar på Austlandet, medan Vestlandet må ta til takke med gammaldags, farleg infrastruktur. Det er ikkje starta eitt einaste større infrastrukturprosjekt i Hordaland under Erna Solberg. Alt som vert bygd hadde oppstartsløyve under Stolenberg-regjeringa; så lite er skapt dei siste 7 åra.

Jernbanen Bergen-Voss har strekningar som i 1883 med hastigheit på 40 km/t og er utsett for ras. E16 er prega av trafikkulukker, ras med langvarige stengingar og låg standard. Hordaland Senterparti er også opptatt av å få realisert ferjefri E-39 for å styrke Vestlandsregionen. Investeringar i E16, E39, E134, Rv 7 og Rv 13 er svært viktig for å skape arbeidsplassar og vekst i Noreg.

Fylkesvegane har og eit etterslep som på vedlikehald som må finansierast opp med statlege løyvingar, og vi ser at vi treng større statleg innsats for å sikre vegane mot ras.

Det er uansvarleg av Erna Solberg å ikkje realisera samferdsleprosjekt som reduserer utslepp og som kan heve standarden på vegar som truar liv og helse. K5 gir betydelege klimamessige miljøeffektar. E16 og Bergensbana Bergen-Voss er rygggrada mellom dei to største byane, men er sterkt flaum- og rasutsett. Med modernisering til K5 vil Bergensbanen bidra til meir

gods på jernbane og berekraftig persontransport aust-vest og god distriktsutvikling for indre Vestland.

Arbeidet med reguleringsplanen for Arna - Stanghelle er i slutfasen og er venta ferdig i august 2020. Sp krev at regjeringa prioriterer arbeidet med godkjenning av reguleringsplanen for strekninga og står ved sitt løfte om oppstart i 2022! Ved å bygga Arna – Stanghelle er ein halvveges på Vossabanen. Regjeringa gav i desember 2016 Statens vegvesen og Bane Nor i oppdrag å starta planlegginga av Arna – Stanghelle etter K5. Planlegginga skulle gå rett på reguleringsplan. Dette har gjeve etatane store utfordringar.

Ved å setja i gang planlegginga raskt kan ein starta ein normal planprosess der ein går vegen om kommunedelplan før ein startar arbeidet med reguleringsplan. Slik kan ein rydda vekk ein del utfordringar tidleg og arbeidet med reguleringsplanen vil gå fortare. Oppstart av planlegging Stanghelle-Voss kan gje raskare oppstart og tidlegare fullføring av prosjektet. Me kan ikkje venta i 17 år på trygg E16 og moderne jernbane. Senterpartiet krev at det vert løyvd pengar til kommunedelplan Stanghelle – Voss på statsbudsjettet for 2021!

Bergensbanen

Senterpartiet vil at ein skal kunne reise med tog Bergen – Oslo på 4 timar – frå sentrum til sentrum. 4 timarsmålet når ein ved å fullføra dobbeltsporet Bergen – Arna, og ved å byggja ny, moderne og dobbeltspora Ringerriksbane og Vossabane, samt mindre utbetringar over fjellet og gjennom Hallingdal.

Reguleringsplanen for Ringerriksbanen er ferdig og godkjend. KMD skulle sendt den til KS2 før sommaren 2019. Me er uroa for at dette vil føra til ny utsetjing av oppstart. Regjeringa lova oppstart i 2019. Dette vart skyvd på til 2021. Senterpartiet krev at regjeringa sørgjer for oppstart av Ringerriksbanen i 2021! Nye utsetjingar er ikkje akseptabelt

Statlege midlar til vedlikehald av fylkesveggar

Det meste av vegstrekningane i fleire av kommunane i landet er fylkesveggar. Etterslep i vedlikehald, utbetring og rassikring på desse vegane er så stort at fylkeskommunane ikkje har økonomi til å følgja dette opp. Dette går sterkt ut over tryggleiken for alle trafikantar. Dei dårlege og tildels trafikkfårlege fylkesvegane fører til at næringsliv og busetnad i distrikta vert hemma, noko som igjen fører til sentralisering og avfolking av deler av bygde-Noreg. Hordaland Sp ber om større statlege øyremerkte midlar til vedlikehald av fylkesveggar.

Ei rekke av fylkesvegstrekningane i distrikta, er sårbare og ekstremt rasutsette. I desse områda, er vegen livsnerva i samfunnet, for å oppretthalde busetnad, næringsliv og arbeidsplassar. Rassikringsmidlar er øyremerkta midlar frå staten, for å sikra desse utsette vegstrekningane. Utfordringa ligg i at dei kartlagde behova, ikkje er i samsvar med løyvingane. Dette gjer at ei rekke av dei prioriterte rassikringsprosjekta i fylket, står i fare for å ikkje bli realisert grunna manglande finansiering.

Senterpartiet sitt alternative budsjett for 2020, ville gitt Vestland fylkeskommune nær ein halv milliard i auka rammer til fylkesveggar. Ei slik satsing er naudsynt for å halda fram med det viktige rassikringsarbeidet, og det generelle vedlikehaldet av fylkesvegane.

Rassikring av fylkesveg 49 gjennom Tokagelet bør finansierast utan høge bompengar.

Vegen er livsnerva til Kvam og omland, men og veldig viktig for storsamfunnet, både som omkøyringsveg når E16 Trengereid-Voss er stengt, og ikkje minst som kortaste veg frå Bergen mot Haukeli.

Dette vert eit kostbart prosjekt som det vil vera uheldig å finansiera med høge bompengar.

Dagens fylkesveg 49 gjennom Tokagelet er svært skredutsett, og det er i tillegg behov for oppgradering av dagens tunnelar.

Skredfaren gir risiko for tap av liv og helse, samt risiko for stengt veg, med dei konsekvensane dette kan ha for til dømes samfunnssikkerheit og beredskap og sjølvsgatt folk sin mobilitet.

For å fastsette framtidig trasé for framtidig fylkesveg 49, forbi Tokagelet vert det utarbeidd kommunedelplan med konsekvensanalyse.

Fylkesveg 49 forbi Tokagelet er prioritert i Hordaland fylkeskommune sitt investeringsprogram for fylkesvegnettet 2019-2029, med 670 mill. kroner i rassikringsmidlar i perioden 2021-2026. Dette er alt for lite til å finansiera ei god løysing.

Stad Skipstunell. (Sogn og Fjordane Senterparti)

Sogn og Fjordane SP krev at Stad Skipstunell får oppstartsmidlar i årets statsbudsjett.

Vi kan ikkje godta fleir utsettingar i eit gryteklart prosjekt som vil kunne løfte kysten på ein heilt ny måte.

Imingfjellvegen (Telemark Senterparti)

Telemark SP ser det som svært viktig å få ein heilårsveg mellom Numedal og Tinn slik vegkomiteen i Tinn v/ leiar lensmann Ødegaard allereie foreslo i 1918, altså for over hundre år sidan. Telemark Sp vil fortsetje å arbeide for å få til ein vinteropen veg over Imingfjell frå hausten 2020, med ein prøveperiode om brøyting på 4 år.

Distriktsflyplassen – «Kyllingmarker» i et fremtidsperspektiv (Telemark Senterparti)

Utbyggingen av kortbaneflyplassene, de såkalte «Kyllingmarkene» etter initiativtager samferdselsminister Håkon Kyllingmark, var et viktig distriktpolitisk virkemiddel på 60-, 70- og 80-tallet. Den gang som nå spiller luftfarten en viktig rolle i å sikre befolkningen og næringslivet i distrikts-Norge god kommunikasjon internt, mot sentrale strøk og med utlandet.

Dessverre er det krefter som jobber mot luftfarten. I miljøets navn er det innført en avgiftspolitik som særlig straffer lokal- og regionalsamfunn. Widerøe varslet eksempelvis nylig at de skal kutte 4000 avganger i distrikts-Norge. For å holde stand mot Regjeringen og dermed eiers press for konkurranseutsetting, er Avinor tvunget til kraftige kostnadskutt på sine lufthavner. Det medfører et tjenestetilbud på et absolutt minimumsnivå, spesielt på småflyplassene. Samtidig økes også prisene lufthavner utenfor Avinor-systemet må betale for tjenester kun Avinor leverer i Norge.

Telemark Senterparti mener dette er helt feil politisk retning!

I løpet av en 10-års periode vil det trolig være kommersielt tilgjengelig elektriske passasjerfly med rekkevidde og passasjerantall som gjør de velegnet som transportmiddel over kortere avstander. Det vil binde by og land sammen raskere, mer miljøvennlig og til en lavere samfunnsøkonomisk kostnad enn hva tog, ekspressbusser og privatbiler makter. Skal vi lykkes må infrastrukturen være på plass når flya kommer. Dagens flyplasstruktur må derfor beholdes og utvikles.

Notodden flyplass er et eksempel! Der arbeides det hardt med å utvikle og utbedre flyplassen. Det gjøres for å sikre flyplassen en plass i luftfartsstrukturen i Norge, og for å styrke flyplassen i sin rolle som avlaster og supplement til vårt nye fylkes hovedflyplass – Sandefjord lufthavn Torp. På kort sikt med skoleflyging og tilbud til småflymiljøet; på lang sikt som en flyplass for reisende til og fra distrikts-Telemark og Kongsberg-regionen.

Tidligere mottok Notodden driftsstøtte fra staten – som én av tre ikke-statlige flyplasser. Nå er det fylkeskommunen som har fått oppgaven med å forvalte disse drifts- og investeringsmidler. Det er derfor Vestfold og Telemark fylkeskommune som må på banen for å sikre en fortsatt utvikling av Notodden flyplass.

Telemark Senterparti mener de lokale og regionale flyplassene bør få sin renessanse som et distriktpolitisk virkemiddel og at de kan være en del av løsningen for en mer miljøvennlig samferdselsstruktur i Norge.

Bygg by og land med tog (Telemark Senterparti)

Flystrekningene Oslo – Bergen og Oslo – Trondheim er blant de 10 mest trafikkerte flystrekningene i Europa, begge med over 2 millioner flyreisende per år. Oslo – Haugesund/Stavanger samlet er på samme nivå. Mellom Øst- og Vest-Norge går det daglig rundt 76 fly i hver retning.

Nordmenn flyr gjennomsnittlig 10 ganger mer innenriks enn den jevne europeer. Dette forsterker også sentraliseringen av Norge, siden fly ikke kan stoppe underveis, men flyr over de mellomliggende kommunene. Ved overført flytrafikk til moderne høyhastighetsbaner i flerbrukskonsept, med mange stasjoner underveis, kan vi bygge både by og land og sikre mobilitet i arbeidslivet på en miljø- og distriktsvennlig måte langt inn i fremtiden. Slike dobbeltsporede baner kan også gi et konkurransedyktig tilbud for godstrafikk på bane.

Senterpartiet i Telemark mener at en ny regjering utgått av Senterpartiet i 2021 må forplikte seg til å utrede høyhastighetstog for gods- og persontrafikk. Det må utredes tog som har mange stopp underveis og reisetid under 2.5 timer mellom de store byene i Sør-Norge. Målet må være å starte bygging av et nasjonalt nett innen 2030.

9. Utdanning og forskning

Lokalt næringsliv + skolen = sant (Vestfold Senterparti)

Samfunnets syn på hvordan en skolehverdag skal se ut har endret seg gjennom tidene. De fleste er enige i at puggeskolen har det helt fint på historiens gravplass, men vi er langt ifra i mål med å skape verdens beste skole. I de nye læreplanene er det mer fokus på arbeidsliv og gründervirksomhet i skolen, men dette arbeidet mangler en viktig brikke. Alle skoleelever er deltakere i og formes av et lokalsamfunn. Skoleverket har en del sentralgitte rammer, men de må ikke glemme at livene våres leves lokalt. Det er synd at elever i dag kan fullføre et helt

skoleløp uten å vite hvordan deres lokalsamfunn ser ut og hvilke muligheter som finnes der når de er ferdig utdannet. Skolene må legge til rette for møtepunkter mellom lokalt næringsliv, lokale universiteter og elevene. Kommuner og fylkeskommuner må benytte mulighetene som ligger i et samarbeid med lokale bedrifter og høyere utdanning, det vil gi uvurderlig læring og en unik skolehverdag for alle elever. I de nye læreplanene for ungdomsskolen er ansvaret for å finne informasjon om lokalsamfunnet lagt til eleven. De skal «utforske og kartlegge», men det står ikke noe om å få «møte, snakke og diskutere med» bedriftene.

Vestfold og Telemark Senterparti mener det bør være rom for lokale tilpasninger i læreplanene og kommunene bør oppfordres til å legge til rette for å gi elevene lokalkunnskap. Dette vil ha mange positive ringvirkninger. Ungdommen vil møte en mer variert skolehverdag hvor flere får oppleve mestring og næringslivet vil få vist frem for ungdom hva de jobber med og hva de trenger i framtiden. Terskelen for å flytte hjem senere i livet vil også bli lavere og det vil skapes nye ideer og løsninger i møtet mellom skoleelevene og næringslivet. Møteplassene mellom skolen, høyere utdanning og næringslivet er også viktig i den videregående skolen. I dag finnes det flere gode møteplasser mellom elever i ungdomsbedrifter og bedrifter. Dessverre er mange av tiltakene rundt om i landet truet av en stadig trangere kommune- og fylkeskommuneøkonomi.

Senterpartiet mener ungdomsengasjement og arbeidslivslæring i skolen er så viktig at alle fylkeskommuner skal satse på dette. Staten må bevilge mer penger til fylkeskommunene for å arrangere møteplasser mellom ungdom og bedrifter i hele landet. Vinkle inn mot at alle fylker/kommuner burde se seg tjent med å fokusere på dette og bruke handlingsrommet som ligger i læreplanene.

Senterpartiet vil:

- Skape et samspill mellom lokalt næringsliv, grunnskole, videregående skole og Universitetet i Sørøst-Norge (USN) for å sikre at alle elever/ studenter får økt kunnskap om sitt lokalmiljø.
- At staten skal bevilge mer penger til fylkeskommunene for å satse på møteplasser mellom elever/ studenter, USN og bedrifter.
- At alle ungdommer skal ha mulighet til å reise på lokale yrkesmesser og besøke/få besøk av lokalt næringsliv og USN.

Framtidas Politiutdanning skal videreutvikles i Stavern (Vestfold Senterparti)

Etter at den såkalte «Nærpolitireformen» ble innført varsles det nå fra flere politidistrikt om frykt for å ikke kunne utføre samfunnsoppdraget sitt på en god nok måte. Dette på grunn av for lav bemanning og manglende materiell. Det er færre politifolk til stedet lokalt og politiet blir fjernere fra folk flest.

Samtidig har sittende Regjering på dramatisk vis redusert antall politistudenter fra 720, via 550 til dagens 400 på få år. Det lave antallet politistudenter vil om kort tid utfordre det tverrpolitiske målet om at det skal være minst to politiansatte for hver tusende innbygger

her i landet. Vi venter i tillegg på en grundig analyse av om dette målet faktisk tilfredsstillende behovet for fremtidige polititjenester.

Vestfold og Telemark Senterparti krever at:

- **Regjeringa igjen øker antallet studieplasser ved Politihøgskolen.**
- **Gir Politidistriktene muligheter til å ansette flere politiutdanna tjenestepersoner.**

Politihøgskolen PHS i Norge er fordelt på tre bacheloravdelinger, nemlig Oslo, Bodø og Stavern. Avdelingen på Kongsvinger ble lagt ned i forbindelse med nedtrekket fra 720 til 550 i 2018. Høgskoleavdelingene har felles rammeplan, fagplaner, pensum og like eksamener. Hver tredje politistudent har de siste åra blitt utdanna ved PHS Stavern. Politistudentene i Stavern er landets mest fornøyde studenter, og de leverer dessuten svært gode faglige resultater. I tillegg til bachelorutdanninga er det ca. 1500 personer som tar etter- og videreutdanning ved studiestedet. PHS Stavern står for flere forsknings- og utviklingsprosjekter (FoU) og tilfredsstillende NOKUTs krav om 20 prosent førstestillingskompetanse og FoU aktivitet for høgskole akkreditering. Dagens desentraliserte politiutdanning fungerer svært godt. Regionen Vestfold og Telemark har et av landets største klynger av virksomheter innenfor samfunnsikkerhet og beredskap. Fylkeskommunen arbeider for å styrke denne klyngen og justismiljøet i Stavern er en av hjørnesteinene i denne regionale satsingen.

Derfor vil Vestfold og Telemark Senterparti arbeide for at Politihøgskolen i Stavern skal styrkes og videreutvikle denne til å utdanne også fremtidas politi.

Videregående skole inn i framtida (Oppland Senterparti)

Oppland Senterparti vil sikre elever gode utdanningsmuligheter og skolemiljø med gode videregående skoler i hele fylket. Kvaliteten på utdanningen skal ikke være styrt av geografi eller sosial bakgrunn. Senterpartiet ønsker en desentralisert skolestruktur der de videregående skolene utnytter lokale, regionale og nasjonale fortrinn, og spiller på lag med nærmiljøet. Å sikre gode skoletilbud i hele fylket gjør at alle ungdommer og regioner har mulighet for utdanning og rekruttering av faglærte nær der de bor. Videregående opplæring er en av hovedoppgavene til fylket.

Oppland Senterparti er tilhenger av at det skal fastsettes få og klare nasjonale læringsmål, og ønsker nye læreplaner for grunnskole og videregående skole velkommen. Det 13-årige løpet henger sammen og kommuner og fylket må jobbe sammen til det beste for våre elever. Folkevalgte i fylket og de ansatte på skolene får mer ansvar og større frihet til organisering, gjennomføring, og oppfølging av skolehverdagen med færre læringsmål. Lokale virksomheter og kommuner må få og ta plass ved videreutvikling av videregående opplæring. Etterspørsel i arbeidsmarkedet og karrieremuligheter med videre høyere utdanning bør være gjenkjennelig for ungdom som skal søke seg til et utdanningsprogram i videregående skole. Tilbudet ved de videregående skolene må bygge opp under å videreutvikle levedyktige lokalsamfunn. Næringslivet ønsker lokale lærlinger fordi de i større grad fortsetter i bedriften etter endt fagbrev. Derfor må det gjennomføres en tett dialog

mellom alle regionene og fylkeskommunen med videregående opplæring og næring for å kartlegge hvordan tilbudsstrukturen skal bli i fylket.

Sammensetningen av fagmiljø ved og rundt skolene er med på å løfte utdanningstilbudet og kompetansemiljøene i fylket. Nærskoleprinsippet skal sikre forutsigbarhet for rekruttering og linjetilbud ved de ulike skolene. Skoler må tilby et utvalg av programfag som gir elevene gode muligheter videre, og bidra til å utvikle nye valgfag og utdanningsprogram. Det må være et tilbud som fanger opp både de som ønsker å gjennomføre og de som har verdensmesterskap som ambisjon. Dette sammen med svingning i elevtall, gjør at fylket må stille med grunnfinansiering til hver enkelt skole, i tillegg til å gi tilskudd per elev. Senterpartiet ønsker samtidig økt fokus på innhold og kvalitet i undervisningen, og derunder finansieringen av og linjetilbudet ved de ulike skolene. Regjeringen vil foreslå ny organisering av videregående opplæring på bakgrunn av Lied-utvalget. Da er det ekstra viktig at vi får opprettholdt en god og spredt videregående skolestruktur for opplæring nær folk i hele fylket. Dette gir oss en mulighet for å tenke ut nye og framtidsretta måter å løse undervisning og fagsammensetning på. Ulikheter ved skolene må løses med fleksible løsninger som gir forutsigbarhet for elever, ansatte og folkevalgte i fylket.

Mestring og trivsel er viktig for å prestere og derfor må det alltid være fokus på lærings- og skolemiljø. Russefeiringen er en viktig avslutning på videregående opplæring, og fylket vil jobbe for å sikre samhold og trivsel i samråd med elevene fram mot og gjennom denne tida.

Oppland Senterpartiet vil:

1. Sikre folkevalgt styring av opptak til videregående opplæring, og si nei til regjeringas forslag om statlig regulering av opptaksmåte
2. Innføre basisfinansiering for de videregående skolene som gir forutsigbarhet for drift
3. Utrede nye linjetilbud ved de ulike skolene som kan bygge opp om lokale fortrinn og sikre rekruttering av ungdom til linjetilbud og arbeidskraft til lokale virksomheter
4. Sikre videreutvikling av det videregående skoletilbudet som ruster skolene til å takle reduksjon i elevtall
5. Satse på lærebedrifter og gode opplærings- og arbeidsvilkår for lærlinger
6. Sikre nok ressurser til kontaktlærere.
7. Ha et bredt tilbud også innen studieforberevende programområder
8. Formidle karrieremuligheter som tjener innbyggerne for livslang læring
9. Jobbe for inkludering, samhold og gode skolemiljø, samt forebygge mobbing og uhelse, i videregående opplæring, inkludert avsluttende russefeiring

Medisinutdanning til Stavanger og Universitetet i Stavanger. (Rogaland Senterparti)

15. februar er høringsfrist på Grimstadsutvalgets rapport om medisinutdanning i Norge. Grimstad-utvalget hadde som mandat blant annet å se på det å skulle utrede muligheten for å øke antallet studenter innenfor dagens medisinstudier og utvalget skulle vurdere antall studiesteder som tilbyr medisinutdanning i Norge. I tillegg skulle arbeidsutvalget vurdere en

modell der studenter som studerer i utlandet, kan ta de siste tre årene i Stavanger. Utgangspunktet for en slik ny løsning baserer seg på et samarbeid mellom Stavanger Universitetssykehus, Universitetet i Stavanger og Universitetet i Bergen.

Grimstad-utvalget leverte sin rapport 25. september i fjor. Utvalget sier blant annet: • At vi skal utdanne 80% av de legene vi behøver i Norge, tilsvarende en økning på 440 studenter sammenlignet med dagens antall. Dette skal være fullført så snart som mulig, og senest innen høst 2027 • At de er delt på om at det utvikles varige treårige eller fireårig studiemodeller med opptak av medisinstudenter fra utlandet, men at dette kan vurderes som en midlertidig ordning.

De er delt på at det skal være mulig å tildele gradsrettigheter til andre universiteter.

Ny rektor ved Universitetet i Stavanger sier blant annet at: - Saken om medisინutdanning er utvilsomt svært viktig for Stavanger-regionen som har store satsinger innenfor helseområdet. Oppbygging av et nytt universitetsmiljø i medisin med gradsrett til UiS vil bety økte forskningsmidler, studiefinansiering og ytterligere forskningsbasert kompetanse til UiS samt verdiskaping og muligheter for knoppskyting i regionen - til beste for Helse-Norge sin framtid.

- Rogaland Senterparti ønsker å prøve ut en klinisk treårig studiemodell for studenter som studerer i utlandet frem mot 2027. Dette vil inkludere gradsrett til UiS, og samarbeidet knyttes enda mer sammen med Universitetet i Bergen og Stavanger Universitetssykehus. Dette med den hensikt å øke antall studenter vi utdanner i Norge til 1076.
- Rogaland Senterparti ønsker at det innen 2027 tilbys en fullverdig 6-årig medisინutdanning ved Universitetet i Stavanger.
- Rogaland Senterparti er opptatt av at kapasiteten også må økes gjennom en desentralisert medisinerutdanning. Dette vil styrke muligheten både for nye og eksisterende utdanningsinstitusjoner til å tilby et mer tverrfaglig utdanningstilbud innen helsefag, for Rogaland sin del i Haugesund og i Stavanger. Vi forutsetter at samhandlingen om praksisplasser innen Helse Vest mellom Helse Fonna og Helse Stavanger styrkes.

Utdanning er nøkkelen til livskraftige regioner (Troms Senterparti)

Norge, og i særdeleshet Nord Norge, har store demografiutfordringer med en aldrende befolkning. Troms Senterparti mener at dersom vi skal ha et desentralisert boligmønster med gode og likeverdige levestandarder i hele landet, er tilgangen på utdanning en nøkkel. Man vet at der folk utdanner seg, vil de gjerne etablere seg, og en vet at tilgangen på utdanning betyr mye for tilgang på kompetanse innen andre sektorer, og betyr mye for at folk skal bli boende.

Troms Senterparti mener man fortsatt må ha fokus på desentralisert videregående opplæring. Da er heller ikke veien å gå, å innføre fritt skolevalg.

Lokalt forankra videregående opplæring og studietilbud er derfor viktig. Det må være fleksible opplæringsmodeller basert på tett samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og regionalt arbeidsliv, og strukturer som ivaretar kvalitet og kompetanse. I dette ligger at det må være bedre økonomiske ordninger for mindre lærebedrifter, økonomisk, men minst like viktig er faglig og praktisk støtte.

Distriktsnæringene trenger forskning og ny kunnskap, og både forskningsformidling og kunnskapsutvikling for distriktsnæringene må være prioritert.

Øk borteboerstipendet (Nordland Senterparti)

I Nordland er tilbudet innenfor videregående utdanning under press, og ungdommene må i noen tilfeller flytte langt for å kunne ta den utdanningen de selv ønsker. For de familiene dette gjelder fører det til økte kostnader når ungdommen må flytte hjemmefra. Dette slår urettferdig ut og bør derfor kompenseres i større grad.

Grunnstipendet er behovsprøvd i forhold til inntekten til foreldrene. Ordningen er lagt opp slik at foreldre med to barn som bor sammen og som tjener mer enn 430 265,- pr år, kun gir studenten rett på borteboerstipend. I 2019 var satsen for borteboerstipend 4517,- pr. Mnd. Dette er ikke i nærheten av å dekke halvparten av kostnadene knyttet til et treårig løp innenfor videregående utdanning.

Nordland Senterparti mener:

- Det må utredes en økning i tilskuddet til hybelboere slik at kostnadene knyttet til flytting fra heimen kompenseres i høyere grad enn i dag.
- Borteboerstipendet må økes.

Fortsatt høyere utdanning i hele Nordland (Nordland Senterparti)

Høsten 2019 endret Nord universitet sin studiestedstruktur. Til tross for store protester ble både studiested Nesna, Sandnessjøen og Stokmarknes rammet av vedtaket. Nordland er et fylke med store verdier som kommer hele landet til gode, både fra kyst til innland. Næringslivet melder et stort behov for utdannet arbeidskraft, blant annet lærere og sykepleiere.

Ifølge planen skal Campus Nesna være avviklet innen 2022, og alternativet til dette kan ikke sammenlignes med det tilbudet som har eksistert tidligere. Vedtaket har siden blitt forsøkt endret to ganger i Stortinget, men dessverre står vedtaket fremdeles ved lag.

Nedleggelsen av utdanningstilbudene på Helgeland har blant annet fått store konsekvenser for bo- og arbeidsmarkedet. Tilbudet på Nesna og i Sandnessjøen har tidligere gjort det mulig å ta en utdanning samtidig som de har vært yrkesaktive.

Nordland Senterparti vil det skal være mulig å dra nytte av ressursene i fylket også i fremtiden. Derfor er det viktig at vi gjør det enkelt å bo og leve over hele Nordland.

Nordland Senterparti vil:

- Jobbe mot sentralisering og nedleggelse av studiesteder.
- Skape levedyktige samfunn i hele Nordland.
- Fulle behovet for utdannet arbeidskraft i regionen.
- Gjenopprette Campus Nesna og videreutvikle som utdanningsinstitusjonen, med desentralisert lærer- og sykepleierutdanning.
- At finansieringen av utdanningsinstitusjonene i Nordland skal være rettferdig i forhold til lokalisering og nedslagsfelt.
- Videreutvikle Campus Stokmarknes.
- Opprette flere studieplasser for å møte behovet for sykepleiere i fremtiden.
- Vurdere å øremerke studieplasser til søkere fra Nordland.

Tegnspråk for framtida (Hedmark Senterparti)

Ifølge Norges Døveforbund er det rundt 16 500 brukere av norsk tegnspråk. Av disse er ca. 5000 døve. FN har rettet kritikk mot Norge for vår behandling av funksjonshemmede, blant annet på grunnlag av at de forskjellsbehandles i samfunnet. Et skritt på veien mot likebehandling er å løfte tegnspråket frem i samfunnet vårt.

Grammatisk sett er tegnspråk mer likt kinesisk og vietnamesisk enn norsk, og det trengs solid kompetanse innenfor feltet for å kunne oppfylle rettighetene alle brukerne har. For eksempel har barn og unge med tegnspråk som førstespråk rett til opplæring i og på tegnspråk. Norge oppfyller ikke disse rettighetene per i dag.

Å sikre flere studieplasser innenfor tegnspråk og tolking kan bidra til at vi får utdannet de fagpersonene som trengs for å levere rettighetene som døve og tunghørte har krav på. En naturlig konsekvens av dette er å også åpne for studieløp på master- og PhD-nivå, noe Norge ikke har i dag. Per dags dato finnes det i Norge kun ett studietilbud i oversettelse, ett i tolking for offentlig sektor og tre programmer innenfor tegnspråk og tolking. Tilbudet må utvides i omfang, samt tilbys i større deler av landet for å sikre utdannelse der folk bor og der kompetansen trengs.

Samtidig som det trengs flere utdannede med kompetanse innenfor tegnspråk og tolking, må det legges til rette for rekruttering av lærere med tegnspråkkompetanse. Derfor må bestemmelsen om at søkere med bachelorgrad med minst 60 studiepoeng i tegnspråk kan søke opptak i PPU beholdes. Der det er kompetanse til stede må skoler i så stor grad som mulig legge til rette for at dette kan velges som et alternativ til fremmedspråk, for å fremme interesse og kompetanse for tegnspråk blant norske elever.

Hedmark Senterpartiet vil:

- **At det opprettes flere studieplasser innenfor tegnspråk og tolking i Norge.**

- **At man i samarbeid med høgskolene og universitetene ser på muligheten til å opprette master- og PhD-løp innenfor tegnspråk og tolking.**
- **At utdanningsløp innenfor tegnspråk og tolking må kvalitetssikres og videreutvikles.**
- **At muligheten til å ta PPU med bachelor med minst 60 studiepoeng i tegnspråk beholdes.**
- **Utvikle insentiver som bidrar til at flere skoler tilbyr tegnspråk som alternativt fremmedspråk.**
- **At dette sikres finansiering i kommunene og fylkeskommunen.**

Hamarregionen og Innlandet er og skal være et foregangsmiljø for VR/AR- og spillutviklingsarbeidet i Norge. (Hedmark Senterparti)

Et unikt samarbeid mellom det offentlige, næringsliv og akademia har fostret frem nasjonalt ledende miljøer innen både virtuell og utvidet virkelighet (VR/AR) og spillutvikling i Hamarregionen.

Spillutvikling er mer enn bare utvikling av spill for underholdning. Den samme teknologien kan brukes på de fleste områder som berører våre liv: Helse (f.eks. operasjoner, tilpasninger av proteser osv.), næringsliv (styringer i prosessindustrien, innen bioteknologi osv.), offentlige tjenester (byplanlegging, støttesystemer til utrykningsetater både når det gjelder geografi og på hendelsesstedet), skole og undervisning (supplement til ordinær undervisning, desentral opplæring).

Det er vel kun fantasien som setter grenser for mulighetene, og rundt om i verden er det mange som etter hvert vil gripe etter disse mulighetene. Nå har Hamarregionen fått ett forsprang her i Norge og denne muligheten må vi ta godt vare på.

Nærmere 100 millioner kroner investeres i økosystemet rundt VR/AR/XR i Hamarregionen, en satsning som foreløpig har generert over 60 arbeidsplasser og forventes å generere over 200 arbeidsplasser i løpet av neste 5-års-periode.

Satsningen har skjedd i ett bredt klyngesamarbeid. Økonomisk støtte til satsningen har blitt gitt via regionråd, Hamar og Elverum kommuner, Innlandet fylkeskommune, Høgskolen i Innlandet, Norsk Tipping og et bredt privat næringsliv.

Som følge av satsningen er landets første høgskolestudie innen VR/AR etablert, et samarbeid mellom Høgskolen i Innlandet og EON Reality Norway. Studiet forventes å omgjøres til et masterstudie fra og med høsten 2020.

Det er etablert et «Digitalt Interaktivt Senter» med visningsrom i det nyetablerte gründer og næringshuset PARK. I dette huset er det samlet et 40-talls bedrifter, de fleste med teknologi som fortegn. Studioet driftes av Høgskolen i Innlandet.

Med denne kompetansen i hamarregionen er det naturlig at Hamar defineres som VR/AR- og spillhovedstad i Norge.

Etableres inn i stortingsprogrammet til stortingsvalget 2021

Hedmark Senterpartiet vil:

- Hamar defineres som VR/AR- og spillhovedstad i Norge
- Høgskolen i Innlandet blir Universitetet i Innlandet med ledende studier på VR/AR og spill
- Nasjonal satsning på VR/AR og spill inn i utdanningsløpet for yrkesfag og realfag i grunnskole og videregående skole.

OsloMet, campus Kjeller. Vi trenger et universitet på Romerike. (Akershus Senterparti)

OsloMet er viktig for Romerike, og Romerike har også mye å tilføre OsloMet. OsloMet, campus Kjeller leverer studier som gir samfunnet trafikkskolelærere, sykepleiere, jordmødre, vernepleiere, praktisk pedagogikk, psykisk helsearbeid, yrkespedagogikk og ikke minst, yrkesfaglærere. Disse studiene og studentene utdanner seg til yrker som krever mer enn en skolebenk. Flere av disse studiene krever i løpet av tre år 50% praksis, som for eksempel sykepleiestudiet, og derfor trenger disse studentene også et praksissted.

Campus Kjeller ligger midt i et område som kan tilby alle disse praksisplassene. Og både kommuner og sykehus rekrutterer gjennom dette den arbeidskraften det er samlet enighet om at det allerede er og vil være stor mangel på fremover. Det er også utvikling og satsning fra både forskningsmiljøer og arbeidsgivere i dette området.

OsloMet, campus Kjeller ligger godt plassert i det området som har hatt og som det forventes at skal ha landets største befolkningsvekst i uoverskuelig fremtid.

Oslo sentrum kan ikke alene løse alle samfunnsoppdrag, heller ikke når det gjelder utdanning.

Campus Kjeller med sin beliggenhet og sitt innhold imøtekommer et svært viktig samfunnsoppdrag og Akershus Senterparti stille seg bak følgende:

Akershus Senterparti forstår betydningen av å beholde og videreutvikle et utdanningsmiljø som ivaretar fagkompetanse og kvalitet for yrkesgrupper det allerede er og forventet stor etterspørsel av i samfunnet fremover. Akershus Senterparti støtter et nødvendig utdanningsmiljø i landets mest voksende region.

Akershus Senterparti retter en sterk oppfordring til styret i OsloMet om å vedta at campus Kjeller blir værende på Romerike og skrinlegger forslaget om å legge ned og flytte campus Kjeller til Oslo.

Toppidrett i kombinasjon med yrkesfag (Akershus Senterparti)

Mange ungdommer drømmer om å slå igjennom og bli den neste Ada Hegerberg.

På veien til målet er det viktig med motivasjon, og selv om fåtallet når opp på det høyeste nivå, er det god folkehelse å legge til rette for fysisk aktivitet.

I løpet av årene på videregående er frafallet fra idretten høy.

Ved å tilrettelegge for en personlig utvikling innenfor sin idrett vil mange kunne oppleve å motiveres både til å stå i idrett og skolegang.

Toppidrett er i dag forbeholdt de få og teoristerke. Det er ingen motsetning mellom å være god i golf og samtidig ville utdanne deg til elektriker, eller ville gå tømmerlinja og være god i basket.

Akershus Senterparti ønsker å gjennomføre et pilotprosjekt i Viken fylkeskommune hvor man kombinerer yrkesfag og toppidrett. I prosjektet bør også kombinasjonen yrkesfag-musikk/dans/drama vurderes.

Utdanning – Kompetanse for framtida (Trøndelag Senterparti)

Senterpartiet ønsker å bygge gode lokalsamfunn rundt omkring i hele fylket. Viktige byggeklosser for å få til dette er de videregående skolene. Studietilbudet som er på de ulike skolene gjenspeiler ofte det lokale og regionale næringslivet. Utdanningen legger grunnlaget for livet og det å kunne ta barne- og ungdomsskole med forlengelse til videregående skole mens du fortsatt bor hjemme gjør at sannsynligheten for gjennomføring blir større. Årsaken til barn og unges utenforskap er sammensatt, men mye tyder på at det å bo hjemmefra i en sårbar periode av livet gir utfordringer som fører til lavere gjennomføringsgrad.

Næringslivet i Trøndelag har stort behov for yrkesfaglig kompetanse. Det er ikke nok trøndersk ungdom til å fylle opp behovet som næringslivet har for framtidig arbeidskraft. Det er derfor viktig at kompetansekartleggingen som gjøres undersøker hvor de mest kritiske behovene for framtidig arbeidskraft er. Utdanningstilbudet på det videregående skolene bør ta utgangspunkt i denne kartlegginga. Det er viktig å styrke kontakten mellom skolene og næringslivet for å få bedre læringsarenaer og flere lærlingeplasser.

Den norske fellesskolen må favne alle elever, fra de teoristerke til de mer praktisk anlagte. Når det innføres nye læreplaner fra høsten 2020, er det viktig at skolene får organisatorisk frihet til å finne gode lokale løsninger for sine elever. Dessuten må kommuneøkonomien styrkes, slik at skolene kan få økte muligheter til å tilby variert, praktisk rettet, virkelighetsnær og individuelt tilpasset undervisning.

Høyere utdanning står overfor store utfordringer i forhold til å kunne tilby livslang læring. Kortere kurs og etter- og videreutdanning for å gi påfyll og ny innsikt må tilbys slik at det er mulig for folk i arbeid å ta slike kurs på deltid nært hjemmet. Det er derfor viktig å ha en desentralisert universitetsstruktur slik at det er mulig å ta høyere utdanning i alle deler av Trøndelag. Statistikk viser at studenter ofte blir i området de tar høyere utdanning og en sentralisering av studiesteder er derfor uheldig.

Senterpartiet vil:

- Styrke samarbeidet mellom skolen, vertskommunen og hjemkommunen for å øke sannsynligheten for at elevene fullfører utdanningen når de må bo borte fra hjemmet.

- Øke samfunnets oppmerksomhet rundt barn og ungdoms psykiske helse og legge frem målrettede tiltak som omhandler psykososiale forhold.
- At nedleggelse av studiesteder i høyere utdanning skal behandles av stortinget, da dette påvirker samfunnsstrukturen.
- At studiesteder ved flercampusuniversitet skal ha et eget selvstyre og rett til å utvikle sine forskningsinnsatser og utdanningstilbud ut fra lokale behov.
- At flere skal gjennomføre videregående utdanning og ta fagbrev i Trøndelag.
- Sikre en desentralisert skolestruktur der nærskoleprinsippet legges til grunn.
- At utdanningstilbudet skal videreutvikles for å imøtekomme næringslivets framtidige behov.
- At det første skoleåret skal brukes å forberede ungene til skolestart. Dette gir relasjonskompetanse hos elev og lærer og bidrar til trygt læringsmiljø.

Samiskundervisningen må styrkes (Finnmark Senterparti)

Finnmark Senterparti viser til Riksrevisjonens rapport fra 2019 som viser betydelige mangler ved samiskundervisningen. Det er stor mangel på både læremidler og lærere. Digitale læremidler er omtrent fraværende. Utdaterte lærebøker oppfyller ikke opplæringsmålene i nye læreplaner, og elevene lider under et mangelfullt tilbud.

Riksrevisjonens funn er alvorlige. Nå må det en nasjonal satsing til for å rette opp i dette, slik at elevene får en fullverdig undervisning i og på samisk. I tillegg til ordinære læremidler må det også utformes gode fjernundervisningsopplegg med språkbad-tilbud, for de elevene som bor utenfor de samiske kjerneområdene.

Utvikling av desentralisert utdanning: Viktigheten av USN-campus (Telemark Senterparti)

Det er viktig for Senterpartiet at den desentraliserte strukturen innen forskning og høyere utdanning må bygges opp og ikke ned, samt at mindre studiesteder kan både opprettholdes og videreutvikles.

Et (av mange) viktig område hvor dagens regjering gjennomfører smertefulle sentraliseringsgrep er strukturreformen i høyere utdanning. Når dessuten styrene ved flere nye universiteter nå drøfter omorganisering og nedlegginger av studiesteder, kan dette få store negative konsekvenser. Telemark med sine fire campuser – Bø, Notodden, Porsgrunn og Rauland – og Vestfold med sitt Bakkenteigen campus har vært viktige for vårt nye fylke, og Senterpartiet skal jobbe for at disse campusene får en sterkere posisjon som studiesteder i universitetssystemet.

Senterpartiet mener at satsing på utdanning handler om samfunnsmessig rettferdighet og like vilkår uavhengig av regional tilhørighet. Tilbudet av utdanningsmuligheter øker for regionens innbyggere og tilbudet av kompetent arbeidskraft øker for vårt arbeidsliv. Dessuten, vil overgangen til et mer bærekraftig samfunn kreve utvikling av ny kompetanse og at velferdsstaten løser sine oppgaver på nye måter.

Telemark Sp vil jobbe for at våre campuser skal virke inn på de kompetansemessige, økonomiske og kulturelle aksene i vårt samfunn. Telemark Sp har fokusert seg på å ha en

fremtidsrettet politikk, og ved å styrke våre campuser vil dette bidra til økonomisk vekst, økt humankapital, økt næringsutvikling og et mangfoldig samfunnsliv i vår region. Norges velferd og velstand er bygd på våre fantastiske naturressurser som fins over hele landet. Vi må sørge for at store og små lokalsamfunn er gode steder å bo, jobbe og studere slik at vi kan bygge opp kompetanse, tiltrekke spennende bedrifter og rekruttere viktig arbeidskraft. Og dette forutsetter av vi har utdanningstilbud og utdanningsinstitusjoner nært folk.

10. Forsvar og utenriks

Styrk Heimevernet. (Rogaland Senterparti)

Rogaland Senterparti er bekymret for totalforsvaret i Norge. De objekter som Forsvaret – dvs. HV – skal sikre er nesten utelukkende objekter som Forsvaret selv primært er avhengige av. HV-områder som skulle sikre objekter som var viktige for det sivile samfunn og totalforsvaret er lagt ned.

For at Forsvaret skal fungere må det også ha et fungerende sivilt samfunn i ryggen. På samme måte som det sivile samfunn i en krise- og krigssituasjon må ha støtte av et fungerende maktapparat.

I en krisesituasjon vil ikke politiet alene ha ressurser til å sikre befolkningen eller en mengde kritiske objekter mot terror og sabotasje. De er avhengige av å få bistand fra HV, det eneste maktorganet som er i stand til å gi en slik fullgod bistand.

HV har for eksempel ingen sikring av energiproduksjon (elektrisk og petroleum). En fiende kan enkelt forhindre at det norske samfunnet får levert den energien det har behov for. Vi vil heller ikke kunne garantere energileveransen til andre land, land som er avhengig av energi fra oss.

HV har i dag ingen kapasiteter for sikring av ISPS anlegg fra sjøsiden (havneanlegg). En fiende kan enkelt lamme viktige forsyningsledd for det norske samfunnet da vi i en krise vil være avhengig av sikre havner og anlegg.

Styrking av HV vil være effektivt og billig. HV sin del av forsvarsbudsjettet er på 2,3% (ca 2/3 av antall i forsvaret). Det er små midler som skal til. Økt treningsstandard og mer og bedre utstyr vil i større grad gjøre HV i stand til å løse sine oppdrag på en bedre måte.

Rogaland Senterparti vil

- Øke antall HV-soldater fra dagens 40.000.
- Øke antall årlige treningsdager.
- Sørge for at soldatenes og avdelingenes utstyr og materiell oppdateres slik at avdelingene gjøres i bedre stand til å løse sine oppdrag.
- Gjenopprette sjøheimevernet

Troms Senterparti vil fremskynde prosessene i Langtidsplanen (Troms Senterparti)

På et overordnet nivå anerkjenner Troms Senterparti det solide arbeid som framkommer gjennom Forsvarssjefens fagmilitære råd (FMR), og det ærlige bilde som avtegnes av et nasjonalt forsvar som på flere områder må styrkes raskest mulig, og der det særlig er behov for høyere tempo i materiellanskaffelse og utdanning innen Hæren. Troms Senterparti mener derfor det er åpenbart at kun alternativ A vil gi et tilfredsstillende militært forsvar som møter både sikkerhetssituasjonen og økte krav fra NATO.

Vi er nødt til å ha en ambisjon om handlefrihet. Det oppnår vi bare gjennom å kunne forsvare oss på en troverdig måte selv i tillegg til å bidra i NATO. Syklusene i det internasjonale trusselbildet skjer langt raskere enn evnen til å endre vår sikkerhetsstruktur. Reduserer ambisjonen til et lavere nivå enn A, vil vi samtidig redusere vårt nasjonale handlingsrom og det vil igjen medføre økt risiko.

Norge har med aksepterte styrkemål i forpliktet seg overfor NATO til å stille en mekanisert brigade med fire manøverbataljoner. 2. bataljon (Bn 2) må derfor ikke bygges ned nå, for så å bygges opp igjen. Videre må Panserbataljonen fullprofesjonaliseres så raskt som mulig for å kunne ha riktig reaksjonsevne.

Fullmekaniseringen, med etablering av 4 manøverbataljoner i Brigade Nord, er skissert for perioden 2025–2028. Dette er senere enn ønsket, og må så langt mulig fremskyndes. Det samme gjelder innfasing av nye stridsvogner, som bør kunne være på plass i 2024–2026. Det forutsettes at alle de 4 mekaniserte bataljonene etableres i Indre Troms av strategiske hensyn.

Forsvarssjefen har i FMR 2019 lagt opp til en betryggende løsning, gjennom anbefalt anskaffelse av nye helikoptre for både Hæren og Forsvarets Spesialstyrker, i alle sine alternativer. Dermed sikres Hæren dedikert helikopterkapasitet. Det legger imidlertid opp til utskiftning av de gamle Bell 412-maskinene først i 2028, når disses tekniske levealder går ut. I så fall betyr det at Hæren i realiteten vil stå uten reell militær helikopterkapasitet i hele ti år, hvilket er uakseptabelt.

Forsvarssjefen har i FMR 2019 lagt opp til at samtlige NH90-helikoptre dedikeres fregattene, og at en ny type anskaffes for Kystvakten (KV). Det forventes at disse anskaffes snarest mulig, og forutsettes at disse blir tilført 337 skv., som må sikres nødvendig kompetanse og kapasitet.

Programmeringssenteret som midlertidig er lokalisert til Rygge må flyttes til CRC Sørreisa, der anlegg finnes allerede, fordi løsningene og tjenestene til senteret benyttes først og fremst av CRC Sørreisa, som i sin tur inngår i NATOs kommandosystem. CRC Sørreisa er nå det eneste luftkontroll- og varslingssenter i Norge.

Næringslivet betydning for forsvarsevnen er stor og vi trenger nå fokus på innovasjon og næringsutvikling – som tar utgangspunkt i forsvarsaktivitet som marked på den ene siden, og næringsaktører som forsterker Forsvarets operative evne på den andre. Det må dessuten stilles krav til Forsvarets materielleverandører om å etablere tilstedeværende virksomhet i bruksområdet, når anskaffelser utlyses og inngås.

Norge har en 102 000 km lang kystlinje, fra grensen mot Russland i nord til svenskegrensen i sør. I Forsvarssjefens fagmilitære råd fastslås det at man ikke vil være i stand til å gi landet tilstrekkelig militær beskyttelse. Inneværende Langtidsplanen (LTP) har svekket kystforsvaret, og viktig infrastruktur, installasjoner og bygg ligger nærmest uten sikring. Troms Senterparti mener det at kysten må behandles som et eget forsvarsdomene. Troms Senterparti mener det derfor er viktig å sikre at avhendigelse av Åsegarden leir ikke fratar myndighetene tilgang på Åsegarden som base.

Skal vi kunne ha en stående kystforsvarstyrke i nord, må også våre soldater og befal utdannes i nord. Det vil også være viktig å rekruttere lokal ungdom til verneplikt her. Åsegarden leir vil være et naturlig valg som ny rekruttskole for en slik kystforsvarstyrke. Dette vil styrke den kapasiteten som allerede ligger hos Kystjegerkommandoen (KJK), og bidra til å øke samfunnsikkerheten i kystnære områder i krisetider og konflikter

Troms Senterparti er svært uenig i de beslutningene og disposisjonene som er gjort ved nedleggelse av Andøya flystasjon.

Troms Senterparti støtter anbefalt innretning i FMR, med særlig vekt på å:

- Sikre komplettering av den mekaniserte brigaden, med fire kampbataljoner, tidligere enn 2028
- Videreføre Bn 2 med dagens oppsettingsgrad
- Etablere HRS Nord med utgangspunkt i Panserbataljonen, i løpet av 2021.
- Reetablere en fordeling på 9+9 Bell 412 på hhv. Bardufoss og Rygge til erstatninger kommer
- Tilføre hele strukturen nødvendig materiell, inkl. stridsvogner, innfaset senest fra 2024–2025
- Et anskaffelsesløp for et landmilitært enhetshelikopter, med innfasing i 2022–2023
- Presentere et anskaffelsesløp for en ny type kystvakthelikopter, med innfasing i 2022–2023
- Flytting av Luftforsvarets Programmeringscenter til Sørreisa, for faglig integrasjon med CRC
- Opprette en FFI-avdeling i nord med fokus på arktisk krigføring.
- Gjennom FMA stille krav om lokal etablering/tilstedeværelse ved anskaffelser
- Kysten blir behandlet som et eget forsvarsdomene og KJK styrkes som en stående styrke i ny LTP
- Det opprettes en ny kystkapasitet i Heimevernet, som del av et nytt kystforsvar.
- Det opprettes en ny rekruttskole på Åsegarden leir, som et ledd i etablering av kystforsvaret.

Økt Norsk diplomatisk og militær innsats for å sikre positiv utvikling (Nordland Senterparti)

Nordområdene har alltid vært en region rik på naturressurser, handel og kulturutveksling. En positiv utvikling i vår region er avhengig av et fruktbart samarbeid mellom statene. Gjennom interstatlige avtaler legges det til rette for næringsutvikling, kulturutveksling og befolkningsvekst i en av verdens viktigste regioner.

En positiv utvikling sikres ved at regionen unngår stormaktsrivalisering i den diplomatiske og militære sfæren. Nordland Senterparti mener det er viktig at internasjonale institusjoner og samarbeidsfora i nordområdene ikke blir en sikkerhetspolitisk arena for stormakter med økonomiske og militære interesser i Arktis.

Norge har en nøkkelrolle grunnet vår geopolitiske plassering. Vi har derfor et særskilt ansvar, noe som krever sterkere diplomatisk innsats. Det er vanskelig å se hvordan nordområdene kan utvikles på en måte som tjener norske interesser uten et normalisert forhold mellom statlige aktører. For å sikre utvikling er det behov for et sikkerhetspolitisk klima som er preget av forutsigbarhet, forståelse, trygghet, og stabilitet. Stormaktsrivalisering i Arktis må unngås.

Nordland Senterparti ser at USA har geopolitiske utfordringer i Midtøsten og Asia. Ressursene er knappe, også i USA. Derfor mener vi at Norge opptrer som en god alliert ved å ivareta og håndtere NATOs militære behov i nordområdene.

Nordland Senterparti mener også at Norge må forbedre evnen til å etablere situasjonsforståelse, vise militær tilstedeværelse og håndtere ulike krisesituasjoner. Forsvarssjefens faglige råd – alternativ A, må legges til grunn i utarbeidelsen av ny Langtidsplan for Forsvaret og at behandlingen skal åpne for å styrke den militære basestrukturen.

Nordland Senterparti mener at en positiv utvikling innenfor handel og kultur er helt avhengig av at det er primært norske kapasiteter som ivaretar NATOs behov i nordområdene. For å ivareta kompetanse og unngå kostbare investeringer er det viktig at dagens baser beholdes.

Nordland Senterparti mener at:

- Alternativ A i Forsvarssjefens faglige råd til grunn i utarbeidelse av ny langtidsplan må legges til grunn for Forsvaret, og gjøre tilpasninger til denne innenfor den økonomiske rammen av 2% av BNP.
- Norge må øke kapasiteten innen forhåndslagring av militær materiell, infrastruktur for alliert mottak og personell som kan håndtere og sikre mottak av allierte styrker i krise og krig.
- Eksisterende militære baser videreutvikles for å håndtere fremtidens sikkerhetspolitiske utfordringer i våre interesseområder
- Norge må øke innsatsen for å skape et normalisert forhold til Russland, slik at nord-norske bedrifter kan gjenopprette handel med russiske partnere.

11. Diverse

Tilrettelagte lokale avhør av mindreårige og andre. (Oppland Senterparti)

Oppland Senterparti vil at ei ambulerande teneste skal kunne gjennomføre tilrettelagte avhør av mindreårige, og andre tilfelle der dette er nødvendig.

Avhør er ein del av politiet si etterforsking, og skal gjennomførast av ein spesialutdanna politietterforskar, med erfaring innan saksområdet. Ved ei eventuell straffesak vil barn og unge under 16 år ikkje behøve å vitne i retten.

I dag må mindreårige i fylket vårt møte ved Statens Barnehus på Hamar for avhør. Det inneber at barn må reise med politibil tidleg om morgonen, saman med til dels ukjende tenestemenn. På Hamar møter dei nye folk som dei ikkje har kjennskap til. Dette kan påverke kvaliteten på avhøret og etterforskinga, og er i seg sjølv ei belastning for barnet. Det er også ei belastning for det lokale politi og for helsepersonell.

Oppland Senterparti meiner at det, i visse tilfelle, må gjerast mogleg å gjennomføre avhør i dei lokala som barnevernstenester og lensmannskontor disponerer lokalt, dersom lokala er eigna til eigna til formålet og til aldersgruppa. Personell, frå til dømes KRIPOS og frå Statens Barnehus på Hamar, må da møte her, i det vi kan kalle ei ambulerande teneste.

Dette vil spare lokale ressursar, men det aller viktigaste vil vera at det vil gi mindre belastning for barnet det gjeld.

Ei ambulerande teneste vil:

- gje mindre belastning for barnet
- mindre bruk av ressursar til transport
- betre kvalitet på etterforskinga
- betre total ressursbruk

Større andel av verdiene må bli igjen der de skapes (Agder Senterparti)

For over hundre år siden var tyske og franske finansinteresser på jakt etter våre vannkraftressurser. For 50 år siden var det amerikanske oljeselskaper som ville ha tilgang til våre oljeressurser. Nå er det utenlandske pensjonsfond og finansinteresser som er på jakt etter våre ressurser.

Det er flere som taler for at lokal verdiskapning i form av energiproduksjon, oppdrettsnæring og annen naturutnyttelse i større grad tilfaller den norske stat fremfor å gi økonomisk avkastning til de områdene der verdiene blir skapt. Dette vil etter vår mening føre til større tapping av ressurser fra distriktene og inn til sentrale strøk, og vil føre til ei utarming av Distrikts-Norge.

Sterke krefter har i lengre tid skapt historien om at det er myndighetene i Oslo, som i sin store godhet skal bevilge litt mer, eller kutte litt mindre, i overføringer til distriktene. Det fremstilles som om det er Staten som skaper verdiene de deler ut. Dette er og blir en feil fremstilling når vi vet at staten har i mange år fått tilført store verdier fra verdiskapning i distriktene.

Agder Senterparti mener at det som må til for å få virkelig fart i distriktene, er at de selv får beholde en større andel av den verdiskapningen som skjer lokalt.

Skattesystemet må legga til rette for meir vasskraft. (Rogaland Senterparti)

Stortinget har vedtatt at utslepp av klimagassar skal reduserast med minst 40 prosent fram mot 2030, slik at Norge kan bli eit lågutsleppssamfunn innan 2050. Elektrifisering av transportsektoren, offshoreinstallasjonar og annan industri er blant dei viktigaste tiltaka. Samtidig må det leggest til rette for vekst i grønne, kraftintensive næringar som kan skapa nye arbeidsplassar og inntekter.

Disse to viktige utfordringane vil krevje meir fornybar energi i Norge. NVE ventar at straumforbruket vil auke med 25 TWh (milliardar kilowattimar) – det vil sei med rundt 17 prosent – fram mot 2040. Betre utnytting av eksisterande vasskraftverk vil være den samfunnsøkonomiske og miljømessige beste løysninga for auka fornybar energi. Eit gjennomsnitt av analysar frå NVE og NTNU visar at potensialet kan være opp mot 15 TWh auka produksjon.

Senterpartiet har i partiprogrammet for 2017-2021 vedtatt å:

- Auke skjermingsfrådraget i grunnrenteskatten, slik at samfunnsøkonomisk lønnsame vasskraftprosjekt også blir bedriftsøkonomisk lønnsamme.
- Stå vakt om ordninga med konsesjonskraft og avgifter og innføre ordningar som sikrar at kommunar blir kompensert ved utbygging av nye fornybare energikjelder.

Regjeringas ekspertutval for vasskraftskatt leverte i september 2019 ei anbefaling som er blitt sterkt kritisert av både kraftnæringa, eigarkommunar, vertskommunar og fagbevegelsen. Alle miljø påpeikar at tiltaka vil ha liten effekt på opprusting og utviding av eksisterande vasskraftverk, noko Senterpartiet har vært opptatt av sidan Stortinget behandla Energimeldinga i 2015-16. I våre merknader til meldinga understrekte me at det var "påkrevd å bedra insentiva for investeringar i eldre kraftanlegg, slik at man kan oppretthalde og vidareutvikle den store verdien som ligg i allereie utbygde kraftanlegg". Senterpartiet har også i fleire alternative statsbudsjett foreslått å heve normrenta for berekning av friinntekt i grunnrenteskatten.

Kraftskatteutvalet foreslår å auke grunnrenteskatten for vasskraft, samt å avvike eller svekke kommunale ordningar som heilt frå vasskraftas barndom har sikra lokal oppslutning om bruk av verdifulle naturressursar. Desse forslaga vil ikkje bidra til Senterpartiets mål om å vidareutvikle den store verdien som ligg i allereie utbygde kraftanlegg. Grunnrenteskatten må endrast slik at den ikkje er til hinder for opprusting av vasskraft, og konsesjonsordningane og eigedomsskatt på kraftanlegg må vidareførast i tråd med

Senterpartiets merknader i Stortinget ved moderniseringa av konsesjonslovene i 2017 og verk og bruk-saken i 2018.

Rogaland Senterparti vil:

- Behalde dei kommunale konsesjonsordningane for vasskraft og gjeldande regler for eigedomsskatt, som er viktige for lokal oppslutning om vasskraftproduksjon og vidareutvikling av både eksisterande og nye kraftverk.
- Skjerme normal avkastning frå produksjon av vasskraft gjennom å auke friinntektsrenta i grunnrenteskatten, slik at det blir lønnsamt for selskapa å oppgradera og utvide dei eksisterande kraftverka.
- Be regjeringa foreta ei snarleg avklaring av sitt syn på saken i tråd med ovannemnte, slik at viktige rammevilkår både for næringa og vertskommunane blir klargjort.

Skattesystemet må legge til rette for mer vannkraft (Nordland Senterparti)

Stortinget har vedtatt at utslipp av klimagasser skal reduseres med minst 40 prosent frem mot 2030, slik at Norge kan bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Elektrifisering av transportsektoren, offshoreinstallasjoner og annen industri er blant de viktigste tiltakene. Samtidig må det legges til rette for vekst i grønne, kraftintensive næringer som kan skape nye arbeidsplasser og inntekter.

Disse to viktige utfordringene vil kreve mer fornybar energi i Norge. NVE venter at strømforbruket vil øke med 25 TWh (milliarder kilowattimer) – det vil si med rundt 17 prosent – frem mot 2040. Bedre utnyttelse av eksisterende vannkraftverk vil være den samfunnsøkonomiske og miljømessige beste løsningen for økt fornybar energi. Et gjennomsnitt av analyser fra NVE og NTNU viser at potensialet kan være opp mot 15 TWh økt produksjon.

Senterpartiet har i partiprogrammet for 2017-2021 vedtatt å:

- Øke skjermingsfradraget i grunnrenteskatten, slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme vannkraftprosjekt også blir bedriftsøkonomisk lønnsomme.
- Stå vakt om ordningen med konsesjonskraft og -avgifter og innføre ordninger som sikrer at kommuner blir kompensert ved utbygging av nye fornybare energikilder.

Regjeringens ekspertutvalg for vannkraftskatt leverte i september 2019 en anbefaling som er blitt sterkt kritisert av både kraftnæringen, eierkommuner, vertskommuner og fagbevegelsen. Alle miljøer påpeker at tiltakene vil ha liten effekt på opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftverk, noe Senterpartiet har vært opptatt av siden Stortinget behandlet Energimeldingen i 2015-16. I våre merknader til meldingen understreket vi at det var "påkrevd å bedre insentivene for investeringer i eldre kraftanlegg, slik at man kan opprettholde og videreutvikle den store verdien som ligger i allerede utbygde kraftanlegg". Senterpartiet har også i flere alternative statsbudsjett foreslått å heve normrenten for beregning av friinntekt i grunnrenteskatten.

Kraftskatteutvalget foreslår å øke grunnrenteskatten for vannkraft, samt å avvikle eller svekke kommunale ordninger som helt fra vannkraftens barndom har sikret lokal oppslutning om bruk av verdifulle naturressurser. Disse forslagene vil ikke bidra til Senterpartiets mål om å videreutvikle den store verdien som ligger i allerede utbygde kraftanlegg. Grunnrenteskatten må endres slik at den ikke er til hinder for opprusting av vannkraft, og konsesjonsordningene og eiendomsskatten på kraftanlegg må videreføres i tråd med Senterpartiets merknader i Stortinget ved moderniseringen av konsesjonslovene i 2017 og verk og bruk-saken i 2018.

Nordland Senterparti vil:

- Beholde de kommunale konsesjonsordningene for vannkraft og gjeldende regler for eiendomsskatt, som er viktige for lokal oppslutning om vannkraftproduksjon og videreutvikling av både eksisterende og nye kraftverk.
- Skjerme normal avkastning fra produksjon av vannkraft gjennom å øke friinntektsrenten i grunnrenteskatten, slik at det blir lønnsomt for selskapene å oppgradere og utvide de eksisterende kraftverkene.
- Be regjeringen foreta en snarlig avklaring av sitt syn på saken i tråd med overnevnte, slik at viktige rammevilkår både for næringen og vertskommunene blir klargjort.

Styrk mobbeombudet i Nordland (Nordland Senterparti)

I 2018 meldte mobbeombudet om til sammen 124 henvendelser. 57 av disse var henvendelser der skoler, barnehager og andre instanser ønsket kompetanseheving på blant annet §9A i opplæringsloven. De resterende 67 henvendelsene dreide seg i hovedsak om mobbesaker, hvorav mange har pågått over lengre tid. Ombudet har i dag sitt ansvar fordelt på 42 kommuner.

Mobbeombudet dekker hele oppvekstområdet for barn og ungdom i fylket. Med 556 barnehager og skoler i Nordland, så sier det seg selv at mobbeombudet bør ha et fokus på systemnivå. Lansering av mobbeknappen i videregående opplæring og mobbeforebyggende samarbeid i Nordland er to eksempler på systemarbeid. Dette har gjort det enklere for både foresatte og elever å varsle i fra om mobbing.

Tilbakemeldingen på har vært positiv, men det er fremdeles behov for å styrke mobbeombudets funksjon i fremtiden. Grunnlaget for trivsel må legges tidlig, og ombudet må ha gode rammer for å kunne ivareta samfunnsoppdraget på en god måte også i årene fremover.

Nordland Senterparti mener:

- Mobbeombudet må styrkes med et nasjonalt virkemiddelapparat som kan gå inn å gi bistand i enkeltsaker.
- Midlene til mobbeombudet må tilpasses i forhold til faktisk behov.
- Skoleeier må etablere innsats- og beredskapsteam som kan bistå skolen i å håndtere utfordringer på en god måte.

Østmarka Nasjonalpark: (Akershus Senterparti)

Senterpartiet sier nei til Østmarka Nasjonalpark bl.a av følgende grunner:

1. Naturvern og artsmangfold er sikret gjennom eksisterende naturreservater og ved Markaloven med gjeldende forskrifter.
2. En nasjonalpark i Østmarka vil gå ut over friluftsliv, idrett og folkehelse. Det vil også hindre aktiv skogforvaltning hvor skogen vil være en del av det grønne skiftet.
3. Miljødirektoratets faglige vurderinger er i stor grad forlatt i Klima- og Miljødepartementets oppstartbrev om verneplanprosess datert 14. nov 2019. Dette setter begrepet Nasjonalpark i et merkelig lys og vil gi et enda mer uoversiktlig miljøbyråkrati i Norge.
4. I stedet for flere forbud/påbud og statlig byråkrati, må økonomiske ressurser prioriteres til friluftsansasjoner, idrettslag, kommuner, grunneiere og andre som tilrettelegger for aktiv bruk av Østmarka.
5. Ved større vernetiltak som nasjonalparker, må lokaldemokratiske påvirkning ivaretas når frivillig skogvern benyttes.

U-864 ubåten ved Fedje må hevast (Hordaland Senterparti)

Å heva ubåten ved Fedje er ein kurant operasjon der det er tatt høgde for god erfarings- og metodetryggleik med omsyn til å ikkje spre kvikksølv-forurensing. Verdensleiande selskap på undervannsoperasjon har vurdert korleis hevinga av ubåten kan skje på ein trygg og miljøfagleg måte.

Forslaget deira er å løfta vraket frå havbotnen og leggja det opp i ein tett kasse som har tett lokk. Deretter heva vrakdelane kontrollert opp. Dette utan fare for forureining av noko slag.

Hordaland Senterparti ber Regjeringa om gå i gang med hevinga av ubåt U 864 ved Fedje i Vestland fylke i løpet av 2020. Det kan vera Regjeringa si miljøpresang til det nye fylket Vestland.

For meir informasjon:

Sara Hamre Sekkingstad

456 07 474

sara.sekkingstad@alver.kommune.no

Eller

Lars Mostrøm Fjeldstad

970 44 755

Lars.Fjeldstad@osteroy.kommune.no

Hent nasjonalskatten heim! (Sogn og Fjordane)

SFJ Senterparti krev at den danske stat oppfyller Kieltraktaten ved å levere tilbake Gulatingslova til Noreg. Gulatingslova er utvikla på Gulatinget (900-1300) i Gulen, Sogn og Fjordane og er Nordens eldste bevarte lovbok.

Lisensjegerregisteret må nedlegges (Telemark Senterparti)

I 2019 begjærte en avis innsyn i hvem som var registrert som lisensjegere i Jegerregisteret. Innsynet ble begrunnet i Offentlighetsloven.

Jegere som sto oppført som lisensjegere opplevde dette som å tilrettelegge for hetsing. Jakt på store rovilt er et stridstema og offentliggjøring baner veg for seinere trakassering av jeger og deres familie. Det er flere eksempler på trakassering av roviltjegere og det er og uttalt at avgjørelsen om offentliggjøring vil føre til at roviltjegere vil unnlate å registrere seg, men heller ta sjansen på å jakte uregistrert. Ihh til PST/Dagsavisen en liten norsk gruppe militante dyrevernere med internasjonale kontakter som kan utgjøre en trussel.

Vi legger til grunn at så lenge det finnes et lisensjegerregister så vil det kunne kreves innsyn i registeret. Det er derfor på sin plass å vurdere om lisensjegerregisteret er nødvendig eller om det kan avvikles.

Det er uklart hva som er hjemmel og derved begrunnelse for et eget lisensjegerregister. For å registrere seg må man være oppført i Jegerregisteret, være fylt 18 år og ha bestått skyteprøve. Registreringen foregår digitalt og er gratis. Det utstedes en «personlig lisens» som «alltid må medbringes på jakt». Dette er sammenfallende med hva som gjelder for storviltjakt. Som for storviltjakt må jeger sikre seg at det foreligger kvote (som ofte kan være svært spesifikk) og ha grunneiers tillatelse. De spesielle regler om å orientere seg telefonisk om gjenværende kvoter, rapportering, påskytning og felling mv kan fortsette uavhengig av lisensjegerregister. Generell fangst/aktivitetsrapport skal uansett leveres innen 1. mai.

Om noen har opptrådt uansvarlig eller brutt lov slik at de bør straffes med å ikke få delta i jakt på rovdyr kan dette ilegges uavhengig av om det måtte finnes et lisensjegerregister.

SP vil derfor nedlegge lisensjegerregisteret. Oppføring i det generelle jegerregister og ellers fylle krav som for storviltjakt bør være tilstrekkelig for å kunne delta i jakt på ulv, bjørn, jerv og gaupe.